

- POLSKA - NARÓD SWOJE, RZĄD SWOJE • ŚWIAT - REAGAN SPUSZCZA Z TONU
- KANADA - GDZIE TEN KAPITALIZM?
- EMIGRACJA - UKRAIŃCY CONTRA POLACY • NOWE WRACA -
- "KULISY BIZNESU" ZNÓW W ECHU

PISMO NIEZALEŻNE WYDAWANE PRZEZ GRAŻYNĘ I ZBIGNIEWA FARMUSÓW

ECHO-TYGODNIK POLSKI

NO. 8 • 10-16 GRUDNIA 1987 • TORONTO • PUBLISHED WEEKLY • CENA: \$ 1.25

Second Class Registration Number Pending Postage Paid At Toronto

WYWIAD LECHA WAŁĘSY

WYDARZENIA MOGĄ WYMKNĄĆ SIĘ SPOD KONTROLI

Dziennik francuski "Le Sour" zamieścił po referendum w Polsce wywiad z Lechem Wałęsą, przewodniczącym "Solidarności". Wałęsa stwierdził, że jest zadowolony z wyników referendum, bowiem "Solidarność" okazała swoją siłę, a Polacy swoją dojrzałość. Niemniej jednocześnie zadowo-

lony być nie może, bowiem referendum nic nie załatwiło. Władza nie umie formułować żadnych odpowiedzi, jedynie stawia pytania. Na pytanie, czy system nie usiłował uzyskać owej odpowiedzi właśnie poprzez referendum, Wałęsa odrzekł, że prawdziwe referendum odbyło się w Polsce w sierpniu

1980 roku, tylko rząd PRL nie chce się z tym faktem liczyć.

Pluralizm, którego potrzeba Polsce - mówił dalej przewodniczący "Solidarności" - musi być potrójny gospodarczy - by można

Dokończenie na str. 4

PODWYŻKA BĘDZIE ROZŁOŻONA NA TRZY LATA

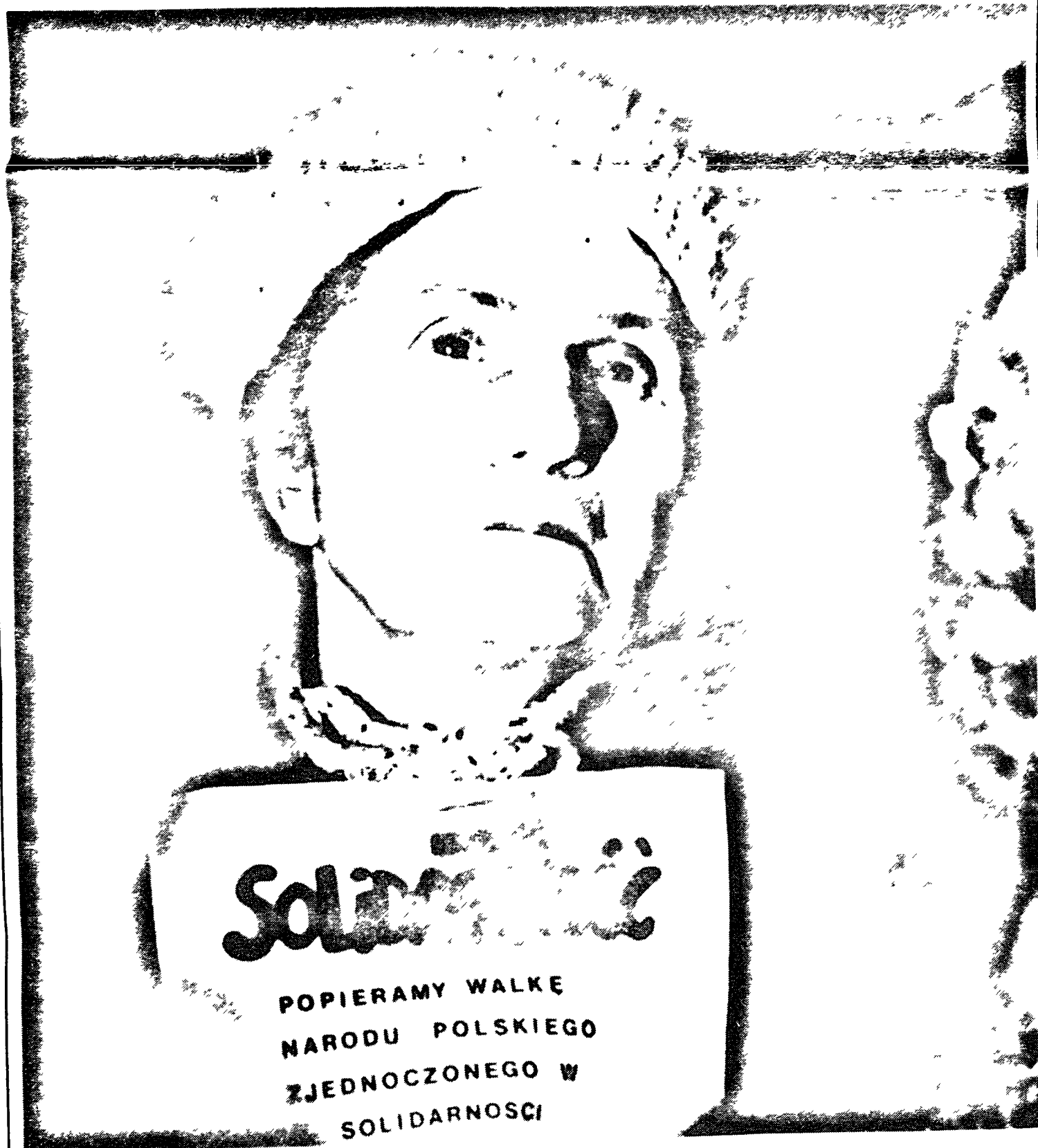
Premier PRL, Zbigniew Messner, występując w Sejmie w sobotę, 5 grudnia, oświadczył, że uczestnicy referendum opowiedzieli się za zwolnieniem tempa reform gospodarczych. W związku z tym rząd PRL jest zdecydowany skorygować i zmodyfikować program zmian, by złagodzić ostrość ich społecznych skutków. Messner zapowiedział, że proponowana podwyżka cen podstawowych artykułów żywnościowych została rozłożona na okres trzech lat. Premier zobowiązał się też do zrekomensowania wzrostu cen - jak się wyraził - bądź pośrednio bądź przez wzrost płac i świadczeń społecznych i cen skupu. Zapowiedział utrzymanie przeciętnej realnej wartości płac, świadczeń i zasiłków. Z jego wypowiedzi wynikało jednak, że podwyżki czynszów, opłat za energię, ciepłą wodę, ogrzewanie i komunikację wejdą w życie w 1988 roku, tak, jak uprzednio planowano.

REAGAN I GORBACZOW PODPISUJĄ HISTORYCZNY UKŁAD ROZBROJENIOWY

W dniu 8 grudnia, prezydent R.Reagan i Sekretarz generalny M.Gorbaczow, podpisali w Waszyngtonie układ o likwidacji nuklearnych pocisków rakietowych średniego i krótkiego zasięgu. Obydwaj wyrazili przekonanie, że ten bezprecedensowy i historyczny układ rozbrojeniowy jest początkiem procesu nuklearnego rozbrojenia, rokującego pokój dla całej ludzkości. W czasie 4-dniowej wizyty przywódcy sowieckiego w USA poruszonych zostanie szereg zagadnień, w tym konflikty regionalne i prawa człowieka (nasz komentarz na str. 2).

NOWE GROBY AK-OWCÓW

• NIEZALEŻNE pismo "Kos" ogłosiło, że na małym cmentarzu przy ul. Wałbrzyskiej w Warszawie, w obrębie osiedla Służew nad Dolinką, spoczywają zamordowani przez UB oficerowie AK. Chowano ich potajemnie, nocą, starannie zacierając ślady. Prawdopodobnie w tylnej części cmentarza leży Nil, generał Emil Fildorf, legendarny dowódca Kedywu, zabity w mokotowskim więzieniu strzałem w tył głowy.

TWARZE OPOZYCJI Polska emigrantka na demonstracji w Toronto, po ogłoszeniu stanu wojennego

ZBIGNIEW FARMUS

PEARL HARBOR PO SOWIECKU

Układ o likwidacji nuklearnych pocisków rakietowych średniego i krótkiego zasięgu, podpisany w Waszyngtonie przez prezydenta Reagana i sekretarza generalnego Gorbaczowa, został uznany przez obydwu za dobry targ. Padły wypowiedziane przez nich bądź osoby i środowiska im wtórujące, takie określenia jak: "historyczny krok w kierunku wyeliminowania wszystkich "broni jądrowych", "rzeczywista szansa pokoju", "początek ery nuklearnego rozbrojenia", "zatrzymanie

zegara nuklearnego zniszczenia", "zmniejszenie ryzyka wojny pomiędzy supermocarstwami", układ całkowicie zgodny "z długofalowymi celami Stanów Zjednoczonych i ich sojuszników".

Przy okazji nie brakuje pochwał kierowanych pod adresem obydwu przywódców za to samo ze wreszcie odwagą się sobie wzajemnie zaufać i w efekcie podpisać bezprecedensowy układ rozbrojeniowy, co całej ludzkości daje nadzieję na przetrwanie

Tymczasem cały ten entuzjazm jest przedwczesny, gdyż układ INF (intermediate nuclear force) jest nową bronią zastosowaną przez zręcznego przywódcę sowieckiego w celu dalszego militarnego osłabienia wolnego świata, zwłaszcza zaś Zachodniej Europy i Stanów Zjednoczonych.

Gorbaczow świetnie się orientuje, że Związek Sowiecki oszuka system weryfikacyjny (dający rzekomo wszelkie gwarancje sprawozdania)

Sowieci w tej mierze nie powstrzymają się przed żadną techniką wystawienia do wiatru Stanów Zjednoczonych. Albo dysponują już jakąś nową bronią zastępczą, nie objętą układem, która wypełni lukę po nuklearnych pociskach rakietowych średniego zasięgu, albo wiedzą, że przyjęty system weryfikacji nie jest w stanie wykryć wszystkich sowieckich rakiet mocą układu przeznaczonych do zniszczenia.

W tym sensie przedwczesne i nieostrożne jest opatrywanie Gorbaczowa mianem historycznego przywódcy sowieckiego, za to, że jako pierwszy wykazał się rozsądkiem, dalekowzrocznością, szczerym podejściem do sprawy światowego pokoju i pozbył się broni, którą Sowieci już wyprodukowali.

Widowiskowa likwidacja rakiet - będą one nieuzbrojone, wystrzelwane w kosmos - nie jest według mnie, jedynie usunięciem zbęd-

negu balastu w arsenale sowieckim. Jest to przede wszystkim próba wyzyskania owego widowiska dla zwiększenia sowieckich wpływów na świecie i dalszego rozmiękczenia Zachodu obrazem przywódcy sowieckiego jako opatrnościowego męża pokoju. Gdy zajdzie potrzeba, Gorbaczow potraktuje układ jako zupełnie nieważny świstek papieru, bądź przedstawi taką interpretację układu, że w n.czym nie skrępuje on sowieckiej potęgi militarnej.

Najbardziej istotne, kiedy oceniamy układ, jest to, że zwiększa on strategiczną i konwencjonalną nierównowagę sił zbrojnych - na niekorzyść dla USA oraz zwiększa zagrożenie militarne Europy Zachodniej ze strony przytaczającej przewagi konwencjonalnych sił zbrojnych Układu Warszawskiego nad NATO.

Z nuklearnego parasola ochronnego Stanów Zjednoczonych nad Europą Zachodnią i azjatyckimi sojusznikami czyni on parasol dziurawy, stawiając pod znakiem zapytania niektóre z globalnych założeń amerykańskiej polityki militarnej.

Nie ludźmy się, że układ przyniesie pokój bądź jest drogą do pokoju. Jedyną gwarancją światowego pokoju jest przewaga zbrojna NATO nad obozem komunistycznym. Bron nuklearna zaś jest, od ponad 40 lat, efektywnym i tanim

środkiem uchronienia się przed III wojną światową.

Dopóki istnieje komunizm, dopóki istnieje imperium sowieckie wyścig zbrojeni jest właściwą odpowiedzią pokojową NATO. Jego przerywanie jest przygotowywaniem własnego zniszczenia. Jego przegranie bądź powstrzymanie oznaczałoby światowy komunizm.

Gorbaczow podpisujący układ w Waszyngtonie nie oznacza końca pracy sowieckich generałów nad planem militarnego podboju świata. Przeciwnie, jego amerykańska wizyta jest ważnym elementem tego planu. Zwiększa, a nie zmniejsza ryzyko wojny.

Tragiczne jest to, że ofiarą Gorbaczowa padł sam prezydent Reagan, zwalczający przez lata różnych zachodnich "użytecznych idiotów", by na koniec swej kadencji prezydenckiej stać się samemu "useful idiot for Kremlin propaganda".

Przed przybyciem Gorbaczowa do Stanów Zjednoczonych Reagan zaprezentował następującą apologetyczną rewelację: "Gorbaczow jest, pozwólcie mi to tak ująć, całkiem inny niż poprzedni przywódcy sowieccy. Żaden inny przywódca rosyjski nigdy nie zgodził się na likwidację posiadanej już broni. Jest on także pierwszym przywódcą rosyjskim, który nigdy nie powiedział na wielkim naradowym zjeździe komunistów, że celem Sowietów jest światowa

ECHO-TYGODNIK POLSKI

wydają:

Grazyna i Zbigniew FARMUS

adres pocztowy:
51A Thistle Down Blvd.
REXDALE, Ont. M9V 4A6
tel. 743-5706

Redaktor naczelny Grazyna Farmus
Dyrektor działu reklamy i dystrybucji
inż. Zdzisław Wójcik

REDAKTORZY DZIAŁÓW

Świat, Kanada Zbigniew Farmus
Polska Katarzyna Banachowska

Czytane między wierszami &
Lektury nieobojętne

Karolina Jankowska

Korespondencje z dalekiego Kraju

Bolesław Ślesieński

Dział popularno-naukowy

Andrzej Wozniak

i Stanisław Skoneczny

Teatr Darek Barecki

Sport Adam Polański

Poradnia Zaufanie dr Zofia Bończa

Pokochać kapitalizm

dr Krzysztof Ostaszewski

Na Nowej Ziemi

Aleksander Piekarski

Angielski Andrzej Klimaszewski

Prawo Mec Kwiatek

Radiestezja Bogusław Rzepecki

Apteka Natury dr Zofia Górnicka

Poczytaj mi Echo Adela Dymka

Piękna Polka Barbara Raczyńska

POGŁOS (miesięcznik)

Magda, Marek i Kot Czyżycy

Pobyt stały (powieść)

Marek Majewski

Horoskop, Kalendarium, korekta

Ewa Rewkowska

WSPÓŁPRACUJĄ

prof. dr Ewa Brantley, Wacław Liebert,

Lech Jamka, Janusz Pietrus, Tadeusz Pruss

zdjęcia

Independent Polish Agency,

Andrzej Stawicki, Zbigniew Obrębski

konsultacja graficzna i rysunki

Marek Majewski, Patryk Halkiewicz,

Jacek Olszewski

konsultacja komputerowa

Habdank Communications,

Independent Computer Experts,

Mirek & Associates

tłumaczenia z niemieckiego

S. Cech

skład drukarski

Olimpia Orlewicz

druk

Polish Alliance Press

dystrybucja torontowska

Michał Galusza

ADVERTISING RATES

DISPLAY ADS \$ 7 00 per col. inch, FULL PAGE \$ 700,
HALF PAGE \$ 350 00

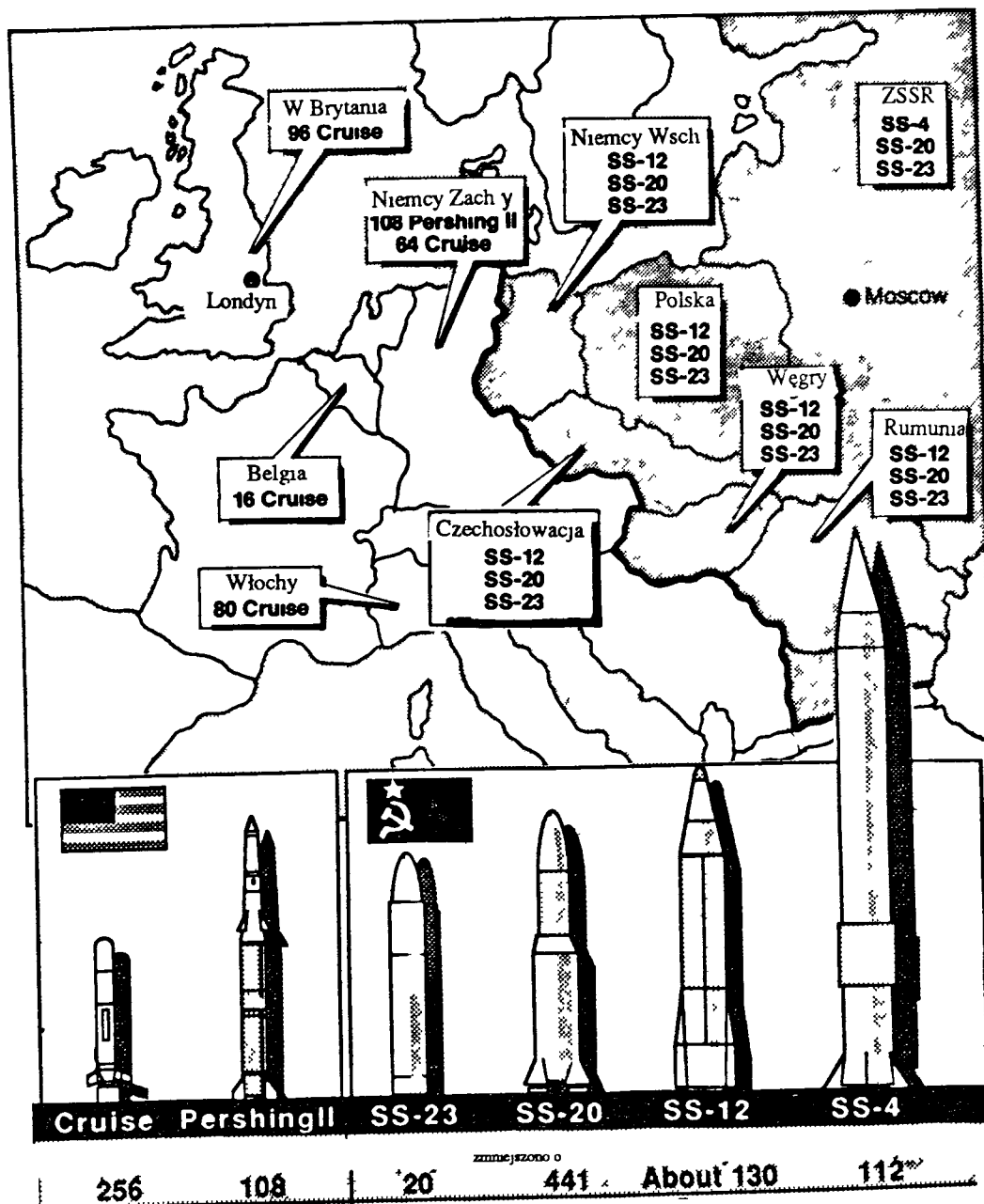
Classified Ads \$ 4 (up to 25 words) Job Ads FREE
Special minimum 3 months' advertising (12 issues)
1 col 1 1/2 inch \$ 65 00, 2 cols - 1 1/2 inches \$ 130 00
2 x 3 inches \$ 260 00 photo extra \$ 5 00
3 x 3 inches \$ 390 00

SUBSCRIPTION/ PRENUMERATA

PÓŁROCZNA \$ 25 00, ROCZNA \$ 50 00

dla nowo przybytych, wg kolejności zgłoszeń (12

numerów) bezpłatna

Jane's Weapon Systems, Int'l Inst. for Strategic Studies

ekspansja - jedno, globalne państwo komunistyczne"

7 grudnia 1941 roku Japonia zgłosiła zniszczenie Stanom Zjednoczonym Pearl Harbor

Dokładnie 46 lat później, taka jest ironia historii, Gorbaczow przybył na ziemię amerykańską jako Koni Trojański sowieckiego ekspansjonizmu. Tyle że zaproszony oficjalnie i jako gość po pokoju Prezydent Reagan ponosi całkowitą odpowiedzialność za ten sowiecki Pearl Harbor

• • • •

Układ został podpisany, ale aby wejść w życie musi zostać ratyfikowany przez Senat. Już w tej chwili konserwatyści utworzyli Anti-Appeasement Alliance w celu zmobilizowania opinii publicznej i przekonania Senatu, że układ należy odrzucić

Coalitions for America - ugrupowanie zrzeszające 110 organizacji i grup konserwatywnych oświadczyło również, że podejmie szeroko zakrojone akcje zmierzające do odrzucenia układu. Bowiem jak podkreślił czołowy prawnikowie amerykański Richard Viguere "Jeśli układ zostanie ratyfikowany, jedna z głównych bitew III wojny światowej zostanie przegrana przez poddanie, bez wypalenia nawet pojedynczego naboju"

KPK W OBRONIE MORAWIECKIEGO

W związku z aresztowaniem przewodniczącego Solidarności Walczącej dra Kornela Morawieckiego Zarząd Główny Kongresu Polonii Kanadyjskiej na prośbę Misji "Solidarności Walczącej" w Ameryce Północnej wystosował list do Ministra Spraw Zagranicznych Kanady Joe Clarka z prośbą o interwencję. W liście przedstawiono sylwetkę Kornela Morawieckiego, podkreślając, iż działalność przez niego prowadzona mieści się w ramach praw obywatelskich zagwarantowanych przez rząd PRL w Helsinkach, w 1975 r.

Informację przekazała
MISJA "SW" w APN

Zepsucie władzy

Po 18 miesiącach dochodzeń i kosztach rzędu 3 mln dol. Sinclair Stevens - były czołowy minister w gabinecie Mulroney'ego został uznany przez komisję wyjaśniającą sędzię Parkera winnym wykorzystania swego rządowego stanowiska dla korzyści osobistych. Winnym w 14 przypadkach. W większości przypadków zabiegał o poparcie dla posiadanych przez siebie przedsiębiorstw i biznesów, zarządzanych w jego imieniu przez zone Pięć razy użył oficjalnych kontaktów dla uruchomienia przedsięwzięć, mających mu przynieść pieniądze jako osobie prywatnej. Najbardziej znanym naruszeniem zasady nie popadnięcia w tzw. konflikt interesów było uzyskanie przez jego żonę, wyjątkowo korzystnej pożyczki w wysokości 2,6 mln dol., dla grupy ich kompanii York Centre. Pożyczkę przyznał jeden ze współtwórców korporacji "Magna International", która wcześniej uzyskała z ministerstwa przemysłu, dowodzonego przez Stevensa kilkanaście milionów dolarów na dalszy rozwój - wszystko w postaci pożyczek niskoprocentowanych bądź bezzwrotnych.

Sędzia Parker oparł swoje orzeczenie o zeznania ponad 90 świadków. Nie używając słowa "kłamstwo", podkreślił, że nie wierzy zaprzysiężonemu zeznaniu Stevensa, iż nic nie wiedział o pożyczce (w wysokości 2,6 mln dol.) i nigdy nie dyskutował z żoną o kłopotach finansowych York Centre. Żeby nikt nie miał żadnych wątpliwości sędzia Parker podkreślił, że Stevens "wykazał całkowite lekceważenie wymogów, standardów i kodeksu zachowania, obowiązującego osoby, zajmujące urząd publiczny". Orzeczenie Parkera zaakceptował Brian Mulroney, który przed rokiem wyraził opinię, że Stevens zostanie przez komisję oczyszczony z zarzutów.

A jakie stanowisko zajął sam Stevens?

Przed wszystkim uznał się niewinnym - niezależnie od tego co

orzekł Parker. Co więcej, oskarżył Parkera o niewłaściwą interpretację federalnych zasad dotyczących konfliktu interesów.

Zapowiedział także, że przewiduje odwołanie się od orzeczenia Parkera do Sądu Federalnego, a jeśli zajdzie potrzeba do Sądu Najwyższego. Na szczęście rząd oświadczył, że nie pokryje już żadnych dalszych kosztów sądowych Stevensa (dotychczasowe koszty sądowe Stevensa, wynoszące 600 tys. dol., zostały w całości zapłacone przez rząd).

Ponadto oznajmił, że nie ma najmniejszego zamiaru zrezygnować ze stanowiska poselskiego w federalnym parlamencie, a wręcz przeciwnie ma zamiar ostro włączyć się do walki politycznej o ponowne zwycięstwo wyborcze torysów. Gdyż - jak zauważył - złamał jedynie regułę konfliktu interesów. Nie sądził by było to coś poważnego, a z pewnością nie jest przestępstwem kryminalnym.

W zachowaniu Stevensa widzimy klasyczny przypadek zepsucia władzy. Występującego od tysiącleci i właściwego jak dotąd wszystkim systemom, ustrojom i reżymom.

Ale dlaczego występującego również w systemie demokratycznym?

Stevens oczywiście mógł być zepsuty już wcześniej. Władza to jego zepsucie jedynie ujawniła, gdyż nie mógł się opanować przed jej wykorzystaniem dla swych prywatnych celów.

Od tej strony, od strony charakteru, osobowości, kręgosłupa moralnego i uczciwości nie ma żadnych gwarancji, że do władzy nie dochrapię się jakiś piewca prywaty.

Podatni np. na manipulację wyborcy mogą wybrać swym przedstawicielem osobę ze względu na dobro publiczne niepożądaną.

Ale demokracja powinna dysponować mechanizmami pozbycia się takiego przedstawiciela.

Jednym z nich mogłoby być referendum wyborców zainteresowanego okręgu wyborczego bądź wręcz wybory nadzwyczajne. I to referendum, bądź wybory następujące automatycznie po stwierdzeniu przez właściwe ciało sprzecznego z dobrem publicznym zachowania się przedstawiciela.

Innym mechanizmem byłoby przeklasyfikowanie niektórych wskazówek i zasad regulujących zachowanie się publicznych przedstawicieli z zasad i reguł o charakterze etycznego kodeksu w paragrafy prawa karnego, umożliwiające po prostu skazanie. Wydany zaś przez sąd wyrok mógłby oznaczać natychmiastowe odwołanie przedstawiciela z zajmowanego stanowiska.

Nie są to propozycje surowe. Przedstawiciel nadużywający zaufania wyborców, wykorzystujący swe stanowisko publiczne dla przedsięwzięć prywatnych, jest dla demokracji bardziej niebezpieczny niż pospolity kryminalista.

ŚWIATOWIT

RATUJMY ŻYCIE!

Nie po raz pierwszy zwracamy się do Polonii z taką sprawą. Na tych łamach Parokrotnie prosiliśmy już o pomoc dla Polaków, którzy znaleźli się w wielkiej potrzebie i zawsze spotykaliśmy się z gorącym odzewem.

Tego odzewu potrzebujemy i dzisiaj.

W Toronto General Hospital, na oddziale chorych na raka, leży Polak, który zaledwie przekroczył trzydziestkę. Lekarze polscy nie dają mu szansy życia i nie podejmują się przeprowadzenia operacji. Lekarze kanadyjscy orzekli, że szansa istnieje i o ile Maciek przetrzyma operację, będzie żył. Maciek bowiem choruje na najniebezpieczniejszą postać raka. Guz jest usytuowany między płacami płuca, są przerzuty do szpiku.

W Polsce czeka na Macia zona i jego dwie córki, dwuletnia i sześciomiesięczna. Chorując już ciężko, zdał on, przed samym wyjazdem do Kanady, egzamin adwokacki. Nie poddaje się. Między jednym uciążliwym badaniem a drugim, tu w Kanadzie, próbował podejmować pracę, układał

• **ZSSR przegrał wojnę bez amerykańskiej pomocy**

W Związku Radzieckim opublikowano pamiętniki marszałka Żukowa, zmarłego w 1974 roku w wieku 77 lat. Żukow pisze jak cudem zdołał uniknąć stalinowskiej czystki w latach 1937-38 i jak w latach 40-tych umknął poszukiwaniom Berii, który zamierzał go rozstrzelać. Podkreśla, że otwarta krytyka Stalina była rzeczą niemożliwą, ponieważ jeszcze przed opuszczeniem Kremla można było otrzymać zaproszenie na kawę z Birią. Marszałek, który odegrał wybitną rolę podczas obrony Moskwy w 1941 roku, w bitwie o Leningrad w 1942 i 1943 roku, oraz w marszu na Berlin, stwierdza, że pomoc państw sprzymierzonych, głównie USA, miała decydujące znaczenie dla wypadków wojennych. "Bez amerykańskiego prochu nie byłibyśmy w stanie wyprodukować potrzebnej ilości naboju, bez ich Studebakerów nie ruszylibyśmy naszej artylerii, nie mówiąc już o specjalnych dostawach do wyrobu stali" - zaznacza Żukow, który jako szef sowieckiego sztabu generalnego w czasie wojny musiał znać dokładnie szczegóły dotyczące uzbrojenia. Jego wypowiedź stoi w jaskrawej sprzeczności z dotychczasową oficjalną wersją II wojny światowej, pomniejszającą znacznie pomoc amerykańską.

Żukow utrzymuje, że likwidacja przez Stalina w latach 1937 i 1938 prawie całego dowództwa Armii Czerwonej miała dla wojska przeżające konsekwencje.

kafelki, pracował na budowie, byle tylko nikomu nie być ciężarem.

Otóż Maciek nie ma takiej sumy. Szpital utworzył dla Macia specjalny fundusz, na który wpłaty są zwolnione od podatku. Podajemy nazwę tego konta z gorącą prośbą o dotację. Operacja odbędzie się w najbliższy poniedziałek, szpital zgodził się zacząć na pieniądze, ale skądś one muszą się wziąć. Niedawno, prosząc o składkę na

Dziś jednak, w jego imieniu, zwracamy się o pomoc do Polonii. Koszt operacji, która czeka Macia, jest gigantyczny. Lekarze kanadyjscy nie będą brać za nią pieniędzy, ale szpital, to instytucja. Operacja trwać będzie kilkanaście godzin, w użyciu będzie skomplikowana aparatura. Po wszystkich możliwych obniżkach jej koszt oblicza się na \$20 000.

operację Macia, lekarz anestezjolog, Polak, pracujący w jednym ze szpitali torontowskich, rozplakał się. Nawet doświadczonemu lekarzowi trudno utrzymać spokój, gdy widzi, jak walka o życie rozbija się o pieniądze.

APEL DO AGENTÓW REAL ESTATE K O L E D Z Y ! RATUJMY ŻYCIE MACIA!

OFIAROWUJĘ PIERWSZĄ DOTACJĘ \$ 200 00
NASZYM CELEM 2 TYS. DOLARÓW
WPŁACAJMY DOTACJĘ NA KONTO
THE TORONTO GENERAL HOSPITAL - ZAJAC FOUND
200 ELISAVETH STR., TORONTO, ONT M5G 2C4

BOŻENA KASPROWICZ
Provident Realty Ltd
656-0011, 763-6221

13 GRUDNIA 1987

W SZÓSTĄ ROCZNICĘ OGŁOSZENIA STANU WOJENNEGO
W POLSCE - NARZĘDZIA UTRWALANIA WŁADZY
KOMUNISTYCZNEJ, JEJ TERRORU I ZBRODNI
**DEMONSTRACJA PRZED KONSULATEM PRL
W TORONTO, NIEDZIELA, GODZ. 1:30 po poł.**

2603 Lakeshore Blvd W

Protestujemy przeciw aresztowaniom działaczy opozycji
demokratycznej w Polsce, drastycznym podwyżkom cen,
prowadzącym do dalszego pogorszenia sytuacji gospodarczej
i politycznej. Żądamy uwolnienia więźniów politycznych
i przeprowadzenia wolnych wyborów.

PROSIMY CAŁĄ POLONIĘ O LICZNE PRZYBYCIE

Główny organizator PCAG

pod patronatem KPK Okręg Toronto, przy współpracy POMOSTU
i Grupy Przyjaciół Solidarności Walczącej

d

Ciąg dalszy ze str. 1

•KRONIKA•

• Z OKAZJI święta patronki górników, św Barbary biskup katowicki Damian Zimniuk odprawił uroczystą mszę świętą już 27 listopada. W kazaniu biskup przypomniał, że Kościół broni godności pracy ludzkiej. Po mszy ruszyła procesja do kaplicy św Barbary, gdzie biskup poświęcił nowy ołtarz, wyrzeźbiony w bryle węgla oraz odsłonił epitafium poświęcone wszystkim poległym wskutek różnych okoliczności górnikom. Epitafium przedstawia dziewięć głów górników, którzy zostali zabici 17 grudnia 1981 roku, podczas krwawej pacyfikacji kopalni "Wujek" przez oddziały ZOMO. • W ROCZNIKU statystycznym województwa katowickiego podaje się, że w roku 1985 z "zewnątrznych przyczyn", urazów i zatruc zmarło ogółem 2968 osób, w tym 1996 mężczyzn. W tym samym czasie wypłacono 221 603 renty inwalidzkie, czyli prawie 18% ludności województwa pobiera świadczenia dla niepełnosprawnych. • KOMISJA Interwencji i Praworządności "Solidarności", dzięki pomocy Polskiego Funduszu Praworządności sprawuje opiekę nad osobami zwolnionymi z pracy za udział w powstających Komitetach Założycielskich "Solidarności" oraz nad wyrzuconymi ze szkół nauczycielami. W miarę dopływu środków finansowych pomocą zostaną objęci wszyscy represyjnie zwalniani z pracy. • W TRAKCIE wrześniowych przygotowań do Plenum KC PZPR, które miało opracować projekt reform politycznych, towarzyszących reformie gospodarczej, mówiło się o anulowaniu ustawy o szczególnej odpowiedzialności karnej z maja 1985 roku. Postanowienia tej ustawy przypominają niesławny mały kodeks karny z 1946 roku i jej ostrze również wymierzone jest w przeciwników politycznych, choć formalnie odnosi się ona do przestępstw pospółtych. Już przed październikiem proponowano nie przedłużać ustawy, która ważna jest do 30 lipca 1988 roku, ale zalecano zachować niektóre jej postanowienia w praktyce. Obecnie o anulowaniu ustawy nawet się nie wspomina. • DZIENNIK bułgarski zamieścił sprawozdanie z wywiadu, jaki temu pismu udzielił przewodniczący "Solidarności", Lech Wałęsa. Wywiad został przeprowadzony w kościele św Brygidy w Gdańsku. Trwał trzy kwadranse. Z tekstu nie wynika, kiedy wywiad został udzielony. Pismo jest organem Krajowej Rady Frontu Ojczyźnianego, największej masowej organizacji bułgarskiej. W sprawozdaniu cytuje się wypowiedź Wałęsy, że reformy gospodarcze, zaproponowane przez rząd PRL, w niektórych aspektach poszły dalej niż program "Solidarności" z 1981 roku. Dalej Wałęsa miał powiedzieć, że skutki reformy dadzą się odczuć bardzo powoli, bowiem w kraju nie ma prawdziwego pluralizmu, który musi istnieć w każdym systemie politycznym. • MINISTER spraw zagranicznych PRL Marian Orzechowski,

było zrealizować każde skuteczne rozwiązanie, społeczny - aby można było tworzyć niezależne organizacje dla obrony ludzi angażujących się w gospodarkę pluralistyczną i wreszcie polityczny - aby można było uniknąć płacenia kosztów, zwłaszcza kosztów ludzkich, w eksperymentach typu stalinowskiego.

Co do prawdziwości wyników referendum, Wałęsa stwierdził, że, ponieważ żyjemy w epoce komputerów, kłamanie stało się wyczynem niemal niemożliwym. Przewodniczący "Solidarności" uważa jednak przypisywanie referendum roli zaworu bezpieczeństwa za niebezpieczną kalkulację. Wszystko bowiem może się zdarzyć, o ile władze nie zawrą ze społeczeństwem nowej umowy "Solidarność" gotowa jest przystąpić do poszukiwania rozwiązań. "Wydarzenia mogą w każdej chwili wymknąć się spod kontroli" - powiedział Lech Wałęsa - i zagrozić destabilizacją sytuacji w Polsce i Europie. Zdaniem Wałęsy dobrze by było, gdyby problem ten znalazł się w porządku dziennym szczytu Reagan - Gorbaczow.

CO DALEJ Z FUNDACJĄ ROLNICZĄ?

Jak wiadomo, próby powołania oficjalnej Fundacji Rolniczej, zarządzanej przez Kościół, zakończyły się fiaskiem. Rok temu, po czterech latach negocjacji, Prymas Polski, kardynał Józef Glemp zrezygnował z rozmów z władzami PRL w tej sprawie. Niemniej, choć 2 miliony dolarów już przepadły, nadal pozostaje do wykorzystania 10 milionów dolarów przyznane Kościołowi przez Kongres USA. We wrześniu tego roku Prymas podpisał więc akt notarialny, powołujący Fundację Rolniczą, tym razem bez oficjalnej osobowości prawnej. Fundacją zarządzać będzie powołany specjalnie Komitet Rolniczy Episkopatu. Pieniądze mają zostać przeznaczone na utworzenie wydZIAŁU mechanizacji rolnictwa w szkole Ojców Salezjanów oraz na program wodny dla rolnictwa. Wybrano temat "wody", bowiem jest całkowicie apolityczny i nie wymaga tworzenia struktur. 3 miliony dolarów zostaną przeznaczone na zakup maszyn rolniczych po rynkowych cenach.

KATARZYNA BANACHOWSKA

DLACZEGO TAK ?

Jak to się właściwie stało, że rząd PRL przegrał swoje referendum, które zdążył już uczynić silną bronią propagandową? Jakim sposobem ta sprawna socjotechnicznie organizacja, jaką stanowi grupa, będąca u władzy w komunistycznym państwie dopuściła do takiego poślizgu? Dlaczego nie sfałszowała wyników, kiedy zorientowała się, że przegrywa? Robiła to w końcu tylokrotnie w przeszłości.

Mozemy snuć jedynie przypuszczenia, wygląda jednak na to, że rząd PRL przegrał z powodu

Świadectwo represji

Komitet Pomocy "Solidarności" w Nowym Jorku opracował dokumentację represji jakie mają miejsce w Polsce od września 1986 roku - czasu amnestii dla niektórych więźniów politycznych - do września bieżącego roku. Dokumentacja została opracowana głównie dlatego, gdyż na Zachodzie istnieje przekonanie, że od tamtego czasu represje zanikły. Raport, opracowany bardzo starannie, objaśnia wagę grzywny w stosunku do pensji, znaczenie konfiskaty samochodu i trudność znalezienia pracy w państwie, które jest niemal jedynym pracodawcą. Objasnia, że więźniowie sumienia to są często ludzie oficjalnie oskarżeni o sabotaż, terrorizm, lub szpiegostwo. Lista ponad 800 represjonowanych podaje nazwiska 6

"terrorystów" z Krakowa, którzy sporządzili wyrzutnię ulotek, czy dziennikarza, który napisał artykuł dla Wolnej Europy i został oskarżony o szpiegostwo. Raport ujawnia, że nieznana jest w Polsce liczba świadków Jehowy, którzy odmawiają służby wojskowej, bowiem branie broni do ręki jest nie zgodne z ich religią i są za to więzieni. Ponieważ dokumentacja podaje tylko te wypadki, w których dysponuje pełnymi nazwiskami, liczba osób ukaranych grzywną jest niższa od rzeczywistej, niemniej suma grzywnien przekracza 12 milionów złotych. Niemożliwe było przedstawienie nazwisk osób, którym z przyczyn politycznych obniżono zarobki, czy tych, które zatrzymano na 48 godzin, niemniej raport informuje i o takich przypadkach.

GÓRNICZE ŚWIĘTO

Z okazji Barbórki, górniczego święta w dniu św Barbary, warto przybliżyć nieco codzienność górniczego życia. W oczy bowiem wszystkich kłują wysokie zarobki górników i luksusowe kopalniane domy wczasowe w miejscowościach wypoczynkowych. Co z tego jednak ma górnik na co dzień? Tydzień morderczej pracy, często bez dnia wolnego, najwyższe zagrożenie wypadkowe, katastrofalne zanieczyszczenie środowiska. Oficjalne pismo "Przegląd Tygodniowy", tak opisuje mieszkania górników: "Są one małe, ciemne, zwykle pokój z kuchnią bez wygod. Nie ma łazienek, nie ma ciepłej wody. Z sufitów cieknie. Tu i ówdzie odpada tynk, gniją ramy okienne". Tak to się gnieździ. Stwierdzają górniczy kopalni "Pstrowski" w Zabrze, która jednocześnie za półtora miliarda złotych buduje dom wczasowy w Wiśle. Familoki, które, zdawało się, wymrą razem z odchodzącą generacją, zaludnione głównie przez ludzi starszych, wraz z kryzysem mieszkaniowym odżyły na nowo. Nikt ich jednak nie remontuje, bo nie warto.

Jest zimno. Czasem zimno, jak w lodówce. Ponad połowa mieszkań na Śląsku nie ma ani gazu, ani centralnego ogrzewania, pali się więc w piecu węglowym. Pali się tylko w kuchni, bo węgla brakuje, choć Śląsk na węglu stoi. W pokoju, gdzie się sypia, pali się tylko na Wigilię. Przy okazji dorabia się ideologię, że to zdrowiej, kiedy śpi się w nieopalanym zimnym pokoju.

Jest więc źle, a będzie jeszcze gorzej, bowiem właśnie weszła w życie uchwała 108 Rady Ministrów o ograniczeniu przydziału węgla w naturze tym, którzy mają

deputat węglowy. Uchwała, swoją drogą, jest prawnym skandalem, bowiem łamie istniejący układ zbiorowy pracy. Teoretycznie wszystko powinno być w porządku, bo węgiel powinien być dostarczony w ramach deputatu przez zakład pracy, ale dostarczony nie jest. Przydziały przychodzą zawsze ograniczone, zdarza się, jak w Chorzowie, że nie przychodzą wcale. Ludzie rzekają się swojego węgla na rzecz emerytów, którym jest jeszcze ciężiej, ale okazuje się, że to i tak na nic, bo i tego zrzeszonego węgla brakuje. Zdarza się więc, że pracownicy odchodzą bez bodaj wiaderka węgla na zimę.

Górnicy i inne zawody, które też posiadają deputat węglowy, jak na przykład koljarze, protestują. Ale nowe, oficjalne związki zawodowe nie chcą występować w ich imieniu. Tylko wpływowej Federacji Górników udało się zmusić OPZZ, by wysłany został list w sprawie uchylenia, jeśli nie całej uchwały 108, to przynajmniej paragrafu 6. Uchwały nie uchylono, a minister Szałajda wielokrotnie proszony na spotkanie w tej sprawie, zwyczajnie nie ma czasu. Federacja Górników ogłosiła, że weszła z Radą Ministrów w tak zwany spór zbiorowy, który grozi strajkiem, nie widać jednak, żeby ktokolwiek się przestraszył.

Tymczasem podczas oficjalnych, centralnych obchodów barbórkowych w czwartek, 3 grudnia, Jan Szlachta, dyrektor generalny nowej Wspólnoty Węgla Kamiennego oświadczył, że choć wydobycie węgla w przyszłym roku będzie większe, a eksport mniejszy i tak nie wystarczy węgla dla odbiorców krajowych.

Dalej więc będzie się marznąć na Śląsku.

zaledwie piąte przez dziesiąte, zaskakująca nie tylko przez corocznie zdarzającą się zimę, ale i przez taki wybuch społecznego niezadowolenia, jaki nastąpił latem 1980 roku. Strajki trwały już od lipca, ale jeszcze w sierpniu usiłowano ukrywać ich istnienie, choć objęły już zasięgiem cały kraj. Tym razem jednak postawiono zbyt wiele na przypadku. Władza próbowała odegrać przed Zachodem misterium referendowe, musiała się więc zdać na społeczeństwo.

Sądziła pewnie, że ryzykuje niewiele. Początkowo rzeczywiście ryzykowała niewiele, bo referendum

DLACZEGO POSZLI? JAK GŁOSOWALI?

... NAPISAŁ "MAM WAS GDZIEŚ" WIELKIMI LITERAMI...

BOGUSŁAW, 71, emeryt, członek partii od 55 lat.

Głosowałem "nie" na pierwsze pytanie, gdyż odrzucam podwyżki cen i reformę, natomiast "tak" na pytanie drugie. Moja emerytura wynosi 35 tysięcy i nie mogę pozwolić sobie na podwyżki.

ANIELA, 42, sprzątaczką.

Poszłam głosować, bo czekam na telefon, a prezes komisji to ten sam towarzysz, co przydziela telefony. Ale wszystko skreśliłam. Odpowiedziałam "nie" na wszystkie ich pytania. Nawet nie wiem, o co tam chodziło. Ale niech pan sobie wyobrazi życie samotnej kobiety, która od siedmiu lat czeka na telefon.

WŁADYSŁAW, 39, właściciel piekarni. Pomyliłem się. Skreśliłem oba "tak", bo jestem za reformą i demokracją. Nie zrozumiałem, że trzeba było skreślić to drugie, a więc "nie", jeśli chce się głosować "tak". Sądzę, że wielu zrobiło tak, jak ja. Trzeba być dumnym, żeby komplikować w ten sposób rzeczy proste. Jak się gra w "Lotto", to się skreśla te liczby, na które się gra, no nie?

JERZY, działacz "Solidarności", bez pracy od 1981 roku.

Normalnie nie powinienem był głosować. Poszedłem ze względów rodzinnych. W 1957 roku, kiedy miałem 10 lat, ojciec wziął mnie na głosowanie. Weszliśmy za zasłonę i ojciec powiedział: "Synku, zobacz, jak się głosuje i tak samo ucz kiedyś własnego syna". Wziął kartkę do głosowania i napisał na niej wielkimi literami "MAM WAS GDZIEŚ". Była to moja pierwsza lekcja polityczna. W niedzielę zrobiłem to samo, bo mój syn skończył akurat 10 lat i obiecał, że będzie wierny tradycji rodzinnej.

(Źródła: Radio Wolna Europa "Tygodnik Mazowski", "Samorządna Rzeczpospolita", "Przegląd Wiadomości Agencyjnych", "Głos Łodzi". Wspomniane pisma ukazują się poza zasięgiem cenzury.)

ANATOL, 74, pułkownik ludowego wojska, były członek partii, na emeryturze od 1968 r.

Po raz pierwszy w życiu głosowałem "nie". Jestem przeciwny reformom. Mam za sobą 25 lat wojska, 10 odznaczeń, trzy razy byłem ranny i nikt mi wtedy nie mówił, że ryzykuje życie dla małych kanciarzy z sektora prywatnego, którzy ciągną zyski z kryzysu.

JANUSZ, 22, student. Poszedłem głosować, bo jestem przeciwny bojkotowi. Trzeba uczestniczyć w życiu publicznym. Odpowiedziałem "nie" na pierwsze pytanie. Wiem, że mój głos nic nie zmieni, że podwyżki będą i tak wprowadzone, ale przynajmniej będą wiedzieć, co ludzie myślą.

JOANNA, 19, licealistka.

Głosowałam, bo tatuś jest na stanowisku i prosił mnie, żeby mu nie sprawiać kłopotu. Głosowałam "nie" w sprawie podwyżki cen i "tak" w sprawie demokracji. Moi rodzice głosowali na odwrót. "tak" w sprawie podwyżki cen, bo to im nie sprawia różnicy i "nie" w sprawie demokracji, bo w ich pojęciu demokracja to nie takie dobre rozwiązanie.

ZENON, 33, taksówkarz.

Głosowałem dwa razy "nie", bo stale słucham radia, a oni mówili przez cały dzień, że ci, którzy są za socjalizmem powinni głosować dwa razy "tak".

ZBIGNIEW, 47, rolnik indywidualny. Głosowałem "nie". Oni by chcieli podnieść cenę węgla o 300%, a zboża tylko o 40% i nazywają to sojuszem robotniczo-rolniczym.

RENATA, 81, emerytka.

Niech mi pan wierzy, ja już wiele widziałam: trzy wojny, dwie rewolucje, pięć kontrrewolucji i cztery zamachy stanu. Ale jeszcze nigdy nie widziałam reform komunistycznych.

SOLIDARNOŚĆ NIE WIE

DYSKUSJĘ pod hasłem "REFORMA - DEMOKRACJA - PLURALIZM" zorganizowało w Warszawie Duszpasterstwo Ludzi Pracy "Wola". Było to pierwsze od sześciu lat tak liczne i nieskrępowane spotkanie. W prezydium zasiadał Zbigniew Bujak. Referaty wprowadzające wygłosili prof. Andrzej Stelmachowski i Andrzej Wielowieyski. Prof. Stelmachowski wzywał, by o "Solidarności" nie mówić w czasie przeszłym. Uczestnik dyskusji, Jacek Szymanderski, wystąpił przeciwko jednak podtrzymywaniu dobrego samopoczucia, bowiem sondaze wykazują, że ludzie nie spodziewają się niczego dobrego ani ze strony władzy, ani ze strony "Solidarności". "Może "Solidarność" wie wiele - powiedział Szymanderski - ale nie wie jak pozbyć się nomenklatury".

bynajmniej nie miało tak wyglądać, jak w końcu wyglądało. Nazywało się, co prawda, tak samo, ale dwa pytania dotyczyły wyłącznie tempa wprowadzania reform. Rząd pytał się społeczeństwa, czy chce, żeby reformy wprowadzać szybko, czy wolno. Nie angażował się po żadnej stronie. Cokolwiek by odpowiadano, jego pozycja pozostawała nienaruszona. Był górą w każdej sytuacji, wszak zorganizował demokratyczne głosowanie nad państwowym problemem.

Nie wyszło, bo rząd Jaruzelskiego ma wygórowane ambicje. Na dźwięk słowa referendum rozdzwoniły się wszystkie dzwonki w zachodnich środkach masowego przekazu. Pierwsze referendum w komunistycznym kraju od

41 lat! Takiego odzewu Warszawa postanowiła nie przegapić. Stopniowo

więc, w miarę rozwijania się propagandowej spirali, rząd ustawiał się za jedną z konkretnych odpowiedzi, co było niewybaczalnym - w tej sytuacji - błędem politycznym. Teraz już wystarczyło tylko głosować "nie", byle tylko przez chwilę być przeciwko temu rządowi, zamiast "tak" za, niepewną w końcu, reformą. Uczynienie z referendum spektaklu ambicji było drugą piaszczyną, na której rząd PRL przegrał.

Trzecią było to, że generał Jaruzelski uczynił referendum swoim osobistym osiągnięciem. Ponieważ spodziewał się wygranej, ustawił się na rzekomo wygrywającej pozycji. I przegrał. W rezultacie porażka referendum nie jest jedynie przegraną tej ekipy, jest zwłaszcza jego osobistą porażką, a to stawia go w niesłychanie niewygodnej pozycji wobec przeciwników wewnątrz partii.

NAGRODA DOLNOŚLĄSKIEJ "SOLIDARNOŚCI"

W środę, 2 grudnia, w siedzibie Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Paryżu, która dzięki mądrej, jednoczącej decyzji służy dziś za miejsce spotkań wszystkich pokoleń Polaków, odbyła się uroczystość wręczenia Natalii Gorbaniewskiej, tegorocznej Dolnośląskiej Nagrody "Solidarności". Natalia Gorbaniewska, poetka rosyjska, otrzymała nagrodę za wkład w umacnianie prawdziwej przyjaźni między narodami polskim i rosyjskim. Nagrodę wręczył jej przedstawiciel "Solidarności Walczącej" we Francji, Rafał Ganganowicz. Odczytano list, jaki na dzień przed aresztowaniem wystosował do uczestników paryskiej uroczystości Kornel Morawiecki.

Działacz "Solidarności" w szpitalu psychiatrycznym

W czwartek, 3 grudnia, milicja zatrzymała działacza "Solidarności" Rolników Indywidualnych, Marian Wyszyńskiego, którego skierowano następnie na czterotygodniowe, przymusowe badanie psychiatryczne do szpitala w Horoszczy, w województwie białostockim. Wyszyński, który jest przewodniczącym Rady Sołectkiej we wsi Szepietowo, bezpardonowo krytykował niekompetencję miejscowej kliki kacyków partyjnych, szczególnie ostro protestując przeciw marnotrawstwu podczas budowy domu kultury i decyzji zamknięcia cegielni, tak potrzebnej ludności.

LEKCJA DLA WŁADZ

JANUSZ ONYSZKIEWICZ, rzeczownik "Solidarności" w wywiadzie dla anglojęzycznej prasy oświadczył, że ma nadzieję, iż referendum stanie się lekcją dla władz, że jedyną drogą do zrealizowania reform jest współpraca, a nie narzucanie społeczeństwu ustaw. Był to pierwszy wypadek w historii powojennej Polski, gdy, przystępując do głosowania, można była cokolwiek odrzucić. Onyszkiewicz wyraził nadzieję, że stanie się to początkiem nowego obyczaju wyborczego w Polsce.

Oczywiście, rząd miał zawsze jeszcze jedno wyjście: zaproponować rzeczywiste reformy, wsparte rzeczywistą demokratyzacją i wygrać. Na to jednak, zwłaszcza po odsunięciu w ZSRR Jelcyna, jest zbyt bojaźliwy.

Dla Polski konsekwencje będą fatalne. Bez reform kraj z kryzysu wyjść nie może. Tymczasem wskutek tego, co się stało, wskutek również własnej bojaźliwości, Jaruzelski jest skazany na uprawianie dalej polityki półśrodków i pseudoinnovacji w dziedzinie gospodarki, co robi, z widocznym, katastrofalnym skutkiem, od pięciu lat i co obiecywał zmienić. Któryś z korespondentów zachodnich wyraził się z sarkazmem, że w dziedzinie politycznej metody Jaruzelskiego przypominają fortepianowe palcówki w sytuacji, gdy trzeba z odwagą przyjąć warunki politycznej gry.

• KRONIKA •

odbywa podróż po Wielkiej Brytanii. Rozmowy mają dotyczyć dwustronnego handlu, nie oczekuje się jednak, by miały z nich wynikać nowe porozumienia handlowe. We wtorek, 8 grudnia, minister Źrzechowski spotkał się z premierem Wielkiej Brytanii Margaret Thatcher. • W ŁODZI, w Zakładach Bawełnianych doszło w piątek, 4 grudnia, do tragicznego wypadku. Trzech pracowników poniosło śmierć, kilkanaście osób jest ciężko rannych. Oficjalne środki przekazu podały wiadomość o wypadku dopiero w sobotę wieczorem. Przypuszcza się, że było to zatrucie chlorowodorem. • RÓWNIEŻ w Łodzi miał miejsce kolejny wybuch gazu w domu mieszkalnym. Jak i podczas poprzednich tego typu wypadków, udało się w porę zawiadomić mieszkańców o ułatnianiu się gazu. Któregoś dnia jednak ostrzeżenie może przyjść za późno, bowiem zamiast czuwać nad tym, czy gaz się nie ulatnia, należy stare, łódzkie domy remontować. Tymczasem ani nie ma komu remontować, ani nie ma mieszkań zastępczych dla wysiedlonych mieszkańców, remontów więc nie będzie. • TADEUSZ Tarasinski, po prawie rocznym pobycie w więzieniu bez procesu został zwolniony 17 lipca 1986 roku i jego macierzysty zakład pracy odmówił przyjęcia go z powrotem, na mocy artykułu 66 kodeksu pracy, zgodnie z którym można odmówić przyjęcia pracownika, który został zwolniony z więzienia na podstawie amnestii. Tarasinski zaskarżył decyzję do sądu, twierdząc, że przepis jest absurdalny i nie-ludzki, ale że ustawa z 12 lipca, na mocy której wyszedł, nie była amnestią. Sprawa trafiła do Sądu Najwyższego, który o poradę zwrócił się do Federacji Związków Zawodowych. • HENRYK Pachasiuk z Ursusa został zwolniony z pracy, ponieważ odmówił wydania służby wartowniczej. Listy osób, które wyraziły chęć wstąpienia do "Solidarności". • MAREK Kubin z kolei, absolwent Akademii Medycznej w Warszawie, na próżno poszukuje pracy w swoim zawodzie. Był on w przeszłości dwukrotnie więzieniem politycznym.

W NIEDZIELĘ, 29 listopada, turystyczny autokar, który wyruszył z Polski do RFN, kompletnie opustoszał. Do Polski wrócili pilot i kierowca. • 2 GRUDNIA odbyło się w Paryżu walne zebranie Towarzystwa Opieki nad Polskimi Zabytkami i Grobami Historycznymi, zdające sprawozdanie z działalności tej zasłużonej instytucji.

• SEKRETARZ Stanu USA George Schulz powiedział 2 grudnia, że wyniki referendum pozostawiają otwartą kwestię przyszłości polskiej gospodarki i zdolności władz w Warszawie do przeprowadzenia takich reform, jakie są niezbędne. Zapytany wprost o ocenę referendum - odmówił komentarzy. • 3 GRUDNIA miała miejsce w Warszawie dyskusja przedstawicieli ruchu Wolność i Pokój z niektórymi delegatami ruchów pokojowych na Zachodzie, którzy przybyli na oficjalne sympozjum pokojowe. Po dyskusji wydano komunikat, który następnie odczytano na sympozjum. Komunikat głosi, że pokoju nie można osiągnąć tylko przez porozumienie rządów, gdyż wymaga zmian w ludzkiej świadomości. Wezwano o uznanie prawa do odmowy służby wojskowej i zwolnienia 19 osób więzionych z tego powodu w Polsce. Prof. Kubiak, przewodniczący Ogólnopolskiego Komitetu Pokojowego nie przerwał czytania komunikatu, oświadczył jednak po jego zakończeniu, że o odmowie służby wojskowej będzie można mówić dopiero po zniesieniu wojsk. Współautorzy komunikatu ze strony zachodniej zostali skrytykowani przez swoją koleżankę z niemieckiej delegacji, członka prosowieckiej grupy pokojowej.

WOJCIECH M. WOJNAROWICZ

OPTYMIZM I SCEPTYCYZM

Z inicjatywy Związku Ukraińskich Demokratów, 4 grudnia br., w Instytucie Św. Włodzimierza w Toronto, odbyła się dyskusja panelowa z udziałem prof. P. POTICZNEGO i O. SUBIELNEGO ze strony ukraińskiej oraz prof. J. WOJCIECHOWSKIEGO i A. KAWCZAKA ze strony polskiej. Moderatorem panelu był prof.

Przy szczelnie wypełnionej sali, na której znalazła się spora gromada Polaków, uczestnicy dyskusji zaprezentowali swoje poglądy na temat przeszłości i teraźniejszości stosunków polsko-ukraińskich, a także podjęli próbę wykreślenia kierunków współpracy na przyszłość.

Strony różnorodnie rozłożyły akcenty

swych wystąpień. Polscy uczestnicy panelu z ogromnym optymizmem podeszli do problemu pojednania obu narodów, stawiając w bardzo emocjonalny sposób, wizję przyszłości obu pojednanych narodów. Prof. Wojciechowski zakończył swój wywód tezą: "bez niepodległej Polski nie będzie niepodległej Ukrainy, a bez niepodległej Ukrainy nie będzie niepodległej Polski, co wywołało zrozumiały entuzjazm sali".

Prof. Kawczak dokumentował wyjątkami z niezależnych wydawnictw krajowych, iż przełom w podejściu strony polskiej do kwestii ukraińskiej już się dokonał. Stwierdził także, iż po rozpadzie (nieuchronnym) Związku Sowieckiego wolna Ukraina w

sojuszu z wolną Polską stworzą stos pacierzowy niezależnej Europy Środkowo-Wschodniej, wolnej od imperializmu rosyjskiego i bezpieczną od wszelkich zagrożeń. Temu właśnie obrazowi przyszłości winna służyć codzienna praca ekspozytur emigracyjnych obu narodów. Wg prof. Kawczaka, krótkowzroczność i głupota warstw przywódczych obu narodów w przeszłości zaowocowała smutnym stanem dzisiejszym, należy więc unikać błędów dawniej popełnionych i wznosić się ponad to, co dzieło.

Prof. Wojciechowski podkreślał wagę stosunków ekonomicznych, już obecnie łączących oba kraje (w ramach sowieckich - oczywiście) np. Huta Katowice i Zagłębie

Krzywego Rogu. Ta współpraca gospodarcza musi być stale rozszerzana. Obaj mówcy podkreślili (bardzo trafnie) rolę, jaką w nawiązaniu dialogu spełnia i spełnia Kościół Katolicki w Polsce i hierarchia Kościoła Ukraińskiego. Bez wątpienia bowiem, tym co łączy już dziś oba narody jest ich głębokie przywiązanie do chrześcijaństwa i cena jaką za tę wierność przychodzi im płacić.

Odmienny nieco kierunek prezentacji przyjęła strona ukraińska, koncentrując się na ocenie przeszłości i teraźniejszości stosunków polsko-ukraińskich.

Niezmiernie ciekawa i bardzo oryginalna była prezentacja prof. Subtelnego. Przedstawił on szereg tez porządkujących genezę konfliktu i jego konsekwencji na dziś. W ogromnym skrócie tezy te wyglądają następująco:

- Tragizm konfliktu polsko-ukraińskiego polegał na jego "wewnętrznym" charakterze. Walczyły dwie grupy tej samej społeczności terytorialnej, wymieszanej, wspólnota nierozdzielona żadną konkretną granicą (to w odróżnieniu od konfliktu dwóch narodów pozostających na własnym terytorium państwowym),

- Konflikt nacjonalizmów wzmocniony był konfliktem społeczno-cywilizacyjnym. Ukraińcy, przeważnie chłopci, młodzi cywilizacyjnie występowali przeciwko dominującemu społecznie i kulturowo Polakom. Polska propozycja awansu poprzez polonizację była już jednak dla Ukraińców, zyskujących świadomość narodowej odrębności nie do przyjęcia,

- Konflikt z polskością był dla Ukraińców konfliktem personalnym, starciem z konkretnymi Polakami, podczas gdy antyrosyjskość wyczerpywała się na wrogości do rosyjskiego aparatu państwowego.

Rosjanie - wg statusu społecznego, często byli bliżsi Ukraińcom, dotyczy to oczywiście Galicji Wsch. i części Ukrainy Prawobrzeżnej),

- Oba nacjonalizmy, dążące do budowy lub odbudowy własnej państwowości stały nieuchronnie na swojej drodze. Nie mogło tu być mowy o żadnym kompromisie. Rola Galicji Wschodniej i Lwowa w życiu narodowym obu stron czyniła krwawy konflikt sprawą nieuchronną. Cała zresztą sytuacja społeczno-polityczna musiała doprowadzić w istniejącej sytuacji do konfliktu. Na tym polega tragizm naszej wspólnej historii.

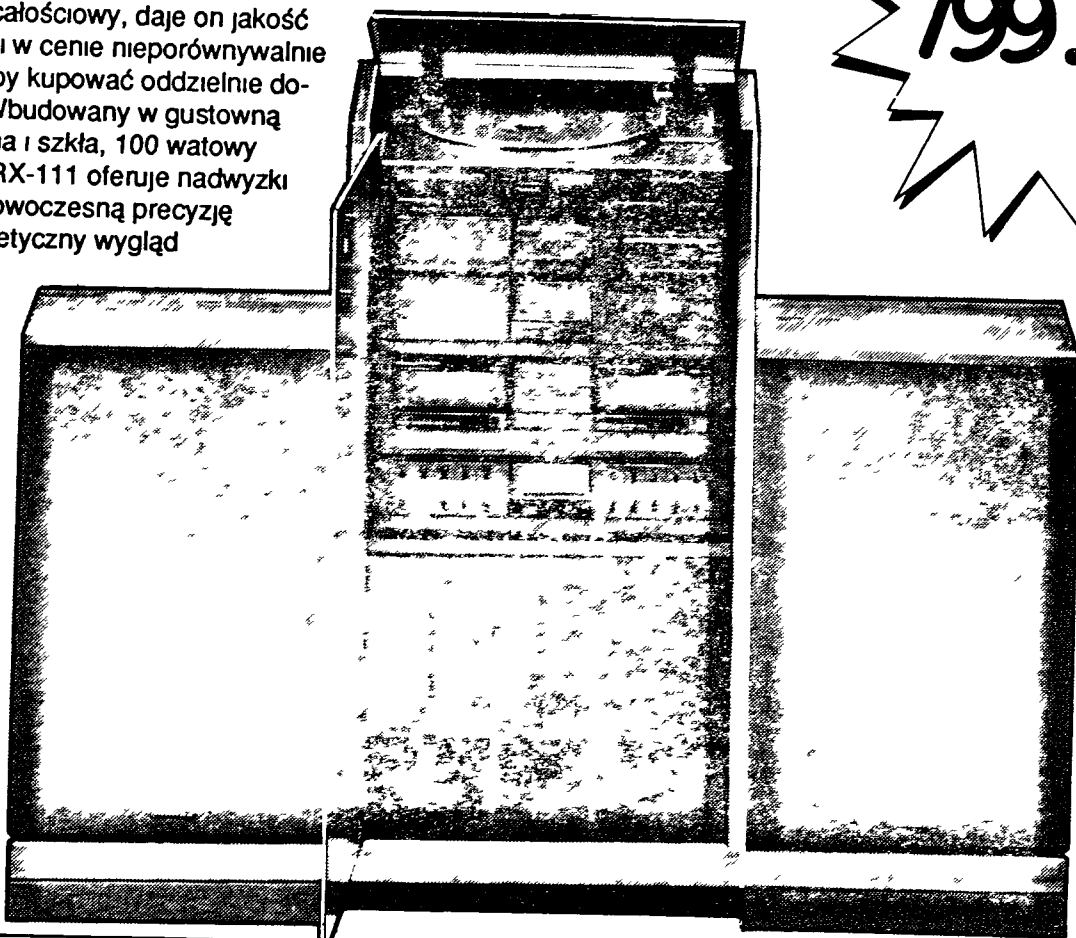
- Konflikt narodowy został przerwany, przecięty decyzjami strony trzeciej, Stalina. Obie społeczności zostały rozdzielone siłą i izolowane. Brak bezpośredniego kontaktu sprawia, że konfliktu nie widać na powierzchni. Nie usunięto jednak - choćby w formie przedyskutowania i "przetrawienia" jego przyczyn. Stąd nieufność i otwarte pretensje stale obecne między oboma narodami.

- Po II wojnie światowej cywilizacyjnie i kulturowo oba społeczeństwa znalazły się na mniej więcej równym poziomie. Doświadczenia sowieckie mogą nakierować Polaków i Ukraińców na wspólną drogę w przyszłości, przełamując dawne urazy. Konieczny jest czas, dystans i spokojna dyskusja.

Prof. Poticzny, ostatni z panelistów nie zajął się ani przeszłością, ani przyszłością wzajemnych stosunków, lecz ocenił ich stan bieżący. Wskazał przy tym na fakt, że choć przedstawiciele obu grup, na emigracji, spotykają się i deklarują zgodę, choć poja-

Great Sound • Great Performance • Great Design GREAT SCOTT! ...at a Great Price

Szafkowy system stereo RX-111 o mocy 100 watów jest urządzeniem kompletnym, składającym się z elementów o skomplikowanej elektronice, dużej mocy i wysokiej jakości. Ponieważ jest to system całościowy, daje on jakość dźwięku i osiągi w cenie nieporównywalnie niższej niż gdyby kupować oddzielnie dobrane części. Wbudowany w gustowną szafkę z orzecha i szkła, 100 watowy system stereo RX-111 oferuje nadwyżki mocy, super-nowoczesną precyzję wykonania i estetyczny wygląd.

RX-111 ZAWIERA:

- wzmacniacz o 100-watowej skuteczności prądu z 5-poziomowym graficznym wyrównywaczem fali
- Cyfrowy programowany strojnik stereo o wysokiej czułości, na zakres AM i FM
- wysokiej klasy podwójny magnetofon m.in. z redukcją szumów typu DNR
- półautomatyczny gramofon o napędzie pasowym
- potrójne głośniki z 12-calowym modulatorem niskich tonów

Za systemem stereo RX-111 stoi najlepsza gwarancja producenta, która pozwoli Ci na to, by słuchać muzyki przez całe lata.

Firma Scott oferuje cały asortyment najwyższej jakości urządzeń elektronicznych, takich jak systemy stereo, głośniki, telewizory i magnetowidy.

SCOTT

Perfection Is Our Standard

FRED'S TV & RADIO

SALES & SERVICE
FULLY QUALIFIED ELECTRONIC EXPERTS

KENNEDY & EGLINTON PLAZA
2375 Eglinton Ave. East
Scarborough, Ontario
M1K 2M5

FRED JELENSKI
TEL. (416) 752-2230

Scott® is a registered trademark of HH Scott Incorporated.

JUGOSŁAWIA-walka republik

Admirał Branko Manula, minister obrony w Jugosławii zwołał komisarzy politycznych armii do Belgradu. Ponieważ partia i rząd nie są w stanie opanować długotrwałego kryzysu w tym wielonarodowościowym kraju, nadeszła pora, by wojsko wystąpiło jako "pomocnik obrony".

Zdaniem admirała trzeba bronić najświętszych dóbr spójności ojczyzny oraz modelu niezależności zarówno od Wschodu jak i Zachodu - samodzielnego socjalizmu.

Manula w swoim przemówieniu ostrzegł, że bezpieczeństwo kraju jest zagrożone, "trwający kryzys zbliża się do punktu, który zagraża zachowaniu obecnego systemu i stawia pod znakiem zapytania integrację kraju". Nadszedł moment "w którym do głosu musi dojść armia jako nieodłączna część społeczeństwa i jego obrońca".

Tłący się od dawna kryzys i gorące przemówienie admirała spowodowały, że jugosłowiańskie siły zbrojne są zdecydowane, w razie konieczności, strzec naród przed nieudolnością własnego rządu.

Po raz pierwszy kierownictwo partyjne i rządowe zostało uznane jako niezdolne poradzić sobie ze stale narastającymi konfliktami.

Mówią o tym bardzo wyraźnie następujące fakty: inflacja osiągnęła 120%, bezrobocie wzrosło do 1,3 mln (16,4%). Ponieważ podwyżki uposażeń nie wyrównały siły nabywczej pieniądza, przez cały kraj przeszła fala strajków. W tym roku strajkowało 125 tys. zatrudnionych. Jugosławia nie jest w stanie spłacać długów zagranicznych wynoszących 20 miliardów dolarów, nawet odsetek od tych długów. Ekspertzy finansowi proponują zachodnim wierzycielom przełożenie spłat do 1992 r.

Obniżająca się stopa życiowa, bezsilność polityków i niezadowolenie ludności zaalarmowało kierownictwo armii. Od początku było wiadomo, że ludowa armia utworzona przez Tito była pomyślana jako siła umacniająca to nowe państwo. Armia miała służyć jako pomoc w zintegrowaniu różnych narodowości i umacnianie narodową jedność jugosłowiańską.

Trudne do rozwiązania zadanie istniejące za życia Tito stało się nie do rozwiązania dla spadkobierców. Licząca 250 tys. żołnierzy armia zawodowa, 500 tys. rezerwistów i około 3 mln milicji, zobowiązani w czasie wojny do obrony terytorialnej kraju, nie czują się zbyt związani ideałami ogólnopaństwowymi.

Prawie wszystkie ważne stanowiska oficjalne są obsadzone przez Serbów. Rozkazy wydaje się w języku serbochorwackim, chociaż zgodnie z konstytucją przewiduje się języki różnych narodowości, jak słoweński i macedoński, a w rejonie Kosowa także albański. Rekruci ze Słowacji boją się pełnić służbę w Kosowie, a w katolickiej Chorwacji zdarzały się przypadki pobicia Muzułmanów z Macedonii.

W armii od dawna odzwierciedlają się różnice narodowościowe, wskazujące wyraźne niezadowolenie ze zbiorowego państwa, a także oskarżanie Centrali w Belgradzie za opłakany stan gospodarki.

Słowenci i Chorwaci, żyjący w relatywnie dobrych warunkach, cierpią, że wypracowane przez nich zyski są rozdzielane na stojące pod znakiem zapytania inwestycje w południowych regionach jak Macedonia, Kosowo czy Bośnia i Hercegowina. Słoweńskie kierownictwo partyjne domaga się większego wprowadzania gospodarki rynkowej, a nawet przystąpienia do EWG.

Serbowie, przed wojną dominujący rdzeń Jugosławii, chcieliby zachować tradycyjną hegemonię, a swoje wpływy polityczne w Wojewodinie i Kosowie utrzymać nawet siłą.

Kosowo, w 80% zamieszkane przez ludność posługującą się językiem albańskim, mści się za wieloletni ucisk, próbując aktów terroru, chcąc w ten sposób wypędzić ze swojej prowincji Serbów i Czarnogórców.

Bośnia-Hercegowina i Macedonia czują się pokrzywdzone w porównaniu z uprzemysłowioną Północą i domagają się coraz większej pomocy od Centrali.

Tak prezentuje się Jugosławia, siedem i pół roku po śmierci twórcy tego państwa Tito, jest ona całkowicie rozbita. Egoizm regionalny wszystkich republik, wobec gospodarczego upadku, prowadzi do walk wszystkich przeciw wszystkim.

Także w poszczególnych republikach kruszy się solidarność kierownictw, a politycznymi strukturami wstrząsa walka o władzę.

W końcu września musiał odejść szef partii w Belgradzie po informację w dzienniku "Polityka", że zajścia w Kosowie wykazywały tendencje serbsko-nacjonalistyczne.

W Bośni czołowi towarzysze oskarżają się nawzajem o udział w miliardowej aferze w koncernie artykułów spożywczych "Agrokomerc". Szef firmy, członek KC Bośni Fikret Abdić został w tym czasie aresztowany, a dla 200 dalszych obwinionych sporządza się akt oskarżenia.

wiąją się artykuły prasowe, także i w Polsce, to w rzeczywistości dialogowi brakuje dynamiki i szerokiego zasięgu. W "masach" nadal dominuje niechęć lub obojętność. Brak jest wzajemnej wymiany myśli i informacji. Żyjemy raczej obok siebie, niż wspólnie. Przykładem takiej sytuacji - dość kontrowersyjnym - jest np. wg prof. Potoczego lektura Sienkiewiczowskiego "Ogniem i Mieczem", mająca wzmacniać w młodzieży polskiej stereotyp antyukraiński. Reakcją prof. Kawczaka na tę opinię, wyrażającą "także zaambarasowanie" Sienkiewiczem wydaje się autorowi - delikatnie mówiąc - nieporozumieniem.

Po części oficjalnej nastąpiły pytania z sali. Były to zresztą raczej oświadczenia lub uzupełnienia, dające dodatkowy, bardzo pouczający obraz stanu stosunków. Okazało się bowiem, jakie bólaczki bądź zarzuty nurtują stronę ukraińską. Odnosi się wrażenie, że te popularne odczucia i oceny rzeczywistości i przeszłości, nurtujące społeczność ukraińską (przynajmniej tę emigracyjną) są umyślnie tłumione i wyci-

szane przez obie strony, tj. polskich i ukraińskich liderów pojednania, aby nie szkodzić dialogowi. A jednak "pytania z sali" dowodzą, że ten "oficjalny" dialog jest co najmniej nie kompletny, nie dotyka wielu problemów. Może i dlatego, że dla wspólnego dobra unika się sporządzania listy wzajemnych zarzutów, czy też niewygodnych pytań. No, a jak otwarcie dyskutować, jak przełamywać uprzedzenia i urazy, gdy się tych urazów nie jest świadomym?

Oto kilka pytań - kwiatków, ukazujących stan obaw, a także postulatów wobec strony polskiej, postulatów mających "ułatwić" rewizję poglądów na wzajemne stosunki.

- Dlaczego "latające uniwersytety" ucząc przedwojennej historii Polski, przypominają przedwojenne granice, walki o Lwów itd. Obecna, oficjalna szkolna wizja Polski Ludowej w granicach Mieszka I pasuje dużo bardziej do tonu pojednania narodowego.

- Dlaczego młodzież polska demonstrowała w Warszawie, pod grobem Nieznane-

Kandydat na przyszłorocznego premiera Hamdija Pozderac, musiał wycofać swoją kandydaturę, bo zbyt głęboko tkwił w bośnijskiej aferze.

Aktualnie zarzuty kierują się przeciwko ministrowi spraw zagranicznych, który pochodzi z Bośni, a także przeciwko premierowi w związku z tym, że krótko przed wykryciem afery złożył w firmie "Agrokomerc" przyjacielską wizytę.

Przypuszcza się, że przynajmniej dalszych 500 przedsiębiorstw prowadziło nielegalne interesy.

Przewodniczący Związków Zawodowych określił istniejącą w Jugosławii korupcję, klikowość, nadużywanie władzy w następujący sposób: "wielu zachowuje się tak, jak gdyby byli przekonani o tym, że Jugosławia się rozpadnie, muszą więc zagarnąć dla siebie ile tylko można".

Partykularyzm nie omija także armii. Niektórym republikom wzrost wydatków na obronę wydaje się za duży. Słowenia sprzeciwia się dalszym podwyżkom, twierdząc, że nie istnieje żadne zagrożenie z zewnątrz.

Ze wzrastającym nacjonalizmem w armii wiąże się sprawa, która miała miejsce w koszarach w Paracin, gdzie na początku września, pełniący służbę wartownika rekrut Asis Sadika Kalmendi pochodzący z Kosowa zastrzelił czterech śpiących kolegów, pięciu dalszych zraniał, a następnie sam się zastrzelił.

Jeszcze przed rozpoczęciem śledztwa, naczelne dowództwo stwierdziło, że sprawca kierował się motywami politycznymi, a belgradzka "Polityka" napisała, że "Kalmendi strzelał do Jugosławii".

Manula w swoim przemówieniu podkreślił, że od 1981 r. to jest od rewolty albańskiej w Kosowie, wykryto w armii 216 nielegalnych organizacji, składających się z 1435 członków. Wszyscy byli pochodzenia albańskiego, a służbę w wojsku wykorzystywali do tego by kraść broń, zatruwać wodę i przygotowywać powstanie.

Podobne tajne organizacje tworzyli także głęboko wierzący katolicy z Chorwacji oraz Muzułmanie z południa.

Manula ostrzegał, że do armii "wśliznęło się wielu kamikadze", młodzi mężczyźni z Kosowa są skłonni zginać, jeżeli uda im się jednocześnie zniszczyć jakieś urządzenia wojskowe.

W armii taka sytuacja jest szczególnie niebezpieczna. "Kryzys, w którym znajduje się kraj zaraza także wojsko. Dlatego każdy

go żołnierza, o prochy żołnierza spod Lwowa, choć wiadomo, że pod Lwowem ginęli Polacy w walce z Ukraińcami? Powinno się tam złożyć prochy żołnierza poległego w obronie np. Warszawy, walczącego o polską ziemię.

(Demonstracja domagała się ujawnienia faktu, jakie prochy spoczywają pod Grobem NZ, prawda zacieraana przez komunistów w PRL - przyp. aut.)

- Dlaczego pewien autor prosił Matkę Boską o pomoc w przywróceniu Polski "od morza do morza"? Gdzie się mają podziąć Ukraińcy? (Praca wspomnieniowa polskiego autora, wydana ostatnio w Monachium - przyp. aut.)

- Polacy muszą wyzbyć się szowinizmu narodowego, przyznać do błędów i wyrzec myśli o restytucji przedwojennej Polski. Tylko wtedy porozumienie będzie możliwe.

Oczywiście, te wypowiedzi należy traktować jako pewne wskazania, warte zastanowienia. Wszyscy uczestnicy dyskusji i spot-

Admirał Ma nula

liberalizm mijają się z celem i należy go ostro zwalczać".

Te wszystkie zarzuty nie spotkały się z żadną reakcją ze strony władz centralnych, tylko szef partii ze Słowenii ostrzegał, że kraj pozostaje bez żadnej kontroli. "Sytuacja w Jugosławii jest podobna do autobusu, który jęzdzia z góry nie mając nikogo za kierownicą".

Thum S. CECH
Der Spiegel 12.10.1987

Albańczycy w Kosowie

kania, choć każdy posiada swoje często odmienne zdanie, zgadzali się, że samo spotkanie było dobrą i pożyteczną inicjatywą, a uczestnicy panelu zapewnili mu wysoki poziom. Zgodzono się z poglądem, iż potrzebne są dalsze spotkania, a także, co ważne - przekucie hasła o dialogu i współpracy w konkretne dostępne już dziś działania na gruncie emigracyjnym. Wspólne działanie obu grup etnicznych może bowiem wydatnie wzmocnić siłę naszych postulatów i działań wobec władz kanadyjskich.

Przykładem mogą być wspólny udział Polaków i Ukraińców w kontrowaniu lewicowych (pro-sowieckich) posunięć Wydziału Oświaty, pragnących wprowadzić do szkół kanadyjskich pro-sowieckich, "pokojowych", wykładni politycznych, czy też współudział w organizowaniu Black Ribbon Day - 23 sierpnia.

Na marginesie, autorowi wydaje się, że jest czas i miejsce na łamach prasy polonijnej na rzeczową, spokojną, ale szczerą, dyskusję o stosunkach polsko-ukraińskich i o wspólnej przyszłości.

KAPITALIZM W KANADZIE ?

KRZYSZTOF OSTASZEWSKI

W jednym z ostatnich numerów "Echa Tygodnia" (przed "rozwojem") ukazał się artykuł pełen narzekań na złe strony kapitalizmu w Kanadzie. Zauważyłem też w czasie moich pobytów w Kanadzie jak modne jest narzekanie na Stany Zjednoczone i na kapitalizm w ogólności.

A z drugiej strony Kanada to kraj fascynujący, piękny, potwierdzający moją tezę o wyższości moralnej kapitalizmu. Zbudowany, jak Stany, z niczego, ciężką pracą przybyszów z całego świata.

Chciałbym Państwu przedstawić dzisiaj kapitalistyczne spojrzenie na Kanadę. Uczynię to jednak w sposób nietypowy - prezentując Państwu książkę Petera Brimelow "The Patriot Game" wydaną niedawno przez Hoover Institution Press.

Kanada jest krajem pełnym bogactw naturalnych, jednak według oficjalnych danych statystycznych stopa życiowa w Kanadzie jest rzędu 70% stopy życiowej w Stanach Zjednoczonych. Dlaczego?

Według Petera Brimelow winę ponosi rząd kanadyjski i jego socjalistyczne zapędy.

Rząd kanadyjski jest intensywnie zaangażowany w sprawy gospodarcze. Ocenia się, że 55% dochodu narodowego w Kanadzie jest konsumowana przez rząd. Dla Stanów Zjednoczonych wskaźnik ten wynosi 33%. Dodać należy, że dla Japonii jest on rzędu 25%. Jeśli więc ktoś wyraża oburzenie, zdziwienie, że japońskie wyroby są tak tanie, należy wyjaśnić, że jest to spowodowane faktem, że rząd japoński jest tani. Rząd kanadyjski jest drogi. Nie tak drogi jak rząd PRL, na szczęście.

Rząd kanadyjski reguluje dosyć brutalnie produkcję i sprzedaż ropy naftowej. Premier Trudeau ograniczył ilość ropy jaką producenci zachodniokanadyjscy mogli eksportować, zmuszając ich do sprzedaży ropy naftowej po sztucznie niskich cenach w Kanadzie. Oczywiście na dłuższą metę spowodowało to wzrost cen ropy w Kanadzie. Ponadto rząd premiera Trudeau przejął 25% własności wszystkich nowo odkrytych złóż ropy naftowej, co gwałtownie ograniczyło zainteresowanie prywatnych firm poszukiwaniem ropy. Dodać należy, że nałożono wyjątkowo ostre restrykcje na inwestycje zagraniczne. No i taryfy celne i ograniczenia handlu zagranicznego - tego rodzaju wymysły zawsze

obniżają stopę życiową w kraju.

Zadziwia mnie to zawsze, jak przeciwnicy kapitalizmu nie myślą o konsekwencjach socjalistycznych posunięć rządu, jeśli tylko te konsekwencje ujawniają się po czasie dłuższym niż pięć lat. Odnosi się wrażenie, że dla socjalistów wyobrażenie sobie sytuacji, w której coś co się stało dzisiaj jest konsekwencją innego zdarzenia sprzed dziesięciu lat jest zupełnie niemożliwe.

Przenieśmy się na chwilę do Polski - powszechnie uważa się, że obecny głęboki kryzys gospodarczy zaczął się w drugiej połowie lat siedemdziesiątych. Podczas gdy chwilowe nawet przemyslenia danych gospodarczych uświadamia nam, że pierwsza połowa lat siedemdziesiątych była typowym socjalistycznym zastosowaniem zasady produkcji za każdą cenę i sprzedawania za grosze. Każdy kapitalista rozumie, że żelazną zasadą jest "buy low, sell high". Rząd socjalistyczny może sprzedawać tanio, bo koszty produkcji jak pijawka wysysa ze społeczeństwa.

Ale, wróćmy do tematu. Chodzi mi po prostu o to, że przyczyny obecnego krachu gospodarczego w Polsce to (a) socjalizm w ogólności, (b) olbrzymie koszty produkcji we wczesnych latach siedemdziesiątych, gdy wyroby sprzedawano za grosze. Obie te przyczyny ukazały swoje skutki dopiero po pewnym czasie. Kanada obecnie ciągle jeszcze płaci za rządy Trudeau.

Peter Brimelow zwraca uwagę, że dwudziestowieczna Kanada jest wytworem Partii Liberalnej. Była ona u władzy 66 lat na ostatnie 91 i 20 na ostatnie 24, licząc do roku 1984.

Liberałowie wybierani są głównie z dwóch prowincji - Ontario i Quebec. Spowodowało to zadziwiającą skłonność tejże partii do przyznawania przywilejów tymże prowincjom. Taryfy celne chronią firmy w Ontario przed konkurencją zagraniczną. Obecna umowa o wolnym handlu byłaby niemożliwa, gdyby liberałowie byli u władzy.

Co myślały prowincje zachodnie o rządach liberałów nie miało dla nich większego znaczenia, jako że prowincje zachodnie liberałowie uważali za stracone tak czy inaczej.

Natomiast opinia prowincji Quebec miała znaczenie pierwszorzędne. Stąd dotacje rządowe dla Quebecu w latach 1960-1970 i stąd dwujęzyczna Kanada.

Wszystko, by Quebec zadowolili, by ześluszczone dzieci nie chciało czasem odłączyć się od Kanady.

Niestety, taka polityka (godząca zresztą w podstawowe prawa ludzkie i w ideę wolności) przyniosła tylko negatywne efekty - obniżenie stopy życiowej, wysoką stopę procentową i realną groźbę odłączenia się Quebecu.

sprawy gospodarcze i społeczne, 2) kanadyjski nacjonalizm, czyli jeżeli da się przedstawić jakikolwiek spór jako debatę między Kanadyjczykami a "obcymi", to Kanadyjczycy automatycznie mają rację (zwróćcie Państwo proszę uwagę na groźny zamach na obiektywną rzeczywistość i na prawdę w tej postawie).

Niestety, obecne rządy konserwatystów nie wydają się przynosić zbyt wielkich zmian w tym sposobie myślenia - choć umowa o wolnym handlu ze Stanami Zjednoczonymi jest zdecydowanym krokiem naprzód i przyniesie Kanadzie olbrzymie korzyści. Nadal jednak istnieje niebezpieczeństwo zadławienia gospodarki kanadyjskiej wydatkami na świadczenia "społeczne" i realna groźba odłączenia się Quebecu.

Peter Brimelow uważa zresztą, że odłączenie takie byłoby pod pewnym względem lepsze od stanu obecnego, kończąc dług i nieprzyjemny konflikt.

Ja chciałbym zwrócić uwagę Państwa na fakt, że konieczne jest widzenie spraw kanadyjskich nie z perspektywy lokalnych interesów drobnych grup, ale z ogólnej perspektywy filozoficznej, co pozwala zidentyfikować "humanitarne" hasła polityków jako zamach na wolność obywateli.

Rządy liberałów wyprodukowały też kanadyjską "nową klasę" - grupę ludzi zatrudnionych przez rząd lub otrzymujących pieniądze od rządu, takich jak urzędnicy, profesorowie, pisarze, dziennikarze. Mają oni niczym nie uzasadniony przesadny wpływ na losy kraju. W odróżnieniu od Stanów Zjednoczonych, rotacja biurokratów w Kanadzie jest niewielka. Ich ideologia to 1) rząd powinien się wtrącać we wszelkie

NOTKA O GRAFIKU

Patryk M. Halkiewicz (Haleq) Przyjechał bardzo niedawno. Pracę w zawodzie złapał szybko (dobrze płatną). Niewysoki, oblicze drapieżne, dusza człowiek. Lat 37. Absolwent ASP w Warszawie. Wiele podróżował. Z Kanady nie zamierza wyjeżdżać na długo. Mówi, że tu lubi. Rodziny nie prowadzi.

PREZENT, KTÓRY NIESIE RADOŚĆ PRZEZ OKRĄGŁY ROK!
ŚWIĄTECZNA ROCZNA PRENUMERATA ECHA-TYGODNIKA POLSKIEGO. CENA ZA 52 NUMERY - \$ 42.50
(DUŻO TANIEJ NIŻ W SKLEPIE). OSZCZĘDZASZ NAWET NA PRENUMERACIE ZAMAWIANEJ POZA SEZONEM. A SEZON KRÓTKI.
OFERTA WYGASA 1 L U T E G O . ŚPIESZ SIĘ. WYŚLIJ CZEK. WYRAŹNIE NAPISZ NA KOPERCIE IMIĘ, NAZWISKO, ADRES I KOD POCZTOWY

STANY ZJEDNOCZONE EUROPA WSCHODNIA

VIII

Chociaż podstawowy dynamizm polityczny wewnątrz Układu Warszawskiego nie może być zmieniony przez strategię Zachodu, musimy oprzeć naszą politykę na uznaniu faktu, że wewnętrzne siły w państwach Układu Warszawskiego popierają tezę, że rosną nastroje dążące do zmian.

Nacjonalizm etniczny jest nadal potężną siłą w Europie Wschodniej. Jednolitość etniczna NRD, Polski i Węgier nakreśla specyficzne, silne wyzwanie Związkowi Radzieckiemu przez te trzy narody, podczas gdy rozdział etniczny w Czechosłowacji i Rumunii ułatwia Moskwie sprawy w Pradze i w Bukareszcie. Jeżeli podziały etniczne dają Związkowi Radzieckiemu narzędzie do osłabiania przywództwa poprzez skłócanie grup etnicznych przeciwko sobie, słabość ta również może zagrażać powodzeniu tworzenia i wprowadzania nowych reform.

Silne grupy etniczne Europy Wschodniej były historycznie antyrosyjskie - stąd też wynika silny antysowietyzm. Ten nacjonalizm pozwala przewidywać, że kraje Europy Wschodniej będą kontynuować dążenie do odmienności i pełnej niezależności od Związku Radzieckiego. Poprzez kontynuację programów radiowych, programy wymiany i informację, stypendia szkolne i naukowe Stany Zjednoczone mogą zapewnić poparcie i większą współpracę poszczególnych grup etnicznych. Nie możemy i nie powinniśmy jednak wykorzystywać różnic etnicznych - czy to przez popieranie podziału w Czechosłowacji, czy też pomiędzy Rumunią a Węgrami. Niedawny przykład represji tureckich mniejszości w Bułgarii odsłonił niebezpieczeństwo rozpłomienionych nienawiści.

Państwa Układu Warszawskiego najważniejsze dla Moskwy (i dla Zachodu), to Polska, NRD i Czechosłowacja. Reprezentują one większość populacji Europy Wschodniej, potencjału przemysłowego oraz sił zbrojnych!

Kierunek obrony przez te kraje w ciągu następnego dziesięciolecia oraz rodzaj kryzysów jakie doświadczą, będą miały ważne znaczenie dla stosunków Wschód - Zachód. Mimo to zachodnia polityka "zróznicowania" faworyzuje Węgry i Rumunię na przestrzeni ostatnich 10 lat, ponieważ stwarzają one lepsze możliwości interesu.

Powinniśmy obecnie zwrócić naszą uwagę i energię w kierunku tych trzech najważniejszych członków Układu Warszaw-

skiego i próbować wpływać na ich politykę. Stany Zjednoczone powinny bardziej energicznie i twórczo konkurować w celu rozbudzenia odmiennych instynktów nacjonalistycznych w Polsce, NRD i w Czechosłowacji. Jest ogólne przekonanie, że jeżeli Zachód aktywnie propagowałby odrębność zachowania narodów Europy Wschodniej, zwiększyłoby to niepewność Związku Radzieckiego, co ograniczyłoby skuteczność jego kontroli w regionie. Nawet gdyby przywódcy amerykańscy byli w stanie zawrzeć pakt z Gorbaczowem pozwalający na więcej swobody państwom Europy Wschodniej w zamian za ograniczenie działalności USA w regionie, polityka taka byłaby nie do zaakceptowania w tym demokratycznym społeczeństwie. Naród uznałby takie posunięcie za cyniczną zdradę. Stany Zjednoczone powinny utrzymywać politykę propagowania narodowych tożsamości narodów Europy Wschodniej we wszelkich etapach stosunków amerykańsko-radzieckich. Jest szczególnie ważne, aby utrzymywać szerokie kontakty na średnich i najwyższych poziomach z reżimami wschodnioeuropejskimi w okresach oziębienia stosunków z Moskwą.

Polityka USA nie może stać się funkcją, lub być posłuszną polityce radzieckiej w regionie. Nasza polityka w stosunku do każdego narodu Europy Wschodniej powinna mieć swą własną dynamikę, własną energię i konsekwencję.

IX

Stosunki Wschód - Zachód są centralnym zagadnieniem polityki zagranicznej USA, a Europa Wschodnia jest integralną częścią tych stosunków. Największym zagrożeniem istnienia rodzaju ludzkiego jest niebezpieczeństwo, że jedno lub oba supermocarstwa niewłaściwie użyją swojej konwencjonalnej, a następnie nuklearnej broni w Centralnej Europie.

Czeska grupa walcząca o przestrzeganie praw człowieka (Chapter 77) tak napisała w swym "Praskim Wyzwaniu" w 1985 roku:

"Od 40 lat nie było wojny na europejskiej ziemi, jednak Europa nie jest kontynentem pokoju. Wprost przeciwnie, jako główna arena tarć między dwoma potężnymi blokami stwarza stałe napięcie powodujące groźbę dla całego świata."

Musimy popierać militarne zastraszanie radzieckiej groźby w stosunku do Europy Zachodniej stosując również zniechęcającą politykę ekonomiczną opartą na sensownym rozwoju długoterminowych stosunków z

Europą Wschodnią.

Musimy być przynajmniej przygotowani do zmiany, być może w szybkim tempie, jako że era Gorbaczowa zaczyna wywoływać skutki. Podczas gdy przywódca radziecki wprowadza znaczne lub mniej znaczne reformy w ZSRR, państwa Europy Wschodniej zaczynają reagować i interpretować te poczynania na własną modłę. Tkwi w tym potencjał dla nowych kryzysów, ale również otwierają się nowe możliwości.

Gorbaczow rozbudził nadzieję w niektórych Europejczykach, że wiele delikatnych kwestii politycznych okresu powojennego będzie teraz można otwarcie dyskutować. Ale sojusznicy NATO nie są po prostu przygotowani psychologicznie i politycznie do podjęcia nieoczekiwanych inicjatyw i wypowiedzi nadchodzących z Kremla. Zachodnie i Wschodnie Niemcy są najbardziej zainteresowani i reagują aktywnie. Słyszemy apele z Zachodnich Niemiec, że Zachód musi pomóc Gorbaczowowi w odniesieniu sukcesu. Włosi są również zainteresowani, Francuzi i Anglicy są bardziej sceptyczni.

Tymczasem nowy przywódca radziecki występuje z pokojową inicjatywą w Europie i to w kilka lat po tym, jak radziecka maszyna propagandowa Andropowa alarmowała Europę i resztę świata, że trzecia wojna światowa była prawie nieunikniona.

Polityka USA nie powinna mieć za główny cel "help Gorbaczow be successful". Jej celem powinno być aby wykorzystać ambicje Gorbaczowa oraz jego wewnętrzne potrzeby w pomocy Zachodowi w osiągnięciu bezpieczniejszej, mniej podzielonej Europy. Helsiński Akt Końcowy jest doskonałym warsztatem do sprawdzenia szczerości intencji i zamiarów Gorbaczowa.

Być może wkraczamy w najważniejszy i najbardziej twórczy okres powojennej historii stosunków Wschód-Zachód. Stany Zjednoczone muszą być przygotowane do gwałtownych zmian sił psychologicznych i politycznych stymulowanych przez Gorbaczowa w dwóch Europach - Wschodniej i Zachodniej.

Powinniśmy być przygotowani na wykorzystanie okazji nie tylko do zawarcia korzystnych porozumień w sprawie ograniczenia broni nuklearnej, ale również do redukcji sił konwencjonalnych - włącznie z poważną likwidacją liczby radzieckich czołgów. Stany Zjednoczone i ich sprzymierzeńcy nie

Poniższy artykuł ukazał się w bieżącym wydaniu amerykańskiego magazynu "Foreign Affairs". Jego autor William H. LEURS, ambasador w Czechosłowacji w latach 1983-86 i w Wenezueli w latach 1978-82 rozpoczął karierę w służbie dyplomatycznej w roku 1957.

Redakcja nie podziela opinii wyrażonych w tym szeroko znanym i dyskutowanym tekście, zwłaszcza w kwestii zaleceń. Tekst tłumaczył W.P.

powinni tylko reagować na inicjatywy Gorbaczowa, czy też tylko rozwijać stosunki z Europą Wschodnią. Powinniśmy formułować naszą własną wizję, co ma się składać na pokój w Europie. Podstawowym pytaniem jest, czy jesteśmy przygotowani dyskutować co taka wizja zawierałaby dla dwóch państw niemieckich. Najwyższy czas dla Stanów Zjednoczonych do podjęcia rozmów na te tematy z naszymi sprzymierzeńcami i do wywarcia presji na Gorbaczowa do wyjścia poza styl i retorykę.

K o n i e c

NABOŻEŃSTWA POKUTNE SPOWIEDŹ ADWENTOWA

PARAFIA M B KRÓLOWEJ POLSKI

2661 Kingston Rd., Scarborough
19 grudnia 19⁰⁰-20⁰⁰
20 grudnia 18⁰⁰-19⁰⁰

PARAFIA ŚW. MAKSYMILIANA KOLBE

4260 Cawthra rd., Mississauga
19 grudnia (po ang.) 17⁰⁰
20 grudnia (po pol.) 19⁰⁰

PARAFIA ŚW. KAZIMIERZA

156 Roncesvalles Ave., Toronto

21 grudnia 19⁰⁰

PARAFIA ŚW. STANISŁAWA KOSTKI

12 Denison Ave., Toronto
22 grudnia 19⁰⁰

PARAFIA M B CZĘSTOCHOWSKIEJ

1996 Davenport Rd., Toronto
23 grudnia 19⁰⁰

PARAFIA ŚW. TERESY

123 Eleventh St., New Toronto
pon. ,środa, piątek 18³⁰-19⁰⁰
sobota 16⁰⁰-17⁰⁰
niedziela 11³⁰-12⁰⁰
Wigilia 15⁰⁰-16⁰⁰

PARAFIA ŚW. JADWIGI

Oshawa, Ont.
Spowiedź Święta
sobota 19 grudnia 16⁰⁰-17⁰⁰
poniedziałek 21 grudnia 18⁰⁰-19⁰⁰
wtorek 22 grudnia 17⁰⁰-19⁰⁰
środa 23 grudnia 17⁰⁰-19⁰⁰
czwartek 24 grudnia 10⁰⁰-12⁰⁰

POLONIA SOLIDARNA

1 • DOLAR • 1

FUNDUSZ PRZEZNACZONY JEST NA

WSPOMAGANIE NIEZALEŻNEJ DZIAŁALNOŚCI

W POLSCE

EMISJA

DATA JANUARY 87

OKRĘG TOR

NEBANKNOTU

Popierając wspomaganie niezależnej działalności w Polsce proszę o przysłanie biletów "Polonia Solidarna" na adres

Imię i nazwisko

N° domu, ulica

Apt

Miejscowość

Prov

Kod poczt.

Jednocześnie załączam ☐ cheque (lub) ☐ Money Order na sumę \$

Zamówienie prosimy wyciąć i wysłać na adres
"Echo-Tygodnik Polski"

Czym oddychamy?

Problem zanieczyszczenia powietrza nie jest niczym nowym, gdyż dyskutuje się o nim przez co najmniej 25 lat. Tyle właśnie czasu upłynęło od "stynnych" chmur chemicznych, które w 1962 roku nadciągnęły nad angielski Londyn, Nowy Jork i miasta Japonii (głównie Osaka). Upłynęło jednak następnych kilka lat gorących dyskusji zanim przedsięwzięto konkretne kroki w celu zapobieżenia samounicestwienia się ludzkości. Wszędzie wprowadzono kontrole czystości powietrza, ale każde państwo opracowało inne formy i sposoby walki z nadmiernym zanieczyszczeniem. Min w USA wprowadzono "Pollutant Standards Index" (US - PSI), a w Kanadzie poszczególne prowincje wprowadziły swoje normy.

W Ontario od marca 1970 roku obowiązuje tzw. Air Pollution Index. Rząd Ontario opracował ten współczynnik w celu informowania społeczeństwa o stopniu zanieczyszczenia powietrza. Ustawa ta upoważnia również ministra d/s Środowiska Naturalnego do ograniczenia działalności lub całkowitego zamknięcia zakładów przemysłowych będących źródłem zanieczyszczenia powietrza w przypadkach przekroczenia dozwolonych stężeń.

Ponieważ codziennie podawane są liczbowe wartości tego współczynnika zanieczyszczenia powietrza, chciałbym wyjaśnić Czytelnikom sposób obliczania oraz interpretacji tego współczynnika.

Stwierdzono, że najczystsze i najgroźniejsze dla zdrowia ludzkiego są następujące dwa składniki zanieczyszczające powietrze: 1) dwutlenek siarki, 2) pył.

Dwutlenek siarki

Dwutlenek siarki jest bezbarwnym gazem o ostrym zapachu przy stężeniu przekraczającym 0,5 ppm (0,05%). 80% dwutlenku siarki emitowanego w Ontario pochodzi z hut metali nieżelaznych oraz elektrowni. Pozostałe 20% pochodzi z hut żelaza, rafinerii ropy naftowej, zakładów papierniczych oraz lokalnych ciepłowni.

Okazuje się, że ważne jest nie tylko stężenie, ale również czas. Dlatego bada się

i podaje wpływ każdego czynnika zanieczyszczającego powietrze na rozwój roślinności i zdrowie ludzkie w zależności od stężenia oraz czasu, w którym stężenie to utrzymuje się.

Stwierdzono, że stężenie dwutlenku siarki poniżej 0,16 ppm (0,016%) utrzymujące się przez 1 godzinę jest nieszkodliwe, przy stężeniu około 0,25 ppm (0,025%) (w ciągu 1 godz.) jest już szkodliwe dla niektórych gatunków roślin, przy stężeniu powyżej 0,34 ppm wyczuwa się już zapach i wzrasta szkodliwość dla roślin, a przy stężeniu powyżej 2 ppm (0,2%) zaczyna wpływać na zdrowie osób o skłonnościach astmatycznych i schorzeniach bronchitowych.

W Ontario obowiązują następujące dopuszczalne stężenia dwutlenku siarki: 0,25 ppm (0,025%) w ciągu godziny, 0,10 ppm (0,01%) w ciągu doby i 0,02 ppm (0,002%) w ciągu roku. W ciągu ostatnich 10 lat 22 razy zostały przekroczone dopuszczalne stężenia na godzinę i 6 razy dopuszczalne stężenia dobowe. Wszystkie te przekroczenia miały miejsce w porcie Thorold. W sumie w ciągu ostatnich 10 lat emisja dwutlenku siarki w Ontario spadła o 60%, głównie dzięki ścisłej kontroli głównych źródeł wydzielania tego gazu.

Pył

Zaliczane są tu zawieszone w powietrzu cząsteczki wliczając dym, wylot, kurz, popiół oraz pyły kwiatowe. Skład będzie więc zmieniał się w zależności od okolicy, lecz zwykle będzie zawierał cząsteczki gleby, związki organiczne, siarkę, związki azotu i metale (np. ołów). Wielkość cząsteczek waha się od 0,1 do 100 mikronów (10^{-6} m).

Największy wpływ na zdrowie ludzkie mają cząsteczki o średnicy poniżej 10 mikronów, które penetrują głęboko do pęcherzyków płucnych i wzmagają choroby układu oddychania. Efekt szkodliwy wzmacnia się, gdy na powierzchni kurzu osadzają się toksyczne związki, które są absorbowane z zanieczyszczonego powietrza.

Przepisy Ontario zezwalają na następują-

ce stężenia cząsteczek stałych w powietrzu: 120 mikrogramów na 1 metr sześcienny w skali dobowej i 60 mikrogramów na metr sześcienny w skali rocznej.

Naturalnymi źródłami tego typu zanieczyszczenia powietrza są wiane przez wiatr cząsteczki gleby, pyłu kwiatowego, czy dymu z pożarów lasów. Źródła wynikające z działalności ludzkiej to budowa, kopalnie odkrywkowe, huty, cementownie, prace na polu czy ruch kołowy na drogach.

Wyniki pomiarów w ciągu ostatnich 10 lat wskazują, że najwyższe dobowe stężenie pyłu zaobserwowano w Hamilton, a najwyższe roczne stężenie w Sault Ste Marie. W czasie tych 10 lat 116 razy przekroczone zostały dopuszczalne stężenia dobowe i 19 razy roczne. Ogólnie, stężenie pyłu spadło w porównaniu z rokiem 1976 o 25%.

"Air Pollution Index"

Współczynnik zanieczyszczenia powietrza obliczany jest co godzinę na podstawie aktualnych stężeń dwutlenku siarki oraz pyłu, ponieważ te dwa czynniki stanowią największe zagrożenie dla zdrowia ludzi oraz roślin. W Ontario pracują następujące stacje obliczające ten współczynnik (w nawiasie podano datę rozpoczęcia obliczania współczynnika): Toronto (23 III 1970), Hamilton (15 VI 1970), Sudbury (16 I 1971), Windsor (19 III 1971), Happy Valley (13 III 1971, przerwano w styczniu 1975 r.), Welland (1 I 1974, przerwano w październiku 1978 r.), Niagara Falls (1 XI 1974), Coniston (18 II 1975), New Sudbury (1 III 1976), Sarnia (1 XII 1977), St. Catharines (14 IX 1979).

Interpretacja współczynnika

Przyjęto wartość współczynnika równą zero dla idealnie czystego powietrza, w którym nie stwierdzono ani dwutlenku siarki ani pyłu. W miarę wzrostu zmierzonych stężeń wzrasta wartość liczbowego współczynnika. Przyjmuje się, że zakres wartości od 0 do 32 jest dopuszczalny. Wartość współczynnika równego 32 odpowiada przy średnim stopniu zapylenia stężeniu dwutlenku siarki równemu 0,1 ppm (0,01%), jak widać z wyżej opisanej charakterystyki tego związku nie ma on w tym stężeniu żadnego wpływu na zdrowie ludzi ani na najwrażliwszą nawet roślinność.

Jezeli jednak wartość współczynnika "Air Pollution Index" osiąga 32 i dyżurny meteorolog nie przewiduje zmiany warunków pogodowych na najbliższe 6 godzin, wówczas stacja wydaje komunikat o zagrożeniu zanieczyszczenia powietrza. Właściciele wszystkich większych źródeł emisji czynników zanieczyszczających powietrze są informowani wówczas o możliwości ograniczenia pracy lub zamknięcia zakładów przemysłowych. Takie polecenie wydawane jest wtedy, gdy wartość współczynnika zanieczyszczenia powietrza osiągnie 50 i nie przewiduje się zmiany pogody przez następne 6 godzin. Nazywa się to "First Alert Level", czyli alarm pierwszego stopnia. Alarm drugiego stopnia ogłasza się, gdy wartość współczynnika osiąga 75, który przewiduje dalsze ograniczenia działalności przemysłowej i /lub rozszerzenie alarmu na szerszą grupę zakładów, których nie dotyczy alarm pierwszego stopnia. Gdy wartość współczynnika osiągnie wartość 100 ogłasza się alarm trzeciego stopnia. Wszystkie zakłady przemysłowe muszą wówczas być

zatrzymane. Ogranicza się również działalność ciepłowni i innych mniejszych źródeł zanieczyszczenia.

Historia

Na początku artykułu wspominałem o chemicznym zatruciu powietrza w większych ośrodkach przemysłowych na całym świecie. Wydarzeniom tym odpowiadały następujące wartości współczynnika "A.P.I."

Osaka (Japonia, 1962 r.) - 190 (60 ofiar śmiertelnych), Londyn (Anglia, 1959 r.) - 280 (wzrost śmiertelności o 10%), Nowy Jork (1963 r.) - 330 (wzrost śmiertelności trudny do ustalenia ze względu na nałożenie się z epidemią grypy), Nowy Jork (1962 r.) - 330 (wzrost śmiertelności osób powyżej 45 lat), Londyn (1962 r.) - 580 (wzrost śmiertelności o 20%).

A jak wygląda sytuacja w Kanadzie? W tabeli podaję dane statystyczne dotyczące historii zanieczyszczenia powietrza w okresie ostatnich 16 lat.

Wnioski

Dane w tabeli wskazują na powolny spadek wartości współczynnika zanieczyszczenia powietrza prawie we wszystkich stacjach w Ontario, w których prowadzi się całodobową analizę aktualnych danych. Gdy kogoś z Toronto interesuje aktualna wielkość współczynnika "Air Pollution Index" można dzwonić o dowolnej porze pod numer 235-5785. Czy społeczeństwo powinno więc odetchnąć z ulgą i oddychać spokojnie pełnymi płucami? Czy wielu Czytelników zgodzi się ze zdaniem, że śledzenie stężeń tylko dwóch składników zanieczyszczających powietrze jest tylko dobrym wstępem do szerszej kontroli. W tym miejscu mam dobrą wiadomość.

W drugiej połowie listopada bieżącego roku Ministerstwo Środowiska Naturalnego wprowadziła inny współczynnik - tzw. współczynnik jakości powietrza ("Air Quality Index"). Będzie on uwzględniał stężenia nie tylko dwutlenku siarki i pyłu, ale również stężenia innych związków siarki, tlenku węgla, tlenków azotu i ozonu. Rozszerzona zostanie również sieć stacji śledzących jakość powietrza. Szerzej napiszę o tym w kolejnym numerze.

STANISŁAW SKONIECZNY

LITERATURA

- 1 L. Shenfeld, Journal of the Air Pollution Control Association, 20 (9), 612 (1970)
- 2 "About Ontario's Air Pollution Index", Ministry of the Environment, Ontario
- 3 "Annual Report - Air Quality in Ontario, lata 1970 - 1986, Ministry of the Environment, Ontario

TABELA
Dane o zanieczyszczeniu powietrza w Ontario

Rok	Miasto	Współczynnik Air Pollution Index			
		ale razy przekroczył wartość	wartość	maksymalna	data
		32	50		
1970	Toronto	17	2	56	8 X
	Hamilton	2	1	56	8 X
1971	Toronto	18	1	52	13 IV
	Hamilton	23	0	48	21 X
	Sudbury	28	3	87	11 XII
	Windsor	2	0	33	10 XI
1972	Toronto	2	0	45	13 II
	Hamilton	6	0	41	13 II
	Sudbury	7	1	79	12 VI
	Windsor	8	1	53	28 I
1973	Toronto	3	0	43	24 X
	Hamilton	2	0	34	14 II
	Sudbury	0	0	26	14 III
	Windsor	7	0	44	19 II
1974	Toronto	3	1	50	28 X
	Hamilton	11	0	44	28 X
	Sudbury	1	0	32	13 VII
	Windsor	2	0	41	7 I
	Welland	48	15	77	8 X
	Niagara Falls	0	0	20	9 XI
1975	Toronto	2	1	82	20 XI
	Hamilton	10	0	38	24 X
	Sudbury	0	0	30	1 II
	Windsor	0	0	28	11 II
	Welland	0	0	23	24 I
	Niagara Falls	0	0	21	24 XI
1976	Toronto	1	0	33	3 X
	Hamilton	8	0	41	18 XII
	Sudbury	0	0	28	8 VI
	Windsor	1	0	34	16 XII
	Welland	0	0	24	18 XII
	Niagara Falls	0	0	25	18 IX
1977	Toronto	4	0	38	15 I
	Hamilton	10	0	44	12 III
	Sudbury	1	0	39	11 VI
	Windsor	1	0	33	19 IV
	Welland	0	0	22	24 I
	Niagara Falls	0	0	28	21 II

KAROLINA JANKOWSKA

L'EXIL PARTAGE HELENY BONNER

LEKTURY NIEOBOJETNE

Znów wyprawa do ZSRR? Ba cóż, aktualność. Kiedy piszę te słowa, skromna powszednia kartka z czarną siódmką na moim ściennym kalendarzu obwieszcza czerwonymi literami, że to już 70 rocznica wielkiej, wspaniałej, wszechświatowej, jak mawiano, rewolucji (przez duże R, oczywiście).

Przez radio słyszę, że notabie z Gorbaczowem Odnawicielem na czele zasiedli w fotelach obitych purpurowym aksamitem, by solennie odc celebrować wielką datę. A na stronę tytułową Wspólnego wygnania Heleny Bonner (tytuł francuski L'Exil partagé, książka przetłumaczona została z angielskiego i wyszła najpierw w USA, gdzie została napisana w maju 1986) ktoś nalepił mały wycinek z magazynu ilustrowanego "Duże zmiany w naszym życiu, zmiany na lepsze" - cytują tam Sacharowa, który z lekkim uśmiechem pozuje do rodzinnego zdjęcia w Moskwie. A są wokół niego, już uwolnionego z wygnania w Gorki, zona Helena Bonner, jej córka i dwoje wnuków, sędziwa matka Heleny - Ruth Georgiwna. Oczy tej staruszki, która wróciła, by złożyć kości w ziemi ojczystej, patrzą gdzieś w dal bez wyrazu, a twarz jest smutna. Ona, aresztowana w 1937 r. i zesłana do łagrow, rehabilitowana po 17 latach, wie co znaczą radzieckie "zmiany na lepsze". Na wcześniejszym o półtora roku zdjęciu rodzinnym jeszcze w USA sędziwa Ruth leciutko się uśmiecha.

Wielka partia książki Bonner opowiada o latach panowania Gorbaczowa, tyle że sprzed najnowszej liberalno--odnowicielskiej epoki. Przed każdą głodówką - a Sacharow głodował, by spowodować wydanie jego ciężko chorej żonie paszportu celem wyjazdu za granicę na skomplikowane operacje - uczony wysyłał do Gorbaczowa telegram zawiadamiający o tym fakcie. Skutkowało! Do mieszkania kazdorazowo wdzierają się druzyna pielęgniarstwo-lekarska, jeśli "pacjent" się opierał, siłą obezwładniała go, po czym odwoziła do szpitala w Gorki na "leczenie". Sztuczne odżywianie, przemocą, podawanie leków nasercowych pogarszających stan zdrowia Sacharowa, straszenie chorobą Parkinsona jako konsekwencją głodówek, prognozy typu "Będziecie kompletnymi inwalidami, nie będziecie nawet mogli zapinąć spodni" lub "nie pozwolimy wam umrzeć, lecz zrobimy z was inwalidę" to tylko małe przykłady troskliwej

opieki dr Obuchowa, lekarza, który z woli KGB miał wyłączną pieczę nad zdrowiem Sacharowa w Gorki.

Lecz czy głodówki Sacharowa spowodowały wreszcie wydanie paszportu Helenie Bonner? Och nie, bynajmniej. To tylko błąd w sztuce popełniony przez KGB pozwolił dzieciom Bonner mieszkającym w USA "rozedrzeć misterną zasłonę dezinformacji, jaką utkano wokół nas". Zapachniało skandalem, więc Bonner mogła pojechać na Zachód leczyć się i odwiedzić dzieci. Czy jakiś niezbyt czujny kagebista stracił posadę z racji tej afery, nie wiadomo.

A sprawa była głupia. Sfałszowana kartka pocztowa - taka kartka z typowo radzieckimi, radosnymi (zresztą niebrzydki) znaczkami, gdzie dzieciak w kolorowych kwiatach i symbol UNICEF, matka kąpiąca niemowlę, piękny bukiet i drobniak sfałszowana, przerobiona z 1 na 21 kwietnia datą oraz zmienionym z teraźniejszego na przeszły czasem dwóch słów. Wszystko po to, by udowodnić, że nadawca, czyli Sacharow, nie podjął 16 kwietnia głodówki, o której wieści poszły w świat. Ale autor przeróbki wpadł. Otóż w kartce było pytanie, jakie zadała również w liście z 3 kwietnia Bonner i na której 21 już miała odpowiedź. No i rozpoczęło się "rozdzieranie zasłony dezinformacji".

A była ona utkana przemyslnie. Posredniczył w sprzedawaniu Zachodowi informacji o "normalnym życiu" Sacharowa i Bonner w Gorki dziennikarz Wiktor Louis, etatowy dostarczyciel dezinformacji, a czasem i informacji. Przekazał on RFN-owskiemu tygodnikowi Bild film o życiu Sacharowa, z którego Bild spreparował wielki fotoreportaż. Było tam zdjęcie "akademika Andrzeja Sacharowa na badaniu lekarskim", rozebrany do poły, "akademik Sacharow w lesie na grzybach", akurat susiał pod drzewem odwrócony plecami do widzów, ale co to znaczy dla twórców filmu robionego ukrytą kamerą, bez wiedzy tego kogo filmują? Oddaję głos Helenie Bonner. "Podczas jednej z moich wypraw na targ zorientowałam się, że ktoś mnie filmuje. Daleka byłam od myśli, że to w tym celu, by wysłać film na Zachód, i był to jedyny raz, kiedy spostrzegłam, że mnie filmują. Teraz przypominam sobie, że i Andrzej opowiadał mi o podobnym przypadku. Wychodził z domu ze swym synem Dimą, najprawdopodobniej podczas pierwszej wizyty tego ostatniego w Gorki, w 1980 r. i zorientował się, że jest filmowany. Schował twarz w rękach i zaczął iść w przeciwną stronę".

14 lipca, w ładny dzień, poszliśmy na targ. Andrzej już trochę doszedł do siebie

(między pobyt w szpitalu a planowaną głodówką, przyp. KJ) wyraz jego twarzy zmienił się, stał się łagodniejszy, miły i dobry. Na rynku kupowaliśmy bułki, które jedliśmy potem przy plakacie francuskiego kryminału, na który chcieliśmy się wybrać. Był to czas życia.

Tak więc ten dzień 14 lipca był filmowany bez naszej wiedzy, aby pokazać normalne życie. Trzeba dodać, że filmy tego rodzaju, które widziałam na Zachodzie, zawierają sekwencje filmowane w 1980 lub 1981 roku, podczas gdy mają pokazywać naszą egzystencję w latach 1985-86, oczywiście po to, by sprawiać wrażenie normalności.

A jak wyglądało to życie? Stała inwigilacja, ciągłe rewizje pod nieobecność Sacharowa i Bonner w mieszkaniu. "Nikty okulary, szczoteczki do zębów, książki, papiery". W "cudowny sposób" znajdowały się znowu na swoim miejscu, czasem po tygodniu, czasem po kilku. Kiedyś "akademika Sacharowa" odwiedziła grupa jego moskiewskich kolegów - fizyków. Niedługo po ich wyjeździe nadeszła z Instytutu Fizyki przesyłka z wycinkami z prasy naukowej. Sacharow otworzył ją - i z pomiędzy papierów rozbiegło się po stole kilkanaście karaluchów. Tego, w przeciwieństwie do wizyty, nie filmowano.

Wyjazd Bonner i przygotowania do niego, to też łakomy kąsek dla policyjnych filmowców. Bonner potrzebowała wizyty u dentysty. "Cóż było robić? Udał się do Obuchowa, ponieważ wszystkie inne drzwi były przed nami zamknięte. Obuchow zorganizował mi leczenie natychmiastowe i na wysokim poziomie, zrobiono mi również

prowizoryczną protezę. To wszystko było także filmowane. Najwyraźniej KGB nabrało upodobania do manipulacji tego typu. Można więc mnie oglądać w biurze Obuchowa razem z Andrzejem, później w gabinecie dentysty. I tym razem nie słyszałam szumu kamery. Film pokazuje Andrzeja ustalającego szczegóły mej podróży przez telefon z biura Obuchowa, później pijącego herbatę i dyskutującego z Obuchowem o rozbrojeniu. I my, dziwiący się, że Obuchow traci godziny na dotrzymywanie nam towarzystwa i gawędzenie o tak "oficjalnych" tematach jak rozbrojenie Obuchowa, stał się gwiazdą filmową - szpital mógł poczekać 20 lub 21 listopada w dniu naszego ostatniego seansu z filmowcami ZSRR (najwyższy tytuł honorowy w zawodzie, przyp. KJ). Czy do jego zasług doliczono tortury jakie zadawał Sacharowowi w murach szpitala w Gorki?"

Nic ująć, nic dodać. No, dodać można jeszcze cytaty z książki Heleny Bonner. "To wielkie kłamstwo jest przerazające, ponieważ może 'kreować prawdę' i jest trudniejsze do odparcia, niż kłamstwo zwyczajne. To czysty przypadek, że moim dzieciom, których podejrzenia obudziła sfałszowana karta pocztowa, udało się rozedrzeć całą misterną sieć dezinformacji, jaką rozsuto wokół nas. Ale jest możliwe, że pewnego dnia kłamliwy proceder uwieńczony będzie sukcesem i że cały świat oglądać będzie filmy pokazujące nas w dobrym zdrowiu, podczas gdy nas nie będzie już wśród żywych".

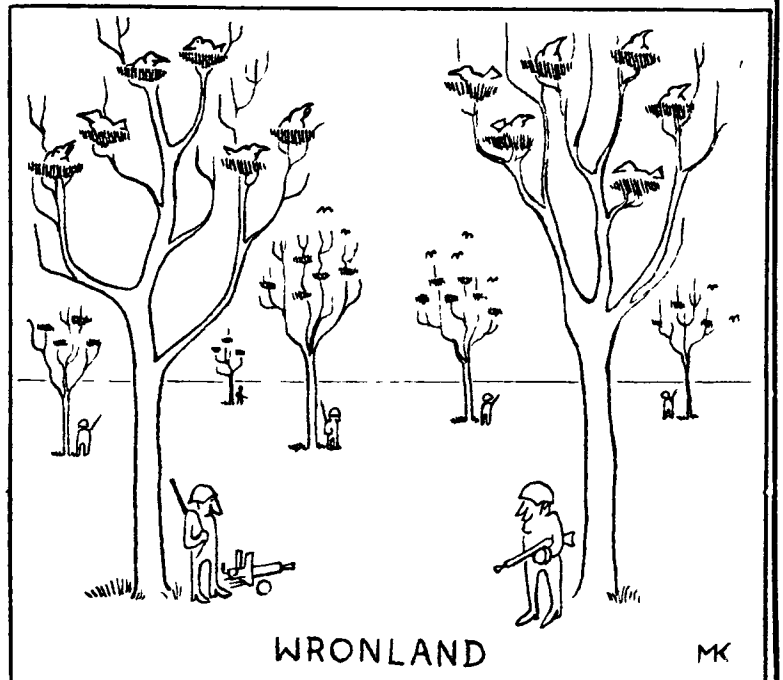
☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆
Święta Święta Święta Święta
☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

**NUMER ŚWIĄTECZNY
BARDZO GRUBY
TEKSTAMI I OGŁOSZENIAMI
UKAŻE SIĘ
W PRZYSZŁYM TYGODNIU!
NIE POMYLI
SZUKAJ W SKLEPACH
ECHA-TYGODNIKA
POLSKIEGO
Cena \$ 2.00**

KOMUNIKAT

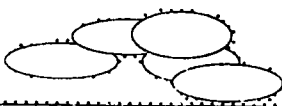
Kongres Polonii Kanadyjskiej - Okręg Toronto i Stowarzyszenie Polskich Kombatanów Koło Nr 20, zapraszają samotne rodziny i pojedyncze osoby na KOLACJĘ WIGILIJNĄ, która odbędzie się 24 GRUDNIA o godz. 7 wieczorem, w budynku SPK, 206 Beverley Str. w Toronto. Koszt kolacji \$ 10,00 od osoby. Prosimy zgłaszać się do biura Kongresu, tel. 979 - 9634 lub 979 - 9639 w godz. od 10:00 do 4:00 po południu do dnia 21 grudnia włącznie.

KPK - Okręg Toronto
SPK - Koło Nr 20

WRONLAND

PIGUŁKI PCAG

NIEDZIELA, 13 GRUDNIA, godz 13 Demonstracja przed konsulatem PRL, w 6 rocznicę wprowadzenia stanu wojennego

TRZY POKOLENIA DYSKUTJA, NAJMŁODSZE ZACZYNA DZIAŁAĆ Na drugim już z kolei zebraniu trzech pokoleń okazało się, że najmłodsze z nich - emigracja Solidarnościowa i po-Solidarnościowa - zaczyna się włączać w życie polonijne. Przeszli już przez okres rozwoju pizzy, szkoły angielskiego, może niektórzy mieszkają już we własnym mieszkaniu lub nawet domku. Wielorakość organizacji polonijnych dezorientuje chętnych. Wahającym się do jakiej organizacji wstąpić - polecamy PCAG. Głównym celem PCAG jest pomoc Polsce w odzyskaniu niepodległości. Jak to

realizować - zależy od nas samych. Każdy może znaleźć pole do działania, które mu najbardziej odpowiada. Każdy może zgłaszać pomysły, które - o ile tylko są możliwe do wykonania - są wcielane w życie. PCAG prowadzi działalność polityczną, organizuje demonstracje i protesty, zbiera pieniądze na Solidarność i prowadzi działalność kulturalną. Pisaliśmy o tym poprzednio, nie chcemy się powtarzać. Każdemu, kto zatelefonuje do PIGULEK wyślemy, wraz z deklaracją członkowską, Statut PCAG. Składki członkowskie wynoszą tylko \$3 miesięcznie. Nowo przybyli płacą tyle, ile mogą. Pierwsza osoba, która odpowie na nasz apel i złoży deklarację członkowską, otrzyma od PIGULEK jako specjalną premię, rocznik naszego mini-or-

ganu w twardej oprawie. Dotychczas ukazało się przeszło 70 numerów - będzie to więc lektura na długie zimowe wieczory i pamiątka dla wnuków!

KLUB KULTURALNY Na tym samym zebraniu trzech pokoleń padła propozycja stworzenia klubu czy też kółka kulturalnego, jest to cenna inicjatywa, bowiem na przerost życia kulturalnego w Toronto nie możemy narzekać. Ostatnio zaczyna się trochę poprawiać zarówno podaż, jak i popyt - dobrze byłoby, żeby ktoś zajął się koordynacją jednego i drugiego. Życzymy powodzenia i POMOŻEMY!

DR ZBIGNIEW WOJTASIK - jeden z nowo przybyłych lekarzy, szczęśliwie pracujący już w swoim zawodzie zwraca się z gorącym apelem o ratowanie życia rodakowi ciężko choremu na rzadki nowotwór TERATOMA. Nowotwór umiejscowił się na szyi i w śródpiersiu i młodemu ojcu dwojga dzieci grozi śmierć z uduszenia. Maciek

Zając przyjechał do Toronto, gdyż w Polsce operacja taka jest niewykonalna. Lekarze w Toronto General Hospital ofiarowują się, wykonać zabieg całkowicie bezpłatnie, jednak konieczne jest opłacenie szpitala. Operacja odbędzie się już w tym tygodniu. Apelujemy o datki dla RATOWANIA ŻYCIA! Każdy ofiarodawca otrzyma po kwitowanie do celów podatkowych (charitable donation receipt), a osoby, które prześlą pieniądze za pośrednictwem PIGULEK, otrzymają ponadto upominek. Jaki? Zobaczcie! Czeki należy wystawiać na THE T G H FUND (ZAJAC FUND) i wysyłać do PIGULEK lub do Toronto General Hospital, 200 Elizabeth Str Toronto M5G 2C4.

Redagują z ramienia Polish Canadian Action Group, Anna i Stanisław Dubisky. Telefonujcie do naszej mini-redakcji 925-8128. P O Box 55, Station "V", Toronto, M6R 3A4.

DWA TYSIĄCE KSIĄŻEK

ADAM TOMASZEWSKI

Dwie piwnice. Pod ścianami szeregi kartonów. Osiada na nich kurz, symbol opuszczenia, zapomnienia, bezużyteczności. Cóż to zapytasz niecierpliwego Czytelniku za temat do gazety? Coż mnie obchodzi zaległe w czyjejś piwnicy rupiecie? Miałbyś pewnie rację, boć przecie tyle jest ciekawszych tematów, tyle się dzieje na świecie. Tyle ze owe kartony, owe "rupiecie" to KSIĄŻKI.

W dwu torontońskich piwnicach leży bezużytecznie, powoli umiera śmiercią najgorszą, bo nie potrzebną DWA TYSIĄCE KSIĄŻEK. DZIEWIECIOLETNI DOROBK POLSKIEGO FUNDUSZU WYDAWNICZEGO W KANADZIE.

Przez dziewięć lat kilku ludzi, nie wymieniam nazwisk, bo wszyscy je znamy, rozsyłało ulotki, broszury, listy do setek organizacji, tysięcy ludzi, pisało artykuły propagandowe, apele, komunikaty, urządziło imprezy, Tygodnie Kultury, wieczory literackie.

Rezultat? Trzyście wydanych książek. Większość z nich doczekała się uznania w świecie. Pisano pochwalne recenzje, są czytane w miejscowych bibliotekach, interesują się działalnością PFW w Polsce, w Wielkiej Brytanii. Uzbierała się gruba teka korespondencji. Wiedzą o nas nawet na Tasmanii, zazdroszczą Polakom w Kanadzie takiej inicjatywy, sukcesów, działalności. Zazdroszczą Polakom w Kanadzie. Czyż to nie paradoks?

Polacy w Kanadzie, owa sławetna Polonia, po której najśluszej "przejechał się" kilkakrotnie Wacław Iwaniuk, książek, którymi zachwycają się nawet obcy (liczne anglosaskie biblioteki, kupują nasze wydawnictwa, interesują się każdą nową pozycją) nie czyta, nie nabywa, nie popiera. Cóż to kogo obchodzi, że stopy książek przeleżą się tak długo, że w końcu wylądują na śmietniku? Kogóż obchodzi, że garstka ludzi znudzona w końcu tą donkiszoterią, powie sobie "dosyć" i najwyżej, po ludzku odejdzie? Czyż nie szkoda dużego jak na nasze warunki dorobku? Czyż jedna z najpiękniejszych, jak to podkreślano już tyle razy, inicjatyw w końcu upadnie?

Chodzi o tak drobną rzecz jak sięgnięcie do kieszeni po kilka dolarów. Projektujemy Domy Kultury, zbieramy się na sympozjonałach trzech pokoleń, sześciogodzinnych maratonach gadulenia i krasomówczych popisów. Czyż nie stać nas na rozładowanie tych dwu piwnic? Nabycia kilkunastu wartościowych książek, o które ubiegają się uniwersytety i instytuty naukowe w Polsce

Mówi się o nich na antenach BBC i Wolnej Europy, a czytelnicy w kraju wykupiliby je w błyskawicznym tempie.

O jakie to książki chodzi, zapyta potencjalny czytelnik w Kanadzie, który nie wie o takich pozycjach, bo polskich gazet nie czyta, bo nie docierają doń recenzje, których nie ma, bo o Polskim Funduszu Wydawniczym w Kanadzie nigdy nie słyszał? Oto króciutkie omówienie.

Adam Tomaszewski "GORZKO PACHNĄ PIÓŁUNY", 1981, pierwsze wydawnictwo funduszu, dziś już wyczerpane. Rzecz o okupacji niemieckiej w Kraju Warty.

Andrzej Chciuk "TRZYSTA MIESIĘCY", 1983. Powieść o życiu Polaków w Australii, panorama polskiego losu skreślona piórem jednego z najpoczytniejszych pisarzy emigracyjnych. Wydrukowano 1000 egzemplarzy, z tego większość sprzedano w Australii, pozostało około 50 egz.

Stanisław Kawczyński "DZIEJE JEDNEGO ŻYCIA", 1984. Autor, członek Związku Polaków w Kanadzie, korespondent "Związkowca" w Hamiltonie. Największa polska organizacja w Kanadzie. Książek swych własnych członków nie popiera. Czytamy sążniste sprawozdania o pracach związkowych, kulturalnych poczynaniach Kół Polek. Może by choć zakupić tę książkę do własnych bibliotek? Jakże to tak Panie i Panowie Związkowcy? Wydrukowano 500 egz tej książki, połowa nakładu czeka na zmówienie.

PIERWSZE PIĘCIOLECIE - broszura, 1984. 100 egz leży, czeka.

SEVEN POLISH CANADIAN POETS, 1984. Antologia pod redakcją W Iwaniuka i F Śmieja. Przedmowa prof. Z. Folejewskiego.

Książka wydana po angielsku (obok każdego wiersza polski tekst). Trzydzieści recenzji (tak jest!), z tego większość po angielsku. Wydrukowano tę wizytówkę polskiej kultury w 1000 egz. Trzysta antologii dotąd okrywa się kurzem. Piszac te suche dane doprawdy "i śmiech ogarnia i trwoga". Jeśli dopuścimy, by książkę tę zjadły myszy, to bądźmy chociaż szczerzy, przyznajmy, że kultura nic nas nie obchodzi. Gdzież nasza sławetna kasa Pozyczkowa ze swymi milionami? Kiedyś przecie ta sama instytucja, o wiele wtedy uboższa, pomagała naszym artystom? Czyż nie moglibyście Panowie kupić ze 100 egz jako nagrody dla swych młodocianych członków? Była przecie już o tym mowa, gdzie czyni? Albo takie czynne społecznie Stowarzyszenie Pań im. Curie-Skłodowskiej, składające się z

Kanadyjek polskiego pochodzenia. Dla Was przecie między innymi został wydany po angielsku tom wierszy naszych poetów żyjących w Kanadzie. Dla Was członkowie Kół Młodzieży, studentki i studenci z drugiego i trzeciego pokolenia. Przeczytajcie tę książkę, zatrzymajcie w swych bibliotekach, pokazcie angielskim rówieśnikom, nie będziecie musieli się jej wstydzić.

Jadwiga Jurkszus-Tomaszewska "WCZORAJ I DZISIAJ", 1985. Wspomnienia, eseje, szkice o Jerzym Gzyckim, Danucie Bienkowskiej, Aleksandrze Jancie, Wacławie Iwaniuku. Praca wysoko oceniona w Polsce. Czyżby nazwiska te nic nam nie mówiły, czyżby aż tak obojętne były nam sylwetki ludzi, którzy żyli i żyją wśród nas? Książka rozeszła się szybko. Pozostało 10 egz. Do nabycia w polskich księgarniach.

Barbara Czaplicka "WIERSZE", 1986. Nakład 200 egz. 100 nie sprzedanych. Tytuł ludzi skarży się, że nie rozumie nowej poezji. Wiersze Czaplickiej drukowane kiedyś przez "samego" Grydzewskiego w "Wiadomościach" są konserwatywne, przemawiają wprost do serca. Jak to powiedział kiedyś Kornel Makuszyński: O perłach!

Józef Łobodowski "PAMIĘCI SULAMITY", 1987. Tomik o młodej, świetnie zapowiadającej się poetce, zamordowanej przez Niemców. Wydrukowano 500 egz, 300 leży.

(Łobodowski!) Nie łudziliśmy się, że czytelnictwo kwitnie w Kanadzie, ale jeśli nie kupuje się książki Łobodowskiego, to jest źle, gorzej niż można było przypuszczać. Irena Jellaczyc i Adam Tomaszewski "ZE SCENY I ESTRADY", 1987. Przed ukazaniem się tej pozycji, prorokowano, że okaże się ona polonijnym "bestsellerem". A jakże, połowy nakładu nie sprzedano (500 egz). O książce pisano już w Londynie i w Polsce, wkrótce ukazuje się kilka recenzji w kraju. W Kanadzie? Są "recenzje" szepcane. Że kogoś pominięto, że o kimś napisano za mało. Wydawało się, że rzecz o "Smokach", rzecz o teatrze, dziś cennych przyczynkach o "bohaterskich" czasach wojennego pokolenia, powinna być rozchwyтана przez tych co jeszcze żyją, jeszcze pamiętają.

Tyle od lat mówi się o wprowadzaniu nowej emigracji do naszych organizacji. Polski Fundusz Wydawniczy zrozumiał - jeden z pierwszych - wagę zagadnienia. Na ostatnim Walnym Zebraniu wprowadziliśmy do zarządu dwie osoby z tych "nowych", przy następnych wyborach liczbę tę zamierzamy podwoić. Ponadto zapoczątkowaliśmy nową serię wydawniczą. ARKUSZE POETYCKIE przeznaczone dla "młodych". Niedawno opublikowaliśmy cztery tomiki

z tej serii.

Magdalena Czyżycka "MINIATURA BAŚNI", Krzysztof Kasprzyk "JESZCZE JEDEN WIERSZ". Każdy z tomików tych zdolnych, świetnie zapowiadających się poetów, eseistów, krytyków, ukazał się w nakładzie 300 egz. Tomiki te już się sprzedają! Z jakim rezultatem przyszłość pokaże.

Polski Fundusz Wydawniczy drukuje w tej chwili swą czternastą książkę (Halina Nelken "Pamiętnik z Krakowskiego Getta"). Zanim ta książka ukaze się w sprzedaży, pomyślimy przede wszystkim by liczba książek w naszych piwnicach (wartości co najmniej 20 tysięcy dolarów) zmniejszyła się wydatnie. Cóż może być lepszym podarkiem na przykład od Antologii? Przecież to wymarzona książka dla młodego pokolenia "szukającego swych korzeni", albo dla przyjaciół - Anglików. Przejrzyjcie półki w polskich księgarniach, piszcie wprost do nas (Polish Canadian Publishing Fund, Box 173, Station "B", Toronto, Ont. M5T2T3).

Do Was ten apel: polskie organizacje, kombatancki, do Was polscy księża, polskie biblioteki, a nade wszystko do CIEBIE NAJNOWSZA EMIGRACJO.

Dyskutujecie, proponujecie, by coś się działo w kulturze. O dwu tysiącach książek, zalegających piwnice, w pierwszym rzędzie powinno się mówić na spotkaniach trzech pokoleń. Wielkie projekty, Domy Kultury, Tygodnie Kultury, Domy Wydawnicze (jej Bohu!) - wszystko to dobre, wszystko do zrobienia - później. Na razie nie łapmy dziesięciu srok za ogon, zgódźmy się choć raz - na jedno. Poprzyjmy na początek to co już jest, co już tak pięknie owocuje. Ale już, natychmiast, niech chociaż raz - gadanie, gadanie - zastąpi CZYN.

Polski Fundusz Wydawniczy potrzebuje ludzi do pracy. Wówczas będzie można podwoić "produkcję", wydawać "nowych" i "starych", wzmocni się oficyna wydawnicza, o której nikt nie ośmielił się napisać, że "nie jest z prawdziwego zdarzenia".

A jeśli nie? Jeśli uczestnicy owych "sympozjonów kultury" zdecydują, że to nie dla nich, nie zechcą przejąć funduszu, który powstał z myślą o nich, nie zechcą go w bliskiej już przyszłości prowadzić? Wówczas dla nas, garstki tych, którzy jeszcze trwają, pozostanie Niedokończona Symfonia. A dla całej Polonii? Ponure słowa Narodowego Budziciela Śmieci, które na pewno z lubością podchwycą wrogowie: "Miałeś chacie złoty róg, miałeś czapkę z pawich piór".

DREAMS BEYOND MEMORY

Cokolwiek by nie powiedzieć o obrazie Andrzeja Markiewicza "Dreams Beyond Memory", jedno nie ulega wątpliwości jest to najbardziej polski film, jaki obejrzałem od czasu wyjazdu z kraju. Rzecz to trochę paradoksalna, bo na dobrą sprawę nie mówi się tutaj - jeśli nie liczyć słów w rodzaju: sto lat, psiakrew, itp. - po polsku, a i fizio głównego bohatera też jakby nie słowiańska. Niemniej film jako taki, oddziałuje jednak na moje emocje, obudził we mnie nutę nostalgii, pozwolił wczuć się w sytuację postaci. Dlaczego? Otóż mam wrażenie, że pomiędzy losem George'a Wronskiego a moim losem, czy szerzej - losem takich jak ja i on, dałoby się wykreślić jakąś paralelę, linię splatającą nas w jedno. Ta linia to obszar naszej kultury, naszych tradycji, naszych zwyczajów w reagowaniu na określone sytuacje. W tym sensie nie ma znaczenia fakt, że George mógłby być moim ojcem, że należy do innego pokolenia. O wiele silniej łączy nas to, że obaj znaleźliśmy się TUTAJ, że często wracamy myślą do spłotu okoliczności, które wyrwały nas STAMTĄD, że wreszcie - lubimy puścić wodze fantazji, z byle jakiego powodu.

Dla George'a Wronskiego (George Touliatos) powód akurat nie jest byle jaki. Do budynku, w którym mieszka, wprowadza się młoda aktorka Jennifer (Lisa Schrage). Wyobraznia nakazuje Wronskiemu skojarzyć twarz tej dziewczyny z twarzą dawno utraconej żony. Cały dalszy ciąg filmu to jakby włączanie i wyłączanie owej wyobrazni, co w rezultacie daje nam, odpowiednio, retrospektywę niespełnionej miłości Jurka (vel George'a), bądź sekwencje romansu podstarzałego George'a (vel Jurka) z niczego sobie dziewczyną.

Tu, jak mi się wydaje, czyhało na Markiewicza największe niebezpieczeństwo: zbyt częste zmiany planów akcji, planów czasowych. Mam obawy, że mało uważny widz może zgubić wątek filmu, nie będzie się orientował, co tutaj jest wyobraznią, a co faktem. Zredukowanie owych nawrotów do przeszłości z pewnością poprawiłoby przejrzystość filmu i może ułat-

wiłoby koncentrację na tym, co w "Dreams Beyond Memory" jest chyba najważniejsze.

A jest to mianowicie aranżowanie sytuacji, które spełniają to, co kiedyś nie mogło się spełnić. Każdy z nas nosi w sobie załajanie niezmierzonych marzeń i zapewne dałby wiele, żeby dostać jeszcze jedną szansę takiej realizacji. Mało tego, każdy z nas mniej lub bardziej świadomie, szuka takiej szansy. Dla George'a Wronskiego tym objawieniem, tą szansą stała się Jennifer, a z kolei jego przyjaciel Stefan, ciągle jeszcze tkwiący myślami w przeszłości, buduje sobie małe "sanktuarium" dawnych czasów, i otacza się nimbem uwodziciela. Tymczasem te wszystkie zabiegi okazują się zwykłą ułudą, swoistym zawracaniem rzeki przy użyciu kija. Zdarzenia, które minęły nigdy nie doczekają się dokładnej repliki i ta prawda, bardzo zresztą prozaiczna, dotrze w końcu do obu bohaterów (dziewczyna zniknie nagle z pola widzenia George'a, a Stefan wyląduje z zawałem w szpitalu).

Film Andrzeja Markiewicza, jak chyba

każdy film, ma swoje lepsze i gorsze partie. O tych gorszych już z grubszą wspominałem, nawiasem mówiąc - jak na debiut nie ma ich wcale za dużo. Dorzuciłbym tutaj jeszcze nieuzasadnione dłużyzny w niektórych ujęciach (np. partia bilarda) oraz fakt, chyba jednak kiepskiego wykorzystania Łysaka.

Z plusów należałoby wymienić doskonałą grę obu głównych aktorów: Touliatosa i Leslieego Yeo, dalej, zupełnie niezłe dialogi, no a nade wszystko ów klimat, jaki towarzyszy akcji filmu. W tym momencie wracam do początku swej recenzji, w którym - przyznaję - chciałem zachęcić Państwa do obejrzenia tego filmu.

"Dreams Beyond Memory" warty jest naszego czasu i tych paru dolarów, a do najbardziej opornych niech może przemówi argument, że oto mają oni okazję oglądnięcia filmu polskiego reżysera, o Polakach w Kanadzie, filmu zrobionego za kanadyjskie pieniądze.

Doprawdy, nie lada to gratka.

JANUSZ PIETRUS

Linda Schrage

Beyond Love
Beyond Passion,
Are There only Dreams?

**DREAMS
BEYOND
MEMORY**

Introducing LISA SCHRAGE
Starring GEORGE TOULIATOS
Director of Photography KAROL IKE
Co Produced by CARLO LICONTI
Produced by ANTHONY KRAMREITHER
Written and Directed by ANDRZEJ MARKIEWICZ

Produced with the participation of
TELEFILM CANADA ONTARIO FILM DEVELOPMENT
CORP
ONTARIO ARTS COUNCIL MULTICULTURALISM
CANADA

NOW PLAYING!

CARLTON

MINIOPOWIADANIA

ZBIGNIEW KIELB

PYTANIA I ODPOWIEDZI

Na pewnym przyjęciu, gdzie zgromadziło się wiele osób z różnych środowisk, pytałem każdego z gości, w jakiej sytuacji znajduje się obecnie istota ludzka - człowiek.

- Człowiek jest skazany - rzekł Sędzia
- Człowiek jest chory - rzekł Lekarz
- Człowiek jest pogrzebany - rzekł Ksiądz
- Człowiek jest rozłożony - rzekł Zapaśnik
- Człowiek jest przegrany - rzekł Gracz
- Człowiek jest zwalcowany - rzekł Hutnik
- Człowiek nie da się obronić - odpowiedział Adwokat.

- Człowiek jest namalowany - rzekł Malarz
- Człowiek tonie - odpowiedział Kapitan Żegluga
- I tak nam wieczór upłynął. Gdy położyłem się i niemal już zasnąłem zmęczony przyjęciem i dyskusją, przyleciał ON.
- Kim jesteś? - spytałem
- Jestem lekarzem innego wymiaru, odpowiadam za Człowieka - odparł przybysz i zaświecił ultrafioletowo - Przyleciałem do Ciebie z daleka i z bliska, aby Ci powiedzieć, że oni się mylą!
- Zdumiony oprzytomniałem, odsapnąłem i przyjrzałem się przybyszowi. Chyba nie

był zakłopotany. Rozglądał się ciekawie po mojej sypialni, zajrzał pod obudowę radia, coś tam majstrował, mrucząc przy tym ci-chutko, wyglądał na zadowolonego. Spytałem:

- Cóż cię sprowadza, Przyjacielu, z tak daleka i z tak bliska?

Poprawił obudowę radia, zamyślił się głęboko i po chwili rzekł:

- Człowiek jest ROZPIĘTY!

Ośmupiałem. Tego mi jeszcze nikt nie powiedział. Jak człowieka można ROZPIĄĆ?

- A tak, człowiek jest rozpięty - powtórzył

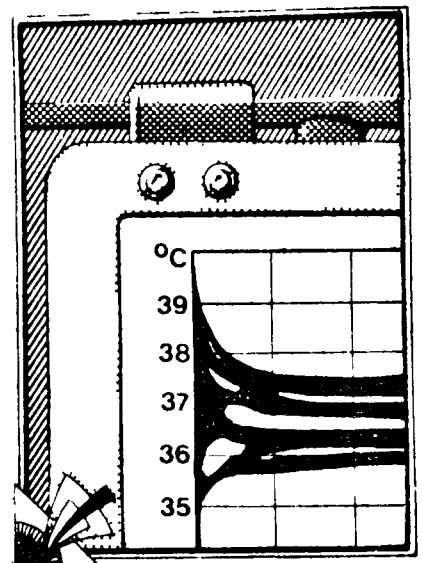
przybysz - Człowiek rozpięty jak naprężona struna, pomiędzy Dobrem a Złem, Prawdą a Kłamstwem, Życiem a Śmiercią! Czy coś więcej trzeba, by go opisać?

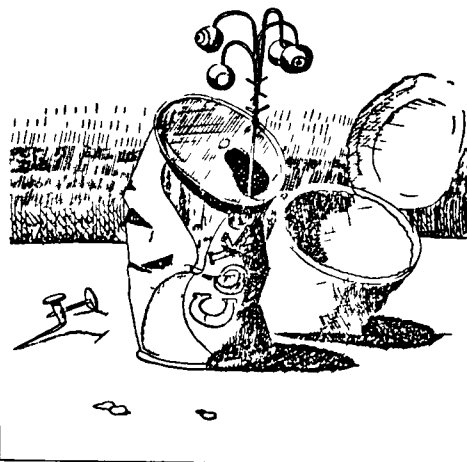
• Po tym wszystkim zniknął.

A ja nareszcie zrozumiałem, że owo rozpięcie nie jest możliwe bez bólu i że z powodu rozpięcia tak bardzo cierpimy, i że ma to chyba wielkie znaczenie. Po czym zasnąłem.

- Człowiek jest Spełniającym Zadanie - rozległo się jeszcze w moim śnie.

Autor miniopowiadania jest w Kanadzie od 5 lat. Mieszka w Vancouver. "Pytania i odpowiedzi" były jego debiutem w grudniowym wydaniu "Fantastyki" z 1985 roku. Tekst ten zawierał jednak błąd słowny, który zmieniał sens opowieści. Zdecydował się na wysłanie go do nas. Autor pisze o sobie, że interesuje się człowiekiem, że pasjonuje go bardziej filozofia niż science fiction. Ma 31 lat. W przygotowaniu inne opowiadania. "Tryptyk Diabelski" - o piekle, "Kwiat czasu" o przebiegu czasu poprzez nieskonczoność czy "Przyjęcie" o samochwalstwie. Życzymy owocnej twórczości.

SZTUCZNA
INTELEGENCJA

Zaraz po wynalezieniu komputerów, wynaleziony został programista. Początkowo spełniał on rolę drugorzędą, zdominowany całkowicie przez projektantów komputerów. Ostatecznie, to inżynierowie elektronicy zajmowali się wymyślaniem nowych coraz to lepszych komputerów i oni to zbierali laury. Programistom pozostawało pokornie stosowanie się do zasad wyznaczonych przez "genialnych" inżynierów.

Szybko jednak zorientowano się, że większe pieniądze robi się na inteligentnym wykorzystaniu, niż na wymyślaniu coraz to inteligentniejszych komputerów. Dyrektor, powiedzmy takiego banku zauważył, że każdy komputer policzy mu bilans, ale pod warunkiem, że ma do tego właściwy program. Specjaliści zajmujący się programowaniem komputerów zaczęli uzyskiwać pozycję dominującą. W tym samym czasie, konkurencja wśród producentów komputerów doprowadza do systematycznego spadku cen coraz to bardziej wyszukanych maszyn. Wprowadzenie elektronicznych układów scalonych doprowadziło do całkowitej zmiany ról. Kiedy pierwsze komputery kosztowały miliony, a programowanie stanowiło ułamek ich kosztu, to obecnie na produkcję komputerów przeznaczają się ułamek tego, co kosztuje produkcja programów dla tych komputerów.

Dyrektor, powiedzmy tego samego hipotetycznego banku, zauważył z kolei, że utrzymanie całej armii programistów kosztuje go za dużo. Pojawili się zatem firmy, które pisały programy dla więcej niż jednego użytkownika. W ten sposób koszt napisania programu rozłożył się na wielu "dyrektorów banków". Nie wyeliminowało to jednak programistów z banków (i innych instytucjach używających komputerów). Po pierwsze, programiści "spoza banku" nie są w stanie uchwycić wszystkich niuansów świata pieniędzy, a i banki różnią się pomiędzy sobą. "Jeszcze się taki nie urodził, żeby wszystkim dogodził".

Po drugie, wzrosła ilość używanych programów i stopień ich skomplikowania, a więc tylko programiści mogli sobie dać radę z tymi programami napisanymi przez programistów "spoza banku".

"Dyrektor naszego hipotetycznego banku" i inni użytkownicy komputerów nie dali jednak za wygraną. Komputery są im potrzebne, ale nie chcą kupować ich razem z programistami. Na rynku pojawia się nowy rodzaj programów, które mogą być adoptowane do potrzeb prawie każdego i przez prawie każdego bez znajomości programowania. Przykładem może być tu LOTUS 1-2-3, tzw. "spreadsheets", gdzie przeciętny użytkownik może sam "zbudować" sobie system rozliczeń finansowych. Przez chwilę wydaje się, że marzenie dyrektora banku się spełniło. Szybko jednak okazuje się, że są to pozory. Konkurencja pomiędzy producentami podobnych pakietów, doprowadza do tego, że te proste początkowo w swoim zamysle programy, udoskonalają i komplikują się zarazem do tego stopnia, że tylko programista może je wykorzystać efektywnie.

PROGRAM BEZ PROGRAMISTY

"Dyrektor banku" jest już prawie całkowicie załamany. Ale z pomocą przychodzi producent systemów sztucznej inteligencji. Pojawiają się rozliczne "systemy ekspertów", które faktycznie eliminują tradycyjnych programistów. Okazuje się jednak, że programistów zastąpić muszą tzw. "inżynierowie wiedzy", gdyż proces uczenia "fabrycznie zapakowanego eksperta" jest niezwykle skomplikowany. Inżynierowie wiedzy muszą "uchwycić" niejako wiedzę ekspertów z danej dziedziny i przekazać ją "komputerowemu ekspertowi".

W momencie kiedy "dyrektor się poddaje" na rynek wkraczają nowe produkty. Nie daleko już pól roku temu INTELLIGENCE WARE INC wyprodukowała pakiet programowy o nazwie "AUTO-INTELLIGENCE". Pakiet ten przeznaczony do użytku na komputerze IBM PC pozwala na zbudowanie "systemu eksperta" z całym jego zestawem logicznie powiązanych reguł, bez programowania i pomocy "inżynierów wiedzy". Pomysł polega na tym, żeby ekspert danej dziedziny sam usiadł przy komputerze

i przekazał mu swoją wiedzę w szeregu kolejnych wywiadów.

Początkowo, komputer pyta się o podstawowe pojęcia i definicje. Następnie, komputer schodzi do niższych poziomów szczegółowości, starając się ustalić zależności pomiędzy poszczególnymi pojęciami. Zorganizowane jest to tak przemysłowo, że w żadnym momencie użytkownik (ekspert z danej dziedziny) nie musi się zastanawiać nad więcej niż kilkoma pojęciami. Następnie komputer i ekspert koncentrują się na przykładach. Z przykładów tych komputer generuje pierwszy zestaw reguł logicznych. Żeby jednak nie straszyć eksperta nadmiarem logiki i formalizmu, nie udostępnia on ich ekspertowi. Po kolejnych wywiadach następny człon pakietu Auto-intelligence generuje gotowego "komputerowego eksperta".

Brzmi to doprawdy fantastycznie. Komputer uczy się i to w dodatku sam nie potrzebując programisty. Czy doczekaliśmy się więc czasów, kiedy programiści nie będą już więcej potrzebni? Nie sądzę. Po pierwsze,

potrzebni będą do programowania pakietów takich jak Auto-intelligence. Ogromna też ilość zastosowań nie pasuje zbyt dobrze "komputerowym ekspertom". Ponadto, historia lubi się powtarzać. Ostatnio ponoć, Intelligence Ware Inc wypuściła nowy ulepszony produkt o nazwie "Intelligence Compiler", czyli kompilator wiedzy. A to już pachnie programowaniem.

Independent Computer Experts
Tel 742-1387

polscript™

polskie czcionki

ĄĆĘŁŃÓŚŻź

do „Desktop Publishing” na
Macintosh i IBM

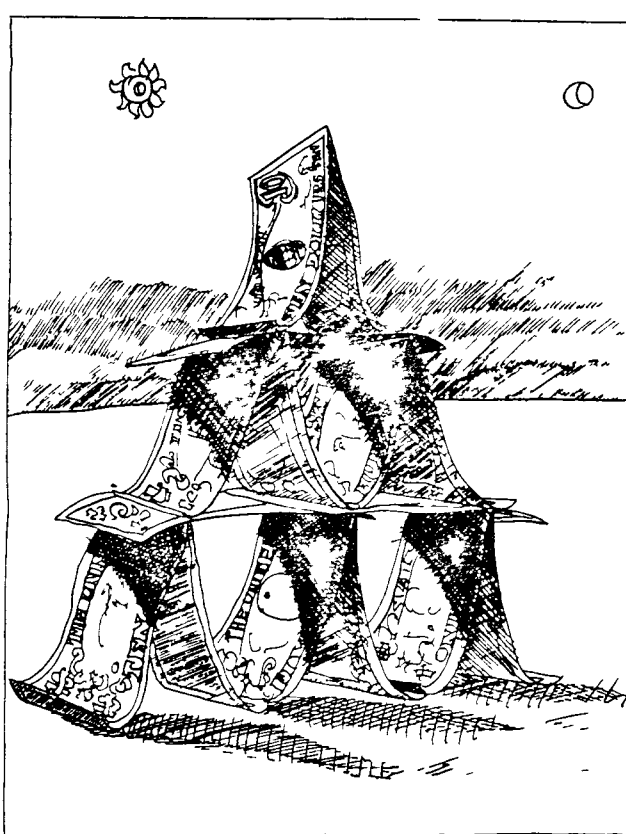
Informacji udziela

Mirek & Associates

797 Don Mills Rd. Suite 902 Mony Life Tower

Don Mills Ontario Canada M3C 1V2

Tel (416) 425 8590

KULISY
BIZNESU

Odcinek 1

Wracą na nasze łamy seria "Kulisy biznesu", prowadzona w ubiegłym roku przez Piotra Chwalisza. Piotr pracuje jako specjalista księgowości, spraw finansowych i podatkowych. Niebawem zasilą szeregi Księgowych Głównych. Piotr nasz równo lat wiekiem i emigracyjnym stażem będzie doradzał Państwu, co należy zrobić, by założyć i poprowadzić własny interes. Radzimy kolekcjonować wycinki! Mogą się przydać!

Postaram się przedstawić Państwu różnorodne aspekty posiadania własnego biznesu, koncentrując się na sprawach najistotniejszych.

Kanadyjski system prawny jest pod wieloma względami nastawiony na "biznes". W wielu przypadkach (biznes jednoosobowy lub spółka) wystarczy rejestracja w Ministry of Consumer and Commercial Relations i opłacenie \$11, aby być w biznesie. W przypadku prowadzenia biznesu pod własnym nazwiskiem rejestracja nie jest obowiązkowa.

Zanim przystąpimy do rejestracji biznesu, warto zdać sobie sprawę z faktu, że w tym celu nie trzeba koniecznie rezygnować z obecnie wykonywanej pracy. Wiele biznesów powstało jako zajęcie dodatkowe - mające na celu dorobienie do pensji. Dopiero z chwilą osiągnięcia do-

chodów wystarczająco wysokich, aby podjąć decyzję o pozostawieniu stałej pracy, może nastąpić całkowite poświęcenie biznesowi. Minimalizujemy w ten sposób ryzyko niepowodzenia lub łagodzimy znacznie trudny okres początkowy.

Obawa przed plajtą jest często wystarczającym straszakiem dla wielu osób, które mają wiedzę, doświadczenie i wytrwałość w pracy. Słyszysz się o tym, że 80-90% nowo powstałych biznesów przestaje istnieć po roku. To prawda, tyle że niepełna, bowiem wśród emigrantów statystyka ta wygląda z gołą inaczej. Zaledwie 10-15% biznesów zamyka się po roku, natomiast wiele z nich osiąga wspaniałe rezultaty dzięki ciężkiej pracy, nierozrzutności, rozsądkowi i ostrożności.

Kanadyjski system podatkowy zezwala na szereg odpisów podatkowych z tytułu posiadania biznesu, które stanowią dodatkowe źródło finansów i oszczędności.

Aby zacząć biznes niekoniecznie trzeba posiadać duży kapitał (w zależności od rodzaju biznesu). Często wystarczy kilka tysięcy dolarów, w skrajnych przypadkach - kilkaset. Nie musimy zaczynać od zakładania korporacji, gdy nasz biznes dopiero raczkuje. Jest to jeden z błędów najczęściej popełnianych przez "entrepreneurs".

Sądzę, że najistotniejszym elementem sukcesu w biznesie jest świadomość, że jeżeli teraz czegoś nie zrobimy, nie "spróbujemy się", to praktycznie odwieczne "kiedy indziej" może nigdy nie nastąpić. Świadomość momentu czasowego jest bardzo ważna. Ciągła chęć optymalizacji warunków rozpoczęcia przedsięwzięcia może skończyć się na tym, że tymczasem zmieniają się przepisy (oczywiście na gorsze), sytuacja ekonomiczna (z obecnego "boomu" na depresję), wzrosła stopa oprocentowania pożyczek bankowych, etc., itp. Uważam, że obecnie mamy, zwłaszcza w Ontario, szereg bardzo sprzyjających okoliczności na to, aby, chociażby na próbę, zacząć swój wymarzony biznes.

JAK
ZACZAĆ
BIZNES ?

Na temat biznesu napisano wiele artykułów i książek. Można do nich dobrać poprzez biblioteki i księgarnie. Stąd też tematyka tej serii artykułów będzie podstawowa, praktyczna, wiedza na tematy ogólne, a nie np. szczegółowe omówienie aspektu biznesu typu Pizza-Pizza czy prowadzenie sklepu. Nasza rubryka biznesowa z założenia dedykowana jest osobom z niewielkim stażem pobytowym w Kanadzie, którzy chętnie zaczęliby coś na własną rękę, ale nie bardzo wiedzą jak zacząć.

Wiele osób marzy w głębi ducha o niezależności, satysfakcji z pracy, możliwości zarobienia dużych pieniędzy czy wreszcie o tym, aby samemu decydować o sprawach związanych z własną pracą. Zastanawiamy się czasem, co koledze czy znajomemu tego, że się "dorobił", nie zdając sobie sprawy z tego, że osiągnął to co osiągnął dzięki samozaparciu, długim godzinom pracy, a także elementowi szczęścia.

PIOTR CHWALISZ

HENDERSON PARTNERS
Chartered Accountants

TEL. (416) 861-9046; 530-0305

Redaguje

Andrzej KLIMASZEWSKI

NEW HORIZONS FOR POLONIA

ENGLISH WITH POLISH SUBTITLES -
angielski z polskimi podtekstami -WYJNIJ I ZACHOWAJ DO
ROZPRAWY SĄDOWEJ!

ONE MORE FOR THE ROAD

It is the time of the year, just before X-mas, when your driver's licence is going to be suspended again, and your auto insurance is going to jump sky high

Last week, Metro Police and its mainly female law enforcement units started a "Santa Claus Patrols" (not a Parade) on the streets of Toronto. They are going to fill your stockings - while you are trying to sober up behind the wheel - with beautiful gifts. Just like Santa does it, it is going to be done the night before Christmas. You will be stopped and given a nice breathalyzer to play with, a ticket might be issued, or even a charge might be laid, and a lot more surprises - that is what X-

mas spirits behind the wheel are about. To qualify, all you have to do is just have one too many (drinks for the road). It is easy, you can do it. Just go to one of those Christmas parties and be yourself. Do not drink too much, though, because you might not be able to operate your motor vehicle and then they will never have a chance to flash their X-mas lights at you. To put you in a right mood there is an optimistic nursery rhyme for you

"TWINKLE, TWINKLE LITTLE CRUISER,
HOW DID YOU KNOW I'M A BOOZER,
UP ABOVE THE LIMIT AND SO HIGH,
I'M A DRIVER DRINKING RYE!"

VOCABULARY

one more for the road - wypić strzeżennego

driver's licence - prawo jazdy

to suspend - zawiesić

auto insurance - ubezpieczenie samochodowe

to jump - podskoczyć

sky high - (to jump) do nieba

law enforcement units - dodatkowe jednostki policyjne

fill the stockings - wypełnić skarpety prezentami
to sober up - wytrzeźwieć
behind the wheel - za kierownicą
gift - prezent
breathalyzer - przyrząd do mierzenia zawartości alkoholu w organizmie poprzez dmuchanie ("Balonik")
ticket - mandat
a charge - zarzut, oskarżenie,
surprise - niespodzianka
to be yourself - być sobą
to operate a motor vehicle - prowadzić pojazd mechaniczny
to put sb in a right mood - poprawić komuś humor
nursery rhyme - kołysanka dla dzieci
twinkle - świecić, mrugać, na melodię "Twinkle, twinkle, little star"
cruiser - police cruiser - samochód patrolowy
boozer - (slang) - osoba, która lubi wypić
above the limit - ponad limit

ROZWIĄZANIE
Z POPRZEDNIEGO
NUMERU

Poziomo: narodzenie, kanonada, bazylika, sztyderstwo, twierdza, tamina, krzyk, dopłata, rewizja, canoe, szyszak, sztandar, uniesienie, rurociąg, bielizna, akwamaryna.

Pionowo: baszta, kordon, patron, narty, robot, drzwi, ekler, emanacja, wykres elew, deszcz, raport, akacja, szyna, danserka, amen, zasiew, siemie, ahans, anoda, dzida, rugby, lumba

ALEKSANDER PIEKARSKI

NA NOWEJ ZIEMI

OD REDAKCJI

Zanim dotarła wieść o powstaniu "Klubu Kultury Polskiej" Pan Aleksander zasłęgnął opinii eksperta w kwestii ożywienia życia emigracyjnego. Ekspert doradził zacząć od nieformalnych grup, kół zainteresowań. Nim słowo się rzekło, kobyłka stoł.

GŁOS
FACHOWCA:
Polskie Kluby
Przyjaciół

My nowo przybyli stanowimy zwarty zbiór trzech generacji, czyli ludzi trzech pokoleń. Są wśród nas głównie rodzice małych dzieci, nasi rodzice po czterdziestce, oraz nasi dziadkowie i babcie, co z dziećmi czyni aż cztery pokolenia.

1 NASZA PROPOZYCJA - Polskie Kluby Przyjaciół. Każdy Polski Klub Przyjaciół skupiać będzie nie członków, lecz dobrowolnych uczestników.

2 TREŚĆ ŻYCIA KLUBÓW stanowić będą spotkania towarzyskie, gdzie na zasadzie "równych z równymi" uczestnicy będą głównie dzielić się swoimi doświadczeniami życiowymi na Nowej Ziemi z przyjaciółmi z Klubu. Po ludzku. Na luzie. Bez wynoszenia się jakiegoś prelegenta traktującego nas z góry.

3 PROGRAM pierwszych zebrań towarzyskich musi zaspokajać pierwsze potrzeby nowo przybyłych, które bywają następujące:

- znalezienie niedrogo mieszkania, tu potrzebna jest wymiana doświadczeń,
- sprawa pracy, również cenna może być wymiana doświadczeń i informacji posiadanych na tym polu dotąd,
- potrzeby psychiczne nowo przybyłych narazeni na przykrości i rozczarowania biedacy potrzebują, by ktoś cierpliwie wysłuchał ich żali i co nieco doradził, podtrzymał na duchu.

Wyjaśnia się tutaj, że o tym kto jest, a kto nie jest nowo przybyły decyduje ocena własna. Kto nie czuje się w pełni przystosowany do życia w Kanadzie, kto nie odczuwa pełnego wtopienia się w Nową Ziemię w jej społeczność, ten jest nowo przybyłym. Decyduje nie czas przybycia, lecz poczucie adaptacji.

5 UCZESTNICY klubowych spotkań zajmą jedną z trzech możliwych postaw

- postawa bierna. szukanie pocieszenia, współczucia czy konkretnych porad, innymi słowy korzystanie z doświadczeń klubowych Przyjaciół,

- postawa czynna. gotowość wysłuchania bolączek Przyjaciół i ewentualne przekazanie posiadanych informacji itp.,

- postawa mieszana. nastawienie trochę na odbiór, trochę na nadawanie i taką chybą będzie stanowić większość.

Wśród uczestników danego klubu musi się znaleźć nie mniej niż jedna osoba gotowa, w miarę swoich możliwości, pomóc w organizacji klubu.

6 POWSTANIE KLUBÓW jak, kiedy i gdzie się to zacznie? Oczywiście ktoś musi pokierować organizacyjnie każdym klubem. Kto?

Tutaj pozwolę sobie przerwać cytaty planu fachowca. Zajęłoby to zbyt dużo miejsca, przedwcześnie utonęliby Czytelnicy w szczegółach, które mogą zanudzić.

Polskie Kluby Przyjaciół zorganizują się lub nie. Zależać to będzie tylko od nas samych. Jeśli będziemy biernie czekać na ich powstanie, by się POTEM do najbliższego klubu zgłosić, to żaden klub nigdy nigdzie nie powstanie.

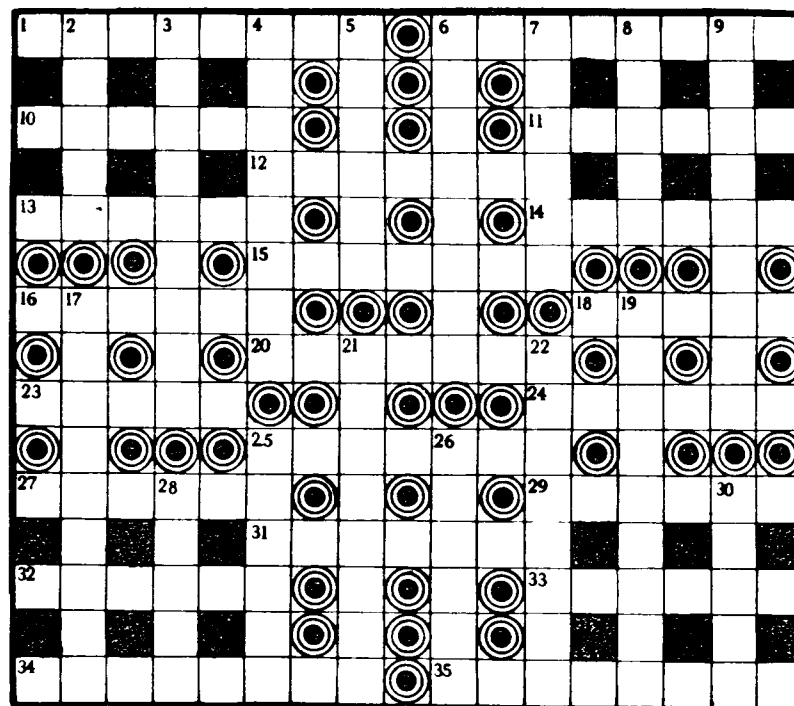
Jeśli zaś jak najszybciej zgłosimy listownie zainteresowanie klubem, to klub powstanie. W tym celu należy napisać jedno krótkie lub dwa zdania, dopisać swoje nazwisko, adres i telefon, na kopercie napisać POLSKI KLUB PRZYJACIÓŁ i zaadresować do Redakcji "Echa" 51A Thistle Down Blvd. REXDALE, Ont. M9V 4A6.

Proponowana treść zgłoszenia "Wyrazam gotowość uczestnictwa w Polskim Klubie Przyjaciół zajmując postawę bierną-czynną- wyrazam gotowość pomocy organizacyjnej w miarę swoich możliwości" (niepotrzebne skreślić).

Czy cokolwiek z powyższych pobożnych życzeń wyniknie, dowiemy się wkrótce za pośrednictwem ECHA.

KRZYŻÓWKA
WŁASNA
z dwoma chamami i złotym rogiem

POZIOMO

- 1 Drugi egzemplarz
- 6 Futrzana ozdoba płaszcza
- 10 Służa do zamiatania
- 11 Polano bierwiono
- 12 Rzymski bog handlu lub jedna z planet
- 13 Droga obiektu kosmicznego
- 14 Narzędzie ogrodnicze
- 15 Działanie odporne
- 16 Listek korony kwiatowej
- 18 Część stopy
- 20 Zuchwalec, impertynent
- 23 Nierozgarnięty
- 24 Przyjemna woń
- 25 Drobnoroztarta substancja
- 27 Ciemnoczerwony owoc pestkowy
- 29 Mebel kuchenny, taboret
- 31 Cofanie się czegoś
- 32 Wiązka słomy
- 33 Rysunek na ciebie
- 34 Raport, zawiadomienie

35 Przyrząd optyczny w łodziach podwodnych

PIONOWO

- 2 Powściągliwość
- 3 Sztuka budowy instrumentów smyczkowych
- 4 Straganiarka
- 5 Autor dzieła
- 6 Przekupstwo łapownictwo
- 7 Główny pęd rośliny
- 8 Imię żeńskie
- 9 Emerytka
- 17 Występuje przy płaczu
- 19 Przegroda w cerkwiach, oddzielająca ołtarz od reszty świątyni
- 21 Kość obręczy barkowej
- 22 Rzeczoznawca zajmujący się oszacowywaniem
- 25 Płot
- 26 Jednostka organizacyjna w harcerstwie
- 28 Najazd, napasc
- 30 Muza pieśni miłosnej

apteka natury

Redaguje
Dr JADWIGA
GORNICKA

Książki z serii *Apteka Natury* do nabycia pod telefonem 532 - 9054.

T Y M I A N E K

Ciąg dalszy

Tymianek właściwy (pospolity) - *Thymus vulgaris* L. jest więc rośliną aromatyczną, najczęściej stosowaną w lecznictwie ludowym od czasów najdawniejszych cywilizacji ludzkich. Odnaleźć można w zapisach medycznych Egiptu, Greków, Etrusków - ludu zamieszkującego w starożytności środek półwyspu Italii, u Dyskoryda, Hipokratesa, Plineusza, Wirgili. Tymianek zawiera w zależności od gatunku od 0,1 do 1,5% olejku eterycznego. Podgatunków jest ponad 50. Niektóre z nich mają obecnie w rejonie Morza Śródziemnego do 3,5% olejku eterycznego, zawierającego tymol do 50%, karwakrol, p-cymol, alfa-pinen, linalol do 13%, borneol do 15%, cyneol. Ponadto garbniki do 10%, kwasy polifenolowe jak kw. kawowy i chlorogenowy, związki trójterpenowe jak kw. ursolowy, kw. oleanolowy, flawonoidy, jak luteola i jej glikozydy, substancje goryczkowe. Dwa fenole tymianku tymol i karwakrol leczą tak samo jak olejek eteryczny tymianku w całości i są one w farmacji stosowane do różnych preparatów. Niszczą one bakterie węglaka, pałeczkę durową, pałeczkę nosacizny, meningokoki, maczugowce błonicy, gronkowce złociste, prątki grzlicy, itp. Nawet pary tymianku już są bardzo bakteriobójcze. Olejek eteryczny tymianku jest o wiele bardziej antyseptyczny niż woda utleniona, nadmanganian potasu, czy gwałtownie działające bakteriobójcze i zablizniające rany jest silniejsze dla olejków nadtlenionych odterpenowanych niż dla olejków eterycznych w stanie surowym. W celu zneutralizowania siły drażniącej stosuje się odpowiednie rozpuszczalniki. Olejki eteryczne nadtlenione w 10% w rozcieńczonym roztworze mydłanym niszczą florę bakteryjną jamy ustnej w ciągu 3 minut (pasta tymiankowa do zębów). Sproszkowany suchy tymianek jest dobrym środkiem do czyszczenia zębów i do wzmocnienia dziąseł. Można go stosować jako mieszaninę z gliną w stosunku 1:1. Wpływ aktywujący na białe ciała krwi mają olejki tymiankowy, lawendy, bergamotki, cytryny i rumianku. Ich działanie jest antytoksyczne i aktywujące samoobronę organizmu w przypadku chorób zakaźnych (infekcyjnych), gdy to powodza leukocytozę leczniczą z powodu powiększenia liczby białych krwinek we krwi.

Ciąg dalszy
w kolejnym numerze

O CERZE BEZ TAJEMNIC CERA NORMALNA

Występuje bardzo rzadko, przede wszystkim u dzieci i młodych dziewcząt. Charakteryzuje się gładkością, doskonałym ukrwieniem, bezowo-rdzawym kolorytem, umiarkowanym nawilżeniem. Nie ma żadnych defektów, prawidłowo reaguje na wodę i mydło. Jest matowa i gładka, nie ma rozszerzonych porów. Nie występują na niej zaskórniki, grudki, przebarwienia pigmentacyjne, czy rozszerzone naczynia krwionośne. Jest to jednocześnie cera, o którą należy bardzo starannie dbać, gdyż z łatwością przechodzi w późniejszym wieku w skórę suchą.

Prawidłowej oceny i sklasyfikowania skóry powinna dokonywać kosmetyczka, posługując się szkłem powiększającym.

ZAKŁAD KOSMETYCZNY

la Mirage

BASIA

2345 F Dundas Str /West
Toronto Ont M6P 1W7
588 1618

Wybieramy najmiłszą!

Oto sześć polskich dziewczyn, które kandydują do tytułu najmilszej. Czytelników zapraszamy do plebiscytu. Wśród uczestników, podobnie jak poprzednio, rozlosujemy bezpłatną prenumeratę *Echa-Tygodnika Polskiego*. Termin nadsyłania odpowiedzi do 15 stycznia 88, w którym to dniu odbędzie się bal i wybór Miss plebiscytów *Echa*. Wystarczy podać imię. Na dużym zdjęciu powtórka z Joanny, która w poprzednim numerze wypadła nie tyle błado, co czarno, a to z tytułu niewłaściwego wydrukowania zdjęcia.

BEATA

RENATA

ANNA

JOANNA

ZOSIA

IRENA

kolekcje przygotowały:
AVI BOUTIQUE, 1556 Bloor St. W.
J.R. FASHION, 1544 Bloor St. W.
DANYA FASHION, 2378 Bloor St. W.
CAMEL IMPORT LTD.,
480 Roncesvalles Ave.
JOLANTA INTERIORS

Bilety do nabycia
PHOTO STUDIO BARBARA
TEL 279-5144
AVI BOUTIQUE, TEL 534-6723
TEN AUTO BODY, TEL 259-2391
J R FASHION, TEL 533-8881
VILLAGE DELI, TEL 767-3755,
259-8550
PARIS STUDIO, TEL 766-0660
Bal odbędzie się 15 I 88 r. godz 19 00
NA ZAMKU przy OLD MILL

Barbatta
FASHION

zaprasza na:
bal karnawałowy na zamku
pokaz mody - z udziałem Miss Polonia
wybór Miss Obiektyw
wybory Miss Plebiscytu *Echa-Tygodnika*
Polskiego 1987
wybór Miss Fashion Show
wybory fotograficzne "Kobieta i..."

Wyjątkowa szansa! ENCYKLOPEDIA BRITANNICA

wspaniały prezent
dla całej rodziny na całe życie

Po informacje na temat specjalnej oferty
świątecznej dzwonić bezpośrednio do
polskiej przedstawicielki u wydawcy
TEL. 747-1876
po polsku lub angielsku
233-3297 po angielsku
proś Ewę

Halina Baranowska,
M.A., A.I.C.

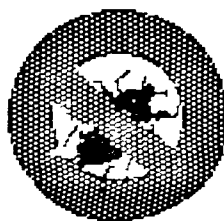
Analiza potrzeb finansowych, ubezpie-
czenia na życie, zdrowie, plany eme-
rytalne, RRSP, dożywotnie renty, ubez-
pieczenia grupowe

The Prudential Assurance
COMPANY LIMITED
suite 503, 295 The West Mall
ETOBICOKE, Ont. M9C 4Z4
TEL. bus 622-1115

HIGH TOP PHOTO LAB

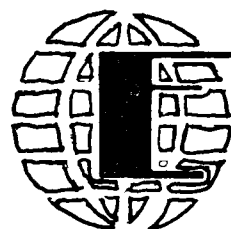
Profesjonalne wywoływanie filmów,
obróbka laboratoryjna zdjęć
TEL. 252-9934

3043 Lakeshore Blvd. West, Etobicoke
MÓWIMY PO POLSKU

ROACH BUSTERS

rewelacyjna, bezwonna
i nietoksyczna metoda
wyteplenia plag karaluchów
mówimy po polsku
tel. 588-3007
lub 259-8309

EMPRESS TRAVEL AGENCY Ltd

185 RONCESVALLES AVE. TORONTO ONT. M6R 2S5 TEL. (416) 536 3554/6991

(naprzeciwko Credit Union) pod fachowym i doświadczonym kierownictwem
RENATY OKOŁO-KULAK

- PRZELOTY DO POLSKI

Pełne informacje

- **BILETY LOTNICZE**, przeloty czarterowe, wycieczkowe i indywidualne
do Polski i wszystkich krajów świata

- **PASZPORTY, WIZY, ZAPROSZENIA**

Atrakcyjne **WAKACJE** i ciekawe **WYCIECZKI** po przystępnych cenach
(Hawaje, Floryda, Meksyk, Wyspy Karaibskie)

- Wysyłamy **PACZKI ŻYWNOŚCIOWE** i artykuły pierwszej potrzeby
do Polski

- **UBEZPIECZENIE** dla przybywających z wizytą do Kanady od \$110 za
3 miesiące (wykupione nie później niż w ciągu 5 dni po przylocie)

- **INCOME TAX** - szybko, sprawnie, tanio

- Załatwiamy wszystkie formalności wizowo-paszportowe

- **Tłumaczenia**, akta notarialne, legalizacje

- Upowazniony Dealer PEKAO - pieniądze na konto A, C, bony, gotówka

PRZYJMUJEMY ZGŁOSZENIA

TELEFONICZNIE, LISTOWNIE I OSOBISCIE

ZAPRASZAMY

Akceptujemy American Express na wszystkie usługi

TEL.: (416) 536-3554/6991

HUMBERVIEW INSURANCE BROKERS LTD.

337 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont.
TEL. 531-4647

INSURANCE NA:

DOMY
SAMOCHODY
KOMERCYJNE
SKLEPY

WYCIECZKI
ZAPROSZENIA
WIZY
WYMIANA PASZPORTÓW
UBEZPIECZENIA SZPITALNE
DLA ODWIEDZAJĄCYCH
BILETY SAMOLOTOWE DO POLSKI

HUMBERVIEW TRAVEL

TEL.: 531-4648

UWAGA!

ŚWIĘTA JUŻ BLISKO
PACZKI DO POLSKI
WYŚLIJ JUŻ DZIŚ PRZEZ

POLIMEX

215 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. Tel.: 537-7914
1575 Sismet Rd. Unit 7, Mississauga, Ont. Tel.: 624-1965

PACZKI MORSKIE • PACZKI LOTNICZE

Odbieramy paczki z domu

- ☐ OWOCE CYTRUSOWE ☐ PRZEKAZY NA KONTO
- ☐ SAMOCHODY ☐ GOTÓWKA ☐ LEKI
- ☐ WĘGIEL ☐ PACZKI ŻYWNOŚCIOWE
- ☐ SPRZĘT GOSPODARSTWA DOMOWEGO

OFERUJEMY RÓWNIEŻ SZEROKI WYBÓR
POLSKICH KSIĄŻEK, KASET I PŁYT

Uwaga Hamilton
i okolice!

Lokalnymi przedstawicielami są

oraz

ACROPOLIS & BALTIC TRAVEL BEACH ROAD MEAT PRODUCTS

1125 King St.
TEL. 545-5365

117 Beach Rd.
TEL. 544-9111

ARNOLD PENK

**Przedstawiciel firmy
sprzedającej samochody
General Motors
SALES AND LEASING**

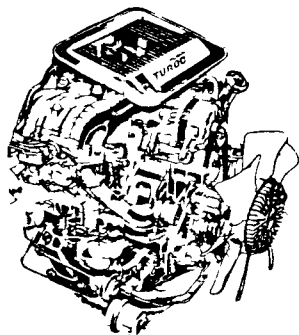
Nowe samochody 87 i 88
posiadają 6-letnią gwarancję lub 100
tysięcy km (power train)
oraz gwarancję antykorozyjną
na 6 lat lub 160 tys. km

Wielka wycieczka samochodów przy wyjątkowo niskim oprocentowaniu. Szeroki wybór nowych i używanych samochodów. Używane samochody mają do 100 000 km roczną gwarancję. ARNOLD PENK gwarantuje najlepsze warunki sprzedaży samochodów: załatwia nr poczekalni, sprzedaż i pożyczkę. Polecam także ubezpieczenie, uwzględniając zagraniczne prawa jazdy, ubezpieczenie a opiekę ARNOLDA PENKA w ciągu całego okresu posiadania auta. ARNOLD PENK posiada długoletnią praktykę w sprzedaży samochodów i udzieleniu pożyczek. Cieszy się wielkim uznaniem i zaufaniem wśród Polaków a także jest jako społecznik. Kupno samochodu jest poważnym wydatkiem finansowym, trzeba wiedzieć kim namierzący poważną transakcję. ARNOLD PENK jest wyróżniony przez GM jako Senior Master Salesman. Czy już ktoś może to załatwić? Zanim podpiszesz gdziekolwiek transakcję zakupu, sprawdźcie u ARNOLDA PENK. Po wszelkie informacje uprzedzić się dzwonić 964-3211 lub do domu na niedzielę porze 731-0757, podając nazwisko i numer telefonu.

832 Bay St., Toronto, Ont.
(przy College St.)

CRANKSHAFT SERVICE & SUPPLIES LTD.

483 Dupont St.

kompletne naprawy,
przebieg układu
• zapłonowego (tuneup)
• kierownicy
• przedniego i tylnego
zawieszenia
• hamulcowego
oraz wszelkie inne
naprawy
POSIADAMY NA WYMIANĘ
WALY KORBOWE
rok gwarancji na części i
robociznę

537-2529
537-5857

Stan Ignakiewicz
Moe Jabouri

5-16

TOYOTA

TERCEL • COROLLA • CAMRY • CRESSIDA
• CELICA • SUPRA • VANS • TRUCKS

Przyjdź zobaczyć

nowe modele 88

w tym całkowicie zmienioną Corollę
DO ZOBACZENIA!

YONGE - LAWRENCE TOYOTA

3020 YONGE ST.
481-5216

(tuż obok przystanku metra)

**JACK
KLIMCZAK**

Tel. domowy
762-9421

QUEEN ELECTRONICS SERVICE

inż. Zbigniew Tarasuk
Zawładanie
o otwarciu nowego zakładu
radiowo-telewizyjnego
naprawy TV VCR stereo,
komputery
naprawy i klienta
kupno-sprzedaż sprzętu
elektronicznego
NAJNIŻSZE CENY PEŁNA
GWARANCJA
TEL. (416) 531-5765

CARCARE

GASOLINE SERVICE STATION

fachowa pomoc we wszelkich
sprawach związanych z proble-
mami samochodowymi
660 Evans Ave
(przy 427 i Browns Line)
TEL. 255-3245

SAFETY

Auto Repairs

WIESŁAW SOKOŁOWSKI
3005 Bloor St. W.

Etobicoke

TEL. 231-6996

Szadzimy usługę w zakresie mechaniki
samochodowej wszystkich marek oraz
wydajemy zaświadczenia potrzebne do
rejestracji samochodów
SZYBKO I SOLIDNIE

Zespół muzyczny POSEJDON

w powiększonym składzie
oferuje Państwu
przyjemną dla wszystkich
muzykę na uroczystości
weselne, kameralne,
przyjęcia i zabawy
Możliwość zatrudnienia
na ZABAWĘ
SYLWESTROWĄ
KITCHENER,
tel 578-9235
TORONTO, tel 661-0215

AUTO DRIVING SCHOOL

"THE HELPFUL PROFESSIONALS"
WOJTEK ANTCHAK

Licencjonowany instruktor jazdy udziela lekcji
oraz przygotowuje do egzaminów państwowych
(Kat "G")

TEL (416) 259-9965 res, 536-5454 b. 3.
1651 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6

DOUBLER TRUCK DRIVER TRAINING

NAUKA JAZDY NA SAMOCHODACH CIĘŻAROWYCH
kategorii A i D

ocena umiejętności i doświadczenia dla kierowców
nauczanie od podstaw wraz z możliwością
zgodnych spać
Registered and approved as a Private
Vocational School

2095 Weston Rd. (na pld. od 401)

244-2725

ELŻBIETA (ELIZABETH) KORZYCKA

PRZEDSTAWICIEL
COOKSVILLE DODGE
CHRYSLER

290 DUNDAS ST. E. Miss.

(pomiędzy Cawthra i #10)

TEL bus (416) 279-3031

Res 625-1961

ZNIŻKA PIENIĘŻNA do \$3000

na wybrane modele. Olbrzymi wybór

PICKUP TRUCKS i VANOW

Model 1987 - rodzinny samochód Shadow

• Nowe samochody mają gwarancję na 7 lat,
lub 15 tys. km

TANIO I Z GWARANCJĄ

OFICJALNY PRZEDSTAWICIEL

KONTA WALUTOWE - BONY
PACZKI Z OWOCAMI LEKARSTWA
SAMOCHODY

BIURO PODRÓŻY

Tel (416) 532-3042

SAVE-O-WAY

OVERSEAS SERVICES

331 Roncesvalles Ave.,
Toronto, Ont., M6R 2M8

Przeloty czarterowe i indywidualne do Polski, Europy i
innych krajów świata. Tanie ubezpieczenia i zaproszenia
dla wizytatorów z Polski

**PACZKI
DO
POLSKI**

Juz od 5 lat

zapewniamy swoim Klientom pewny
i odpowiedzialny serwis wysyłkowy
na paczki morskie i lotnicze do
Polski i innych państw świata

BONUS!

Przy każdym zakupie biletu lotniczego
w naszym biurze można
może wysłać bezpłatnie paczkę
morską o wadze do 10 kg

DR BOŻENA TROCZYŃSKA LEKARZ DENTYSTA

uprzejmie zawiadamia
o otwarciu gabinetu
dentystycznego
w HAMILTON
155 James Str. S.
suite 300
TEL. 525-1854

Przyjmuje
od poniedziałku do czwartku

Echo-Tygodnik Polski w Cambridge D.M. POLONIA DELICATESSEN

Sklep delikatesowy w Cambridge

215 Beverley Str

TEL (519) 740-3803

Polskie i europejskie wędliny i wyroby delikatesowe
Dobre kiełbasy, świeże mięso, śledzie, pierogi,
bigos, flaczki

SOLIDNE POLSKIE MEBLE

Firma "Euroform Ltd"
oferuje Państwu este-
tyczne meble dębowe
produkcji polskiej typu
"Swarzędz"

Oferujemy m.in.

- ścianki meblowe
(wall unit)
- serwantki
- komplety
miski i stoły
- kredensy

2011 Lawrence Ave

W unit 18

(między Jane a

Weston Rd.)

Czynne codziennie

w godz. 9-5 po poł.

sobota 9 rano-9

wieczór

ZAPRASZAMY!

BARAN

Spotkanie po dłuższym niewidzeniu okaże się bardzo miłe. Staraj się nie popsuć dobrej atmosfery jakimś nieopatrznym słowem! Pamiętaj też, że ktoś czeka na wiadomości od Ciebie na dowód Twojej pamięci i przywiązania. Ewentualne plany wyjazdowe mają szansę realizacji, więc nie zwlekaj z załatwieniem spraw z tym związanych. Znak miły - Waga, unikaj Bliźniąt, Dzień - sobota, liczba - 4

BYK

Dni ciekawych spotkań i nietypowych spraw. Wiele będzie zależało od tego, czy potraficie się właściwie znaleźć, pokazać się z jak najlepszej strony. A okazji nie zabraknie! Jeśli nawet dojdą Cię jakieś wieści mogące sprawić Ci przykrość nie okazuj tego. Racja będzie po Twojej stronie, a nadstawianie ucha na plotki do niczego dobrego nie doprowadzi. Dzień miły - niedziela. Twój znak - Skorpion, unikaj Raka. Liczba - 6

BLIŹNIĘTA

Przyptyw sił i energii wpłynie bardzo wydatnie na wzrost Twojej aktywności. Zechcesz przenosić góry! Warto wykorzystać tę sytuację i spróbować załatwić sprawę, która dość trudno przychodzi. Może właśnie teraz przyszedł na to czas? Pojawi się zresztą jak na zamówienie jakaś okazja wymagająca Twojego trudu i zainteresowania. Znak miły - Lew, unikaj Ryb. Twój dzień piątek, liczba - 8

RAK

Spotkasz się z wyrazami uznania i sympatii. Ta sytuacja, choć dobrze Ci znana, ucieszy Cię i sprawi satysfakcję. W dodatku, że za uznaniem pójdziesz najpewniej poprawa Twoich finansów lub konkretna ich perspektywa. Rozmowa z kims bliskim wyjaśni Ci niedawno powstałe problemy. Znak sprzyjający - Baran, unikaj Strzelca. Twój dzień - czwartek, liczba - 3

LEW

Niektóre wydarzenia tego tygodnia trochę Cię zadziwią, a może nawet zaskoczą. Przede wszystkim postawa czy postępowanie kogoś kogo wydaje Ci się że dobrze znasz, sprawi Ci w niemałe zdziwienie. Rzecz cała nie będzie warta Twojej uwagi na dłuższą. Ale przyda się pamiętać o niej. Spotkanie w miłym gronie uprzyjemni Ci koniec tygodnia. Znak miły - Wodnik, unikaj Skorpiona. Twój dzień - piątek, liczba - 8

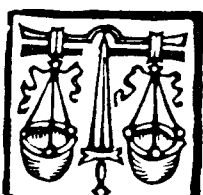
PANNA

Wyjazd który być może właśnie teraz wypadnie, okaże się bardzo udany, choć nie pozbawiony nerwowej atmosfery. Ktoś kto na co dzień towarzyszy Twoim ważniejszym krokom czy posunięciom znajdzie się w tej sytuacji tak jak tego oczekujesz. W sprawach blisko Ci interesujących trochę zmian trudnych do przewidzenia. Znak miły - Ryby, unikaj Lwa. Twój dzień - czwartek, liczba - 6

HOROSKOPI

WAGA

Nowe sprawy, nowe twarze, nietypowe sytuacje. Tak najpewniej będzie ten nadchodzący tydzień. Staraj się nie popsuć go jakimś mało przemyślanym wyskokiem czy posunięciem. W sprawie, która wyniknie dość niespodziewanie, zdobądź się na wyrozumiałość, nie rób igły z wiedeł! To nie da Ci Znak miły - Panna, unikaj Wagi. Twój dzień - niedziela, liczba - 3

SKORPION

W tym tygodniu czas mame Ci w sposób urozmaicony. Nie znaczy to, że będziesz kroczyć po różach, ale sprawy, z którymi się zetkniesz, okazać się ciekawe. I w zasadzie wszystkie do rozwiązania po Twojej myśli, choć nie obyjdzie się bez komplikacji, których rozwiązanie wymagać będzie nietypowych metod i sposobów. Znak sprzyjający - Skorpion, unikaj Barana. Dzień miły - sobota, liczba - 6

STRZELEC

Mimo wydatków, które okazać się konieczne, tydzień, gdy wreszcie znajdziesz czas na spokojną ocenę, da się podsumować na plus. Twoje sprawy potoczą się w dobrym kierunku, a nowe perspektywy wróżyć będą wiele dobrego. Tylko nerwy trzymaj na wodzy! Znak popierający - Bliźnięta, unikaj Koziorożca. Twój dzień - czwartek, liczba - 3

KOZIOROŻEC

Przed Tobą dobry tydzień. Kilka wartych uwagi okazji do spotkań towarzyskich. Szczególnie jedna z przeprowadzonych rozmów może otworzyć przed Tobą nowe możliwości działania. Będzie to wprawdzie wymagało wiele zachodu z Twojej strony, ale nie będziesz żałować. Znak sprzyjający - Koziorożec, unikaj Bliźniąt. Twój dzień - poniedziałek, liczba - 5

WODNIK

Wystrzegaj się sytuacji, która może doprowadzić do spięć. Będą one bowiem później trudne do złagodzenia. Spotkanie z jakiejś wyjątkowej okazji najpierw Cię ucieszy, a potem nieco zawiedzie Twoje oczekiwania. Niemniej fakt Twojej obecności zostanie przez otoczenie przyjęty z aprobatą. Ktoś bliski czeka na list. Znak miły - Rak, unikaj Skorpiona. Twój dzień - środa, liczba - 6

RYBY

Jeśli spotka Cię teraz zawód w sprawach ważnych, nie trać spokoju ani kontroli nad sytuacją. Nie daj po sobie poznać, że się denerwujesz, że Cię to dotknęło. W sposób opanowany i rozważny przystąp do realizacji swoich planów. Są bowiem realne szanse na pozytywny finał. Nie wolno tracić nadziei, ani opuszczać rąk. Znak miły - Koziorożec, unikaj Panny. Dzień ważny - środa, liczba - 8

10 GRUDNIA

16 GRUDNIA

PEŁNO-MOC-NICTWO

(POWER OF ATTORNEY)

Informujemy ze
Credit Union
św. Stanisława
i św. Kazimierza

posiada uprawnienia do zarządzania majątkiem zdeponowanym w Credit Union dla osób znajdujących się czasowo lub na stałe poza granicami Kanady

- Przekazy pieniędzy właścicielom za granicę (np. do Polski)
- Prowadzenie rozliczeń podatkowych (tzw. non resident tax)

KORZYSTAJ Z NASZYCH USŁUG

220 Roncesvalles Ave
tel. 537-2181
12 Denison Ave
tel. 863-0996
2987 Bloor St. W
tel. 236-1225
4260 Cawthra Rd.
tel. 848-4303

SINCE 1972

Realtor
TEL. 532 - 4444
24 HOUR
ACTION CENTRE III

TAK !!!
SUKCES
FIRMY
TO FAKT...

Blisko 1500 sprzedanych
nieruchomości!!!
Chcąc korzystnie i szybko
sprzedać lub kupić
nieruchomość
powierzcie
Państwo to naszej firmie.
Komputerowe połączenia.
40 agentów do usług
Państwa.

Podajemy do wiadomości:
Firma założyła szybki i łatwy
do zapamiętania numer
telefonu
532 - 4444.
Poprzedni numer
532 - 4441
jest teraz drugą linią.

217 RONCESVALLES
Avenue
TORONTO, M6R-2L6

KALENDARZ ECHA

10 grudnia - czwartek

Wschód Słońca. 07 16 Zachód Słońca. 16 50
Wschód Księżycy. 21.52 Zachód Księżycy. 11 20

Imieniny obchodzą: Julia, Bogna i Daniel

1850 - Zmarł Józef Bem, generał, wybitny oficer i teoretyk artylerii, bohater walk w Powstaniu Listopadowym, rewolucji w 1848 r. w Wiedniu, dowódca rewolucyjnych wojsk węgierskich w latach 1848-1849 (ur. w 1794 r.)
1870 - Urodził się Ferdynand Ruszczyc, polski malarz, grafik i scenograf (zm. w 1936 r.)
1898 - Koniec wojny hiszpańsko-amerykańskiej. Hiszpania oddaje Ameryce Guam, Puerto Rico, Filipiny i rzeka się rozszerzyć do do Kuby

11 grudnia - piątek

Wschód Słońca. 07 17 Zachód Słońca. 16 50
Wschód Księżycy. 22.51 Zachód Księżycy. 11 46

Imieniny obchodzą: Damazy i Waldemar

1803 - Urodził się Hector Berlioz, francuski kompozytor, dyrygent, krytyk i pisarz.
1810 - Urodził się Alfred de Musset, pisarz francuski, przedstawiciel romantyzmu (zm. w 1857 roku)
1843 - Urodził się Robert Koch, niemiecki lekarz, laureat Nagrody Nobla.

12 grudnia - sobota

Wschód Słońca. 07 18 Zachód Słońca. 16 50
Wschód Księżycy. 23 49 Zachód Księżycy. 12.09

Imieniny obchodzą: Adelajda, Joanna, Aleksander i Konrad

1821 - Urodził się Gustaw Flaubert, pisarz francuski
1860 - Urodził się Jan Kasprówicz, poeta (zm. w 1926 r.)
1890 - Urodził się Kazimierz Ajdukiewicz, logik i filozof (zm. w 1963 r.)

13 grudnia - niedziela

Wschód Słońca. 07 18 Zachód Słońca. 16 50
Wschód Księżycy. --- Zachód Księżycy. 12.30

Imieniny obchodzą: Lucja i Otylia

14 grudnia - poniedziałek

Wschód Słońca. 07 19 Zachód Słońca. 16 51
Wschód Księżycy. 00 48 Zachód Księżycy. 12.52

Imieniny obchodzą: Alfred i Izidor

1875 - Urodził się Dobri Christow, bułgarski kompozytor, pedagog i dyrygent (zm. w 1941 r.)

1895 - Urodził się Paul Eluard, poeta francuski, jeden z inspiratorów surrealizmu (zm. w 1952 r.)

15 grudnia - wtorek

Wschód Słońca. 07 20 Zachód Słońca. 16 51
Wschód Księżycy. 02 52 Zachód Księżycy. 13 42

Imieniny obchodzą: Celina, Nina, Ireneusz i Walerian

1892 - Urodził się J. Paul Getty, amerykański miliarder

16 grudnia - środa

Wschód Słońca. 07 20 Zachód Słońca. 16 51
Wschód Księżycy. 02 52 Zachód Księżycy. 13 42

Imieniny obchodzą: Adelajda, Alicja, Albina i Zdzisław

1965 - Zmarł William Somerset Maugham, pisarz angielski, autor społeczno-psychologicznych nowel i powieści, a także komedii satyryczno-obyczajowych (ur. w 1874 r.)

JOHN CZECHOWSKI DELICATESSEN

650 The Queensway

Najwyższy czas by zamówić szynkę do marynaty!

SKORZYSTAJ ZE SPECJALNEJ CENY!

WYTNIJ TO OGŁOSZENIE A DOSTANIESZ

MINI SZYNKĘ "BLACK FOREST"

W CENIE \$ 7.20 ZA KG

Ilość towaru ograniczona

**PRZYGOTOWALIŚMY WIELE ATRAKCYJNYCH
DELIKATESOWYCH, ŚWIĄTECZNYCH WYROBÓW
ZA PRASZAMY**

ROCKWOOD DELICATESSEN

4141 Dixie Rd. MISSISSAUGA

TEL. 624-1244

SKLEP DELIKATESOWY w kompleksie handlowym
Rockwood Mall w Mississauga
pomiędzy Lumber i Burger King

Posiadamy wyśmienite polskie i niemieckie
wędliny oraz europejskie wyroby delikatesowe
**PRZEDŚWIĄTECZNA ZNIŻKA 10%
DLA ZAKUPU POWYŻEJ \$20
PO PRZEDSTAWIENIU KUPONU**

**Kupon Rockwood Delicatessen
upoważnia do zniżki cen 10%**

W sprzedaży polskie gazety

ONTARIO BREAD CO. LTD

178 Ossington Ave., Toronto

TEL. 532-4929

najpopularniejszy, pyszny, świeży chleb
do nabycia w najlepszych sklepach w Toronto i w Ontario

nowy punkt sprzedaży Rockwood Delicatessen
4141 Dixie Rd., Mississauga

Copernicus

MEAT PRODUCTS

79 Roncesvalles Ave

TEL. 536-4054

Posiadamy świeże mięso
wykrojone na życzenie Szynki,
boczki balerony kielbasy
na sposób polski oraz wiele innych
wędlin i delikatesów ogórki
kiszzone kapustę z boczki,
śledzie pierogi.
T. S. PAKULSKI

RENEWAL

Construction and
Renovation

Instalacje elektryczne,
renowacje łazienek, kuchni,
wykładziny, kafelki,
wykańczanie piwnic
Bezpiełna wycena.
TEL. 249-5212 lub 742-1302

UBEZPIECZENIA, KSIĘGOWOŚĆ

HUMBERVIEW INSURANCE

337 Roncesvalles Ave., Toronto

TEL. 531-4647

Ubezpieczenia chorobowe dla odwiedzających Kanadę

LEVIN & GIAMMATTOLO

CHARTERED ACCOUNTANTS

YURY LEVIN, B.B.A., C.A.

Prowadzenie ksiąg według najnowszych przepisów

620 Wilson Ave. suite 335

Downsview, Ont. M3K 1Z3

TEL (416) 635-7063

268 Main Street North

Brampton, Ontario

TEL (416) 459-7111

JANOSIK

POLECA SVOJE USŁUGI W ZAKRESIE PRZEWOZU OSÓB
NA TRASIE

TORONTO - MIRABEL - TORONTO

Jak również na "Stefana Batorego"

Telefon w Toronto

247 0817

UMIARKOWANE CENY

SPECJALNA ZNIŻKA DLA RODZIN

Chester's Income Tax Service

Czesław Kępa

TEL. 238-0447

Income Tax Consultant, Członek Kanadyjskiej
Federacji Konsultantów d/s Podatkowych

NEW YORK LIFE INSURANCE COMPANY

FINANCIAL PLANNING UBEZPIECZENIA

Life insurance (na życie) • Disability (chorobowe)
• Mortgage (hipoteczne) • Business (handlowe) RRSP •
Annuity (emerytury)

SOLIDNIE • TANIO • SZYBKO

ANDRZEJ KRYSIAK

Po bliższe informacje proszę dzwonić

biuro 226 6515 dom 858-0129

INCOME TAX SERVICE FINANCIAL PLANNING

ZOFIA ADAMCZYK, M.B.A.

TEL. 822-6826

Zeznania podatkowe dla osób prywatnych i małych
przedsiębiorstw według najnowszych przepisów finansowych

Bezpłatne konsultacje i porady

Montreal ALEXANDER

transport

przeprowadzki

(także z Toronto i do Toronto)

TANIO • SPRAWNIE

TEL (514) 932-1075

lub

(514) 931-2240

MARGOR ELECTRIC

RESIDENTIAL
COMMERCIAL

Zakładanie nowych instalacji
elektrycznych, remonty
Montaż i naprawa urządzeń elektrycznych
i elektrycznych

MAREK

TEL. 239-0868

METRO LICENCE E-1843

FIRMA ITPOL CONSTRUCTION

• kompleksowe remonty i
renowacje domy, biura, sklepy
• fachowe porady oraz wyceny
gratis

• ścian sufitów, prace
wykończeniowe
• stolarka, malowanie, instalacje
TEL (416) 271-7029

EURO-AMERICAN ELECTRICIAN INC

RESIDENTIAL

COMMERCIAL

INDUSTRIAL

TEL (514) 334-2966

ARMADALE Meats Product (Mfg) Ltd.

1011 Haultain Court Unit 16/17

Mississauga, Ontario L4W 1W1

Tel 625-8326/27

Sprzedaż hurtowa mięsa i wyrobów mięsnych
bezpośrednio w masarni

VOYTEK

MECHANICAL
CONTRACTING

Specialists in the
SALES INSTALLATION

REPAIRS

AIR CONDITIONING

HEATING

VENTILATION

HUMIDIFIERS

WRITTEN GUARANTEE

"ASK US ABOUT OUR SPECIAL
OFF-SEASON INSTALLATION
RATES"

756-3494

NETTOYEUR PURE WHITE CLEANERS

2372 Jolicoeur St

MONTREAL, P.Q.

H4E1X8

TEL (514) 768-3325

Usługi pralnicze, czyszczenie chemi-
czne, odbiór z domu klienta
transport przeprowadzki paczki
klienta na zamówienie do Polski i nie
tylko, oraz sprzedaż, dostawa i
wysyłka upominków na różne okazje

ZESTY'S GOURMET DELI

polskie delikatesy w Mississauga (Clarkson)
wyszukane smaczne i najwyższej jakości potrawy
urządzamy chrzestny komunie przyjęcia weselne itp
zapewniamy sprawną, szybką obsługę
wykwalifikowanego personelu

Właściciele Jadwiga i Gabriel Mencfeld
TEL 823-1167

1900 Lakeshore Rd. W. Mississauga

na wchód od Southdown Rd. na Inverhouse Plaza
pon. - środa 9-18" czwartek - piątek do 19" sobota 9-18"

KINGSWAY MEAT PRODUCTS AND DELICATESSEN LTD

HUBERT WESIERSKI, VAN GRIG

2342 Bloor St. W., Toronto

TEL. 762-5365

ZAWIADAMIAJĄ CAŁĄ POLONIĘ

o wznowieniu najwyższej jakości produkcji wędlin oraz mięsa wykrojonego
na życzenie Klienta
Posiadamy również wysokiej jakości
wyroby garmażeryjne oraz delikatesy
CENY KONKURENCYJNE

NOWO OTWARTE DELIKATESY

WARMIA

zapraszają całą Polonię

na smaczne wędliny i mięsa wyrabiane na miejscu

specjalność kielbasa warmińska

od 9 do 20-ej 6 dni w tygodniu

323 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont.

TEL 521-4861

L.B. Construction

construction • renovation
• roofing
• carpenters • painting • parquets
• aluminum siding

LES BARWINSKI

Ceny konkurencyjne!

COMPUTERIZED ACCOUNTING BOOKKEEPING & INCOME TAX SERVICES

TEL (416) 762-5891

Fachowo i solidnie

• księgowość i rachunkowość
dla małych przedsiębiorstw
• wypełnianie formularzy

Zespół muzyczny TRANSFER z Hamiltonu

na wszystkie okazje

Repertuar znanych
i lubianych zespołów polskich
dla wszystkich generacji

TELEFON

Toronto 661 0215 i 766-5894

Kitchener 578 9235

Hamilton 561-6955

ENGINEERING & INDUSTRIAL MAINTENANCE

Instalacje elektryczne

Podłączanie, naprawy urządzeń

elektrycznych i elektronice

RESIDENTIAL COMMERCIAL

AND INDUSTRIAL

CAŁY TYDZIEŃ

TEL. 225-7226

Solidnie, tanio, sprawnie

INDEPENDENT COMPUTER EXPERTS

• Oprogramowanie

• konsultacje

• szkolenie

• przygotowanie resume

TEL. 742-1387

JUBILERZY

POLSKI ZŁOTNIK

zawadzamy o otwarcie nowego sklepu

złotniczego przy

87 Roncesvalles Ave

Toronto, Ont. M6R 2K6

WYKONUJEMY USŁUGI ZŁOTNICZE.

grawerowanie

naprawa złotej i srebrnej biżuterii

wyroby z powierzonego materiału wg. życzeń

Klienta

naprawa zegarków

ELECTRICAL CONTROL ENGINEERING

RESIDENTIAL COMMERCIAL

INDUSTRIAL

Zakładanie nowych, renowacja instalacji

elektrycznych

Montaż oraz naprawa urządzeń

elektrycznych

oraz elektro-pneumatycznych

MAREK

TEL. 239-0868

UNIVERSAL HARDWOOD FLOORING

cyklinowanie nowych i starych

podłóg drewnianych jak również

malowanie oraz instalowanie

wszystkiego rodzaju podłóg

NAJLEPSZE CENY

PRACUJEMY W OBSŁUGA

285 Scarlett Rd. Toronto M6N 4L1

TEL. 763-2270

ANDRZEJ ZAREMBA

THE FUTURE BAKERY

NAJLEPSZY W MIEŚCIE ŚWIEŻY CHLEB

dostarczamy do sklepów i do domu

739 Queen St. W

Toronto, Ont.

TEL 368-4235

LEKARZE, DENTYŚCI, APTEKI

**BIO-
ENERGO-
TERAPIA**
uspokaja, łagodzi bóle,
uzdrawia
indywidualne 30-minutowe zabiegi
w London i innych miastach
przeprowadza
WŁADYSŁAW KREOWSKI
TEL (519) 438-1085
członek polskich, brytyjskich
i kanadyjskich towarzystw
terapii psychicznych

**DENTURE THERAPY
CLINIC**
JAN M. WIŚNIEWSKI, D.T.
Pierwsza polska protezownia
dentystyczna

**2337 Dundas St. W. Toronto
M6R 1X6
(Bloor Dundas Square Building)
TEL (416) 533-8811**

**DENTYSTYCZNE
PROTEZY**
URSZULA L. BAUMAN, DT
4 Wall Ave., Toronto
(Hwy 401 i Weston Rd.)
przyjmuje codziennie i w soboty
MÓWIMY PO POLSKU
TEL (416) 245-7168

MARIA DAGNIEWSKA
LECZY ZIOŁAMI

Lekarz z Polski z długoletnią europejską
i afrykańską praktyką leczenia ziołami
przyjmuje
poniedziałki, wtorki i czwartki

2299 Dundas W., poster
TORONTO M6R 1X7
TEL. 537 7223

247 258

**Ziada zycia
WIEKIE LIVE**

Doświadczamy, że życie jest krótkie i cenne. Dlatego chcemy, abyś miał jak najwięcej czasu na życie. Dlatego chcemy, abyś miał jak najwięcej czasu na życie. Dlatego chcemy, abyś miał jak najwięcej czasu na życie.

DRAMA DONACOM

TEL. (312) 237-0263

P.O. Box 20124, Chicago, IL 60628-0124

U.S.A.

**dr Iwona
Jaeschke**
lekarz rodzinny

**uprzejmie zawiadamia
o otwarciu
gabinetu lekarskiego w
HAMILTON
przy 234 James St South
pokój 103
TEL. 528-8398
godziny przyjęć
od poniedziałku
do piątku
9-17⁰⁰**

UREK PHOTOGRAPHY
 PORTRET • SLUB • REPORTAŻ
 TEL. (416) 244-8903
**ŚWIĄTECZNA
 OKAZJA**
**PORTRET PRZY CHOINCIE
 W TWOIM DOMU**
 JERZY PAWLAK
 Polecam polskie karty z
 życzeniami

doktor
Matthew Kuszewski
FAMILY PHYSICIAN

uprzejmie zawiadamia o otwarciu
praktyki lekarskiej w Toronto
przy 22 Roncesvalles Ave
Proszę dzwonić pod
531-8887

Wszelkie porady medyczne, powypadkowe,
rodzinne, stress-relaxing,
psychoterapia, wizyty domowe

**PAIN/ ACUPUNCTURE
CLINIC**

Wojciech Filipowicz, P Ac
Member of Acup. Foundation of
Canada
Consultations Treatment
2299 Dundas St. W., Toronto Ont
TEL (416) 537-7223

Dr. J. Wójcik
MEDYCYNĄ OGÓLNA
6000 COTÉ DES NEIGES 190
Montreal
(w pobliżu szpitala St. Mary's i Jewish
General)
TEL (514) 342-4522,
342-4525

dr Janina Dutkiewicz
FAMILY PHYSICIAN
zawiaadama o otwarciu
gabinetu lekarskiego przy
3095 Glen Enn Dr ste 7
MISSISSAUGA
TEL 828-0038

**Polska Księgarnia
Wysyłkowa
"OD NOWA"**
oferuje najtańsze polskie książki
w Kanadzie. KATALOGI wysyłamy
na życzenie
**3950 Lawrence Ave. E
Apt 506
TEL. (416) 431 - 9882**
Dla mieszkańców wschodniej części
Toronto możliwość dostawy do domu

**Porady astrologiczne
Horoskopy urodzinowe
Prognozowanie przyszłości
Dobór partnera
Cenowy zestaw astrologicz-
no-horoskopowy**

TEL. 259-8547

KSIEGARNIE
POLSKA KSIEGARNIA
WYSYLKOWA
posiada: słowniki francuskie, angielskie
techniczne i inne książki do nauki języków
kalmarskie, młodzieżowe i bajki, religijne,
karty swiateczne
Montreal, P Q P Box 647
NDG H4A 3R1
TEL. (514) 489-0396

INTERNATIONAL VIDEO SERVICE

Oferuje obsługę video w systemie amerykańskim na terenie Polski nagrywanie wszelkiego rodzaju spotkań uroczystości itp. od \$49

odtwarzanie Kaset video w walizkach z trzema wstawkami od \$29

Świąteczne video-listy i życzenia jedno- i dwustronne oraz wszelkie inne zlecenia

Informacje (416) 769-4366 całą dobę

OBSŁUGUJEMY KAŻDĄ KANADĘ I USA

Visa • Master Charge

Dr Anna R.
JAKUBOWSKA
lekarz rodzinny
z długoletnim doświadczeniem
w chorobach skóry
uprzejmie zawiadoma o otwarciu
gabinetu lekarskiego przy
5353 Dundas W pokój 218
(tuż obok stacji metra Kipling)
TEL 234 0700
w dni powszednie (z wyj) wtorków 18-21
soboty 10 15 248-262

dr Bogdan Pietraszek
rozpoczął praktykę lekarską
w Toronto jako lekarz ogólny
tj "Family Doctor"
w gabinecie przy
190 Fern Ave
naprzeciwko Credit Union
TEL 532-4317
przyjmuje od pon. do piątku 10 18
w soboty 10 13
ODBYWA TEŻ WIZYTY DOMOWE

**COMPUTER
DISTRIBUTING**

A s p e c i a l i s t American & computer.

121 Roncesvalles Ave. Toronto Ont M6R 2K9
TEL (416) 531-8786

IBM PC/XT compatible
Kompletny system juz od \$ 614

VANCOUVER, B C
1 okolice

- sprzedaż i kupno nieruchomości
- porady hipoteczne

prosimy telefonować lub pisać
int. **Małgorzata Roszkowski**
Greta Roszkowski
dom (604) 437-3649
biuro (604) 872-0321

CENTURY 21 TRADEWIND REALTY
2710 Commercial Drive
Vancouver B.C. V6N 5P4
Cooperation & Referrals
across Canada

Julia Korpała, L.L.M.
Adwokat z Polski
z długoletnią praktyką
 Udziela porad i pomocy we wszelkich
 sprawach na terenie Polski, m.in.
 małżeństwa przez pełnomocnika, rozwody
 we wszelkie notarialne pełnomocnictwa do Polski
 oraz sprzedaje, kupna i darowizny domów, g-
 spieków i inne sprawy majątkowe w Polsce oraz
 polskich sądów i urzędów

3290 Lakeshore Blvd. W
TORONTO M8V 1M4
TEL 255-5554
 po telefonicznym uzgodnieniu

DOŚ WIADZONA
KOSMETYCZKA Z POLSKI
zaprasza młde Klientki
do nowo otwartego salonu
Le Visage
(wejście przez Paris Studio)
2007 Bloor St. W
TEL. 766-0660

**Jeżeli 30-40 tys. rocznie zarobione
na part-time rozwiąże Twoje problemy
dołącz do nas!**
**zapewniamy szkolenie oraz
całe niezbędne wyposażenie**
**Mala inwestycja wymagana
(pewny, szybki zwrot)**
zadzwoń pod 896-3078 lub 823-3362

nowo otwarty sklep

FINE PIANOS

oferuje sprzedaż nowych pianin i fortepianów znanych firm europejskich
oraz słynnej firmy amerykańskiej Wurliitzer
NAJNIŻSZE CENY • PEŁNA GWARANCJA
• MOŻLIWOŚĆ ZAKUPU NA SPŁATY

wrowadzimy również wszelkie naprawy i strojenia pianin i fortepianów oraz
udzielamy lekcji gry na pianinie

TEL 896-9782

35 Kings St. E. unit 16 Mississauga
od godz. 10 do 19-tej

Polanta Interiors

Wszystko, czego potrzebujesz do swojego domu, znajdziesz tutaj:

- zabudowę pokojów i pionowe wyposażenie kuchni i łazienek
- mod. na zamówienie do mieszkań nowoczesny sprzęt oświetleniowy
- srebrna biżuteria
- tapetami z bogatym zdobnictwem
- zabudowę

2200 Bloor Street W., Toronto, Ont. M6S 1P6 tel. 742-5000 742-5000

**Apteka
Wysyłkowa®**

- szybka i tania wysyłka leków z Europy, Japonii i Ameryki
- przyjmujemy i realizujemy zamówienia z całego świata
- wycena recept jest bezpłatna

EuroPak International®
1339 Baseline Rd , Unit 5554
Ottawa, Ontario, K2C 3M1
CANADA tel 613/728-4446

LEKARSTWA do POLSKI

LEKARSTWA do POLSKI

**LESŁAW
SOSNOWSKI**
magister praw (Uniwersytet Warszawski)
Bachelor of Law (University of Ottawa)
ADWOKAT NOTARIUSZ
1419 Carling Ave. ste. 2
Hampton Park Plaza
Ottawa, Ont. K1Z 7L6
TEL. (613) 722-0159

 Lech W. Prusiński
Immigration Consultant
Porady w sprawach emigracyjnych
(Consultations tylko we wroki)
goda: 12-19
PROSIMY O TELEFONICZNE
UZGADNIANIE WIZYT
BIURO:
192 Garden Ave., Toronto
192 GARDEN AVE TORONTO
TEL 599 1650

dermaton

**ZAKŁAD
KOSMETYCZNY**

- Pielęgnacja twarzy, rąk i stóp
- Usuwanie zbędnego owłosienia
- Specjalistyczna aparatura
- Jakosciowe kosmetyki
- Wizyty prosimy zamawiać telefonicznie

TEL 766 - 1867
2198 Bloor St W Toronto

dr Jerzy Ochociński
z długoletnim doświadczeniem
w schorzeniach stawów i kręgosłupa
oraz komplikacjach pourazowych
&
dr Paweł Ochociński
uprzejmie zawiadamiają
o otwarciu gabinetów lekarskich
w Toronto
2199 Bloor West
TEL. 762-4136

SYRENA TRAVEL LIMITED
 1684 Queen Street West
 TORONTO ONTARIO CANADA M6R 1B3
 tel 1-416-533-9486

● **SYRFNA w służbie Polonii od 1957 roku**
Oferujemy
 1987 - loty do Polski, szybko, tanio
 Chcesz odwiedzić rodzinę - korzystaj z naszych usług
 Polecamy ubezpieczenia dla odwiedzających Kanadę

TOWARY DO POLSKI

- * Można dowolnie zestawiać skład paczki
 - * Dostawa do domu odbiorcy $\pm$ 14 DNI
 - * Odbiorca nie ponosi żadnych opłat
 - * Nadawca otrzymuje potwierdzenie
 - * Dostawa z Europy Zachodniej
 - * Zamówienie minimum 4 kg, maximum 10 kg
-

<i>Ilosc</i>	<i>Nazwa towaru</i>	<i>Cena C\$Razem</i>
x1 kg	pomarańcze	2 90=
x1 kg	cytryny	2 90=
x1 kg	grejpfruty	2 90=
x1 kg	mandarynki	2 90=
x1 kg	banany	3 40=
x1 szt	ananas świeży	3 90=
x1 szt	kiwi (jumbo)	0 90=
x1 szt	kokos (jumbo)	2 90=
x100g	czekolada mleczna	1 30=
x100g	czekolada orzech	1 30=
x100g	czekolada deser.	1 30=
x750g	chałwa	7 50=
x250g	kawa ziarnista	3 40=
x250g	herbata sypka	2 60=
x800g	kakao	6 80=
x450g	szynka w puszcze	5 80=
x1 kg	szynka wędzona	13 80=
x500g	rodzynki	3 40=
x250g	figi	2 00=
x250g	migdały	4 60=
x200g	daktyle	3 00=
x200g	wórki kokosowe	2 40=

Transport, dostawa, ubezpieczenie 5 50

Zalaczam Cheque Money Order Total C\$
NADAWCA _____

ODBIORCA

Zamówienia EUROPAK INTERNATIONAL
1339 Baseline Road, Box 5554, Ottawa
Ontario K2C 3M1, Canada, tel 613/728-4446

NIERUCHOMOŚCI • KUPNO • SPRZEDAŻ

Ponad 15 lat doświadczenia w sprzedaży

JACEK GOGOLA

TEL.: biuro: 890-7474 (24-godzinny serwis)
dom: 826-0747

Pomoc w załatwianiu spraw finansowych i prawnych

Dwurodzinne wolno stojące domy od 159,900 Mississauga lub Etobicoke
Wolno stojące jednorodzinne domy od 139,900
Idealny dom na start. Około 10% wpłaty z dołu

JOHN WOLWOWICZ
BIURO 236-2666
DOM 251-8161

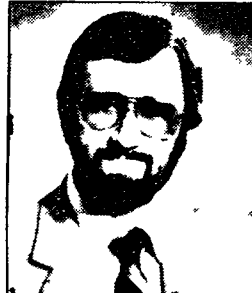
JAN WOLWOWICZ

15 LAT DOŚWIADCZENIA W "REAL ESTATE"

KUPNO • SPRZEDAŻ • OSZACOWANIE

FINANSOWANIE NIERUCHOMOŚCI W TORONTO I OKOLICY oraz INFORMACJA ODNOŚNIE NABYCIA NIERUCHOMOŚCI PRZEZ CUDZOZIEMCA W POLSCE

- Waterfront building lots - Kaszuby - from \$ 12000
- South Etobicoke \$ 199,900, odnowiony, 6 pokoi (dom do szybkiej sprzedaży)
- West Mississauga. \$ 239000 - 4 sypialnie, backsplit, duża działka, podwójny garaż, wykonany "basement"

PIOTR POBOJEWSKI

TEL biuro 743-7722 dom 890-2145

Macdonnell/Fern - wolno stojący dochodowy dom, z miesięcznym dochodem ok. \$ 2100
wszystko nowe. Cena wyw. \$ 234 900.
Business (sklep delikatesowy) do sprzedania w Scarborough. Cena \$ 69,900.
Dundas/Mavis przepiękny 3-sypialniowy townhouse wykończony basement, garaż,
prywatna parcela, 2 łazienki. Cena wyw. \$ 126,500
Przepiękny duplex z możliwością zrobienia apartamentu w basamencie: 2 oddzielne
wejścia z basamentu z łazienką. Cena wyw. \$ 259 000
Blisko kolejki Bloor/Dundas - 3-piętrowy dochodowy dom, 12 pokoi, 3 kuchnie 3 łazienki,
wszystko nowe dochód roczny \$ 31 200 Cena wyw. \$ 229 900
Scarlett/Eglinton 1 sypialniowy co-op apartament, nie zamieszkały. Cena \$ 85 000.
Dundas/Credit Woodlands 5 sypialniowy townhouse condo pokój gościnny jadalnia,
balcon, garaż 2 łazienki, 2 łodówki, 2 piece wall suszarki. Wszystko w cenie \$ 139,900.
Pol udniowe Etobicoke 4 apartamentowy budynek \$ 40 000 dochodu rocznie duża parcela
2 par. angaru. Cena wyw. \$ 359 000

ANNA KRYSIAK

FUTJRE I R E Ltd
130 Kennedy Ave
Bloor West Village

zapewnia

solidną i zyciową obsługę przy
sprzedaży i kupnie nieruchomości
załatwienie hipotek na
docelnych warunkach oraz
formalności prawnych
• 24 godzinny serwis
• najaktualniejsze informacje
poprzez komputerowe połą-
czenie z Toronto Real Estate
Board

WEST TORONTO • MISSISSAUGA

• BRAMPTON

Mississauga nowy wolno stojący dom, 2200 stóp kw., "family room" z komin-
kiem, skylight, podwójny garaż. Cena \$ 199 900
Etobicoke piękny dwupiętrowy samodzielnie stojący dom z garażem, 3 sypial-
nie parkietowa podłoga z drzewa owocowymi. Cena wyw. \$ 207 000
Steeles/Brimley 3-sypialniowy wolno stojący piękny wewnątrz, podwójny
garaż, wygodna lokalizacja. Cena \$ 217 000

TEL. biuro : 769-3300; dom: 858-0129

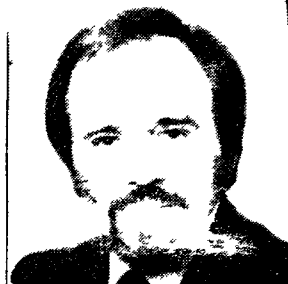

Aleksander Około-Kulak

biuro 259-9231
dom 621-3457

**SPRZEDAŻ • KUPNO • WYCENA
NIERUCHOMOŚCI**

Lakeshore/Dixie - 3 sypialniowe condominium z dużym balkonem
blisko komunikacji. cena \$ 149 900
Mississauga 2 3 sypialniowe townhouse po przystępnych cenach
Mississauga nowy dwupiętrowy wolno stojący dom z garażem. cena
\$ 174 900
West Mall - 3-sypialniowy apartament, luksusowo wykończony

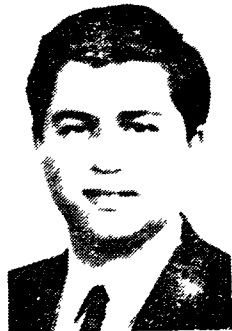

METRO TORONTO
Sprzedaż-kupno, wynajem
domów, interesów
i apartamentów
Solidna i fachowa pomoc w
załatwianiu formalności
prawnych i finansowych

Kamil KOWALCZYK

Tel. biuro: 536-5000

dom: 690-4182
24 godzinny serwis

Lakeshore Blvd. wolno stojący dom prywatny z apartamentem w piwnicy
cena okazjna.
High Park 3-sypialniowy wolno stojący dom \$2,200 dochód z wynajmu plus
mieszkanie dla właściciela
Mississauga Condo Apart w budynku mającym wiele udogodnień
Georgian Bay super rezydencja do zamieszkania przez cały rok blisko jeziora

Irena Koper
Representative

265 Rimrock Rd Ste 205
Downsview Ontario M3J 3C6
Bus 631-6523 Res. 267 8815

**UBEZPIECZENIA
WSZELKIEGO RODZAJU**

Mutual of Omaha Insurance Company

- 1250 dol miesięcznie wolny od podatku dochód w razie choroby
- choroby lub wypadku dla osób zatrudnionych na własny rachunek
- plany finansowe zabezpieczające dzieci
- plany emerytalne RRSP
- ubezpieczenia na życie

JERZY MAJEWSKI M.Sc.

TEL bus . 631-6523, home 452-7239

EAGLE
REAL ESTATE LTD.

Julia

Korpała, L.L.M.

tel. biuro: 259-9231 dom: 255-5954

Bloor/Cawthra murowany dom, backsplit, 4 sypialnie garaż. Doskonale zapro-
jektowane i stylowe wnętrza z kominem. Piękna duża parcela. Cena \$ 212,500
Dundas/Dixie (Mississauga) townhouse, 3 sypialnie cena \$99 500

Montreal Trust
247-7884
24-godzinny serwis

Dżidka Skrętkowska

dom: 249-2958

**serdecznie zaprasza zainteresowanych wynajmem,
kupnem i sprzedażą nieruchomości**

Mam najaktualniejsze informacje z komputera (bezpłatne połączenie z
Toronto Real Estate Board)
gwarantuję szybką, solidną, zyciową pomoc przy załatwianiu pożyczki,
formalności prawnych

Dixie 2-sypialniowe condominium z pełną łazienką. Living room z wyjściem na balkon.
Cena tylko \$ 108,900
Tor-kon-Dundas 3 sypialniowy townhouse do sprzedania. Cena \$ 106 tys

Mississauga townhouse 4 sypialnie 2 łazienki piwnica wykończona z pokojem
muzycznym, wykładzina dywanowa bardzo czysto utrzymany blisko szkół
sklepów. Cena \$ 125 900

121 Roncesvalles Ave., Toronto Ont M6R 2K9
TEL (416) 531-8786

PACZKI DO POLSKI

- ☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆
- ☆☆ ATRAKCYJNA OFERTA ☆☆
- ☆☆ ŚWIĄTECZNA ☆☆
- ☆☆ największy wybór owoców cytrusowych ☆☆
- ☆☆ • gotowe zestawy ☆☆
- ☆☆ paczek świątecznych ☆☆
- ☆☆ • paczki morskie i lotnicze ☆☆
- ☆☆ odbieramy paczki z domu i pakujemy bezpłatnie ☆☆
- ☆☆ • zlecenia spożywcze i techniczne ☆☆
- ☆☆ • przekazy na konta i do rąk ☆☆
- ☆☆ • najtańsze ubezpieczenia wizytujących ☆☆
- ☆☆ • duży wybór ziół Harbapolu ☆☆
- ☆☆ oraz polecana przez dr Górnicką książka o ☆☆
- ☆☆ ziołolecznictwie ☆☆
- ☆☆ Lek z Bożej Apteki ☆☆
- ☆☆ Firma PIAST posiada własny, dobrze ☆☆
- ☆☆ skomputeryzowany serwis ☆☆
- ☆☆ WSZYSTKO Z GWARANCJĄ ☆☆
- ☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

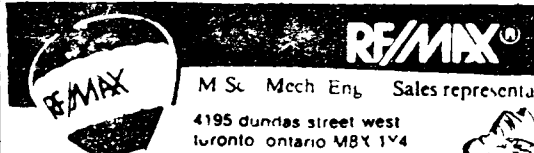

BARBARA SAWALA

udzieli wszelkiej pomocy i informacji
w zakresie sprzedaży, kupna i wynajmu
posiadłości w Burlington Hamilton
i okolicach
Prosimy dzwonić

Alec Murray Real Estate Co Ltd
(416) 639-8004 - czynny całą dobę

TEL domowy (416) 332-8119

Bohdan (Bob) SZEWCZYK

Biuro: 231-0600;
Dom: 247-4437

**OKAZJA DLA
BUDOWLANCA (stolarza)
DOM DO REMONTU**

- OBECNIE mieszkanie \$1500/miesiąc dochodu z wynajmu,
- PO REMONCIE około \$40000 dochodu,
- POŻYCZKA 85% ceny zapewniona
- OPŁATA WSTĘPNA - do uzgodnienia

ADVANCE REAL ESTATE Ltd.
1055 Bloor St W
Od 1958 roku udziela Polonii
solidnej i fachowej pomocy przy kupnie
i sprzedaży wszelkich nieruchomości
Obecnie jest najlepszy okres aby kupić dom - jest duży wybór
i można uzyskać najlepszą cenę - a z wiosną na pewno
ceny wzrosną. Po wyczerpujące informacje proszę dzwonić

DANUTA KOTAPKA

Tel. biuro: 534-9246
dom: 769-5394

Telefon nie zobowiązuje, a porozmawiać warto.

Zachodnia Mississauga - wolno stojący kompletnie nowy dom 4 sypialnie 3 łazienki
pokój rodzinny z kominem - duża działka.
Torken/Bloor wolno stojący murowany dom z basenem 3 sypialnie wykończony
basement z oddzielnym wejściem. Spokojna ulica w najatrakcyjniejszej części Mis-
sissauga.
Queensway/Royal York wolno stojący dom dla kupujących po raz pierwszy 2 sy-
pialnie duża kuchnia duża działka.
Dundas/Cawthra 3-sypialniowy townhouse poniżej 100 000 tys.

A. IWAN w Bundeslidze!

Andrzej Iwan ostatnim meczem w sezonie jesiennym z Bałtykiem zakończył swoje występy w ekstraklasie

Kolejnym etapem w jego karierze będzie obecnie zespół zachodni-niemiecki VfL Bochum

RFN - VfL Bochum Jak poinformował zastępca dyrektora COS Jerzy Machaj (właśnie jemu podlegają wszystkie sprawy związane z transferami polskich zawodników i trenerów), za kontrakt, obowiązujący do końca czerwca 1989 r., VfL zapłaci 420 tys. marek RFN, z czego 370 tys. gotówką, a 50 tys. to wartość sprzętu sportowego i audiowizualnego na potrzeby Górnik Zabrze i PZPN (po 25 000). Ponadto klub z Bochum zobowiązał się zorganizować Górnikom 10-dniowe zgrupowanie w RFN, w czasie którego zabrzanie rozegrają 2-3 mecze towarzyskie. Umowa przewiduje zwalnianie Iwana na oficjalne mecze reprezentacji Polski (eliminacje mistrzostw świata), jeśli oczywiście zostanie powołany

ZWYCIĘSTWO W ATENACH

Reprezentacja piłkarska Polski pokonała w Atenach Grecję 1:0 w meczu eliminacji olimpijskich

Zwycięstwo to daje polskim piłkarzom jeszcze jakieś nadzieje na awans do Olimpiady-88 w Seulu. Oto sytuacja w grupie A (awansuje tylko zwycięzca grupy)

	mecze	pkt	bramki
1 Dania	5	6 4	15-4
2 RFN	4	6 2	9-2
3 Polska	4	5 3	3-5
4 Rumunia	4	3 0	2-10
5 Grecja	3	0 6	0-8

CHOROBA M GRACZA

Mieczysław Gracz sława polskiego futbolu wielokrotny reprezentant Polski, piłkarz krakowskiej Wisły trener. Obecnie złożony jest ciężką chorobą i przebywa w otwocznym szpitalu. Na co dzień opiekuje się nim trener warszawskiej Polonii Jan Pieszko i jego żona. Jednak i inni ludzie futbolu nie zapomnieli o nim.

W piątek "Messu" gościł w szpitalu spore grono. Wśród odwiedzających był Kazimierz Górski, który w imieniu Fundacji Gloria Victus wręczył przyznane mu pieniądze. Na bardzo serdeczny gest wobec Mieczysława Gracza zdobył się Włodzisław Lubarski, znaczną sumą pieniędzy zasilając fundacyjną kwotę.

KONTUZJA DRESZERA

Podczas zgrupowania reprezentacji olimpijskiej przed meczem z Grecją groźnej kontuzji (skomplikowane złamanie nogi) doznał bramkarz GKS Katowice Mirosław Dreszer. Rekonwalescencja potrwa kilka miesięcy.

do kadry Wiceprezes VfL Bochum, Georg Rehs liczy na Iwana, tym bardziej, że klub zajmuje na razie odległe miejsce w Bundeslidze. Jest to największy transfer w historii VfL Bochum.

Po pierwszych treningach obrońca Bochum T Kempe powiedział: "Na treningu Iwan pokazał wiele wspaniałych, piłkarskich sztuczek. Jeżeli poprawi szybkość, będzie na pewno z niego duża pomoc".

COS prowadzi również pertraktacje z Hamburger SV, w którym gra Mirosław Okoński, ale jego kontrakt kończy się 30 czerwca 1988 r. W poniedziałek byli w Warszawie nowy prezes HSV, Ernest Neumann i menadżer, niegdyś reprezentacyjny piłkarz RFN - Felix Magath. Na razie nie osiągnięto porozumienia. Chodzi oczywiście o pieniądze. Ma to być transfer definitywny, po którym Okoński będzie mógł swobodnie dysponować swoją osobą.

PIŁKARSKIE MŚ W USA?

USA oficjalnie zgłosiły swą kandydaturę do organizacji piłkarskich mistrzostw świata w 1994 r. - poinformował o tym prezydent Ronald Reagan przyjmując w Białym Domu przewodniczącego FIFA Joao Havelange'a. Po spotkaniu J. Havelange stwierdził: "Z porożycia USA zostanie szczegółowo rozpatrzone, a USA otrzymają odpowiedź".

Oprócz USA o organizację MŚ-94 w piłce nożnej ubiegają się Brazylia, Chile i Maroko.

Gdyby organizacja mistrzostw została przyznana USA, to mecze odbywałyby się na stadionach w Miami, Dallas, Chicago, Pasadena, Los Angeles i Nowym Jorku.

TENIS STOŁOWY

TYLKO GRUBBA I KUCHARSKI JADĄ DO SEULU

Jedynie Andrzej Grubba i Leszek Kucharski będą reprezentować nasz kraj w turnieju pingpongowym podczas igrzysk olimpijskich 1988.

W przedolimpijskim turnieju w Karlsruhe z nadziejami na awans wystartowała trójka polskich zawodników - Jadwiga Kawałek-Szymanelis, Jolanta Szatko-Nowak i Piotr Molenda, nikomu się jednak nie powiodło.

Superpuchar dla RFN

W RFN odbył się Superpuchar w piłce ręcznej mężczyzn. W finale piłkarze RFN pokonali zawodników ZSRR po dogrywce 20:18 (6:8, 17:17). Dla zwycięzców najwięcej bramek strzelił Fraatz - 7 dla pokonanych Tuczkin - 4.

Wyniki pozostałych spotkań finałowych - o 3 miejsce: NRD - Węgry 24:22 (11:11), o 5 miejsce: Jugosławia - Szwecja 34:19 (14:18), o 7 miejsce: CSRS - Rumunia 23:22 (12:7).

WIADOMOŚCI AGENCYJNE

• W międzynarodowym turnieju o Puchar Holandii w piłce ręcznej mężczyzn bardzo dobrze spisuje się reprezentacja Polski. Jak dotychczas Polacy pokonali Rumunię 24:23, Turcję 35:20 i Belgię 25:16.

• Reprezentacja piłkarek ręcznych Polski pokonała Rumunię 28:26 i zremisowała 18:18, w meczach towarzyskich.

• W Thunder Bay odbył się narciarski konkurs skoków na 90 m skoczni. Zwyciężył Fin Nykanen (121,5 m i 126,5 m) przed J. Weissflogiem (NRD) i V. Opaasem (Norwegia).

Z OSTATNIEJ CHWILI:

Finał tenisowego turnieju Masters w Nowym Jorku wygrał I. Lendl pokonując w finale M. Wilandera 6:2, 6:2, 6:3.

BOKS

I liga

Legia W-wa - GKS Jastrzębie 12:8
Igloopol Dębica - Gwardia W-wa 10:10
Czarni Stupsk - Olimpia Poznań 13:7
Mecz Górnik S - Broni Radom odbędzie się 13 grudnia.

TABELA

1. Górnik Sosnowiec	6	10	71	49
2. Legia W-wa	6	8	64	56
3. Igloopol Dębica	5	7	73	27
4. Gwardia W-wa	6	7	62	58
5. Czarni Stupsk	6	6	59	61
6. GKS Jastrzębie	6	4	52	68
7. Broni Radom	5	3	41	59
8. Olimpia Poznań	6	1	38	82

HOKEJ

I liga

GKS Tychy - Podhale N Targ 8:2
Naprzód Janów - Zagłębie Sos 0:3
Stoczniowiec Gd - Polonia Byt 4:4
Unia Oświęcim - ŁKS 5:0
GKS Katowice - Cracovia 4:3

TABELA

1. Polonia	36	2	122-42
2. Naprzód	25	13	91-61
3. GKS Tychy	25	13	109-64
4. Zagłębie	21	17	74-64
5. Podhale	19	19	78-64
6. Stoczniowiec	18	20	57-84
7. GKS Katowice	17	23	71-88
8. Cracovia	13	27	63-74
9. Unia	12	27	62-107
10. Łódź	9	28	61-128

D. MAHRER zwycięzcą biegu zjazdowego

W Val d'Isere (Francja) odbył się bieg zjazdowy mężczyzn zaliczany do Pucharu Świata. Zwyciężył D. Mahrer (Szwajcaria) z czasem 1 min 59,52 sek, przed swoim rodakiem P. Zurbiggenem 1:59,55 i M. Mairem (Włochy) - 1:59,56.

W punktacji Pucharu Świata nadal prowadzi Włoch A. Tomba 50 pkt, przed P. Zurbiggenem 29 pkt i D. Mahrerem 25 pkt.

SIATKÓWKA

I liga kobiet

Płomień Sos - Czarni Stupsk 3:1, 1:3
Wisła Kraków - ŁKS Łódź - 3:1, 3:0
Kolejarz Kat. - Gwardia Wr. 3:1, 3:1
AZS W-wa - Stal Bielsko 0:3, 0:3
Budowlani Toruń - Polonez W-wa 1:3, 3:2

TABELA

1. Stal	9-1	19	27	6
2. Czarni	8-2	18	26	9
3. Wisła	7-3	17	22	12
4. Płomień	6-4	16	21	15
5. Polonez	5-5	15	19	22
6. Gwardia	4-6	14	16	20
7. ŁKS	4-6	14	15	21
8. Kolejarz	3-7	13	16	23
9. AZS AWF	2-8	12	11	27
10. Budowlani	2-8	12	9	27

I liga mężczyzn

Legia W-wa - Stal St. Szcz. 2:3, 3:2
Płomień Sos - Hutnik Kraków 1:3, 2:3
Stilon Gorzów - Gwardia W-wa 1:3, 0:3
AZS Częstochowa - Czarni Radom 3:2, 3:2
Vifama Łódź - Resovia 1:3, 0:3

TABELA I LIGI

1. Gwardia	8-2	18	26	10
2. Hutnik	7-3	17	26	19
3. Legia	6-4	16	26	20
4. Resovia	7-1	15	22	10
5. Stal	6-2	14	22	13
6. Czarni	4-6	14	21	21
7. AZS	4-6	14	17	25
8. Stilon	3-7	13	14	25
9. Vifama	2-8	12	10	27
10. Płomień	1-9	11	13	27

KOSZYKÓWKA

I liga - kobiet

ŁKS Łódź - AZS Katowice 89:72
Włókniarz Pabianice - ROW Rybnik 90:63
AZS Poznań - Start Lublin 77:65
Olimpia Poz - Wisła Kraków 84:86
Spójnia Gd - Śląsk Wrocław 83:62
Włókniarz - AZS Katowice 93:60
ŁKS ROW 88:54
Stal Brzeg - Lech Poznań 85:65

TABELA

1. Wisła	13	9	28	1373-1036
2. Włókniarz	13	2	28	1330-892
3. Spójnia	10	5	25	1213-108
4. Śląsk	10	5	25	1113-0
5. Olimpia	10	5	25	1128-1
6. ŁKS	9	6	24	1283-1104
7. Lech	8	7	23	1118-1050
8. Start	6	9	21	1076-1099
9. AZS P	4	11	19	1040-1227
10. ROW	3	12	18	935-1164
11. Stal	3	13	17	1010-1230
12. AZS K	3	13	17	921-1201

I liga - mężczyzn

Górnik Wał - Zastal Z Gora 89:77
Lech Poznań - Resovia 118:92
Wisła Kraków - Legia W-wa 101:97
AZS Koszalin - Stal St. Wola 92:78
Gwardia Wrocław - Śląsk Wr. 93:83
AZS - Resovia 95:86
Lech - Stal 't. Wola 109:69
Gwardia - Zastal 83:76
Górnik - Śląsk 103:90

TABELA

1. Lech	11	2	24	1319-1128
2. Gwardia	10	3	23	1221-1114
3. Zagłębie	8	5	21	1016-990
4. Stal Bobrek	8	5	21	1101-1096
5. Wisła	8	5	21	1154-1154
6. AZS Koszalin	6	7	19	1071-1131
7. Górnik	6	7	19	1076-1042
8. Śląsk	5	8	18	1081-1113
9. Legia	5	8	18	1173-1194
10. Stal St. Wola	5	8	18	1085-1171
11. Zastal	4	9	17	1037-1085
12. Resovia	2	11	15	834-972

Rubrykę sportową
zredagował
Adam POLAŃSKI

UWAGA MIŁOŚNICY SPORTU!

Już wkrótce ukaże się
PIERWSZY POLSKI MIESIĘCZNIK SPORTOWY
wydawany w Kanadzie pt:

KULISY SPORTU

Znajdziecie Państwo w nim wywiady ze znanymi sportowcami, tłumaczenia z prasy amerykańskiej i europejskiej, publikacje, ciekawostki i wiele innych niespodzianek

Pierwsze wydanie ukaże się 16 GRUDNIA br
we wszystkich punktach sprzedaży "Echa-Tygodnika Polskiego"
na terenie całej Kanady

"KULISY SPORTU" redagować i wydawać będzie
ADAM POLAŃSKI